

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SOMONINO NA LATA 2012-2019

Aktualizacja „Strategii Rozwoju Gminy Somonino do 2019 roku”

Somonino, Lipiec 2012

Opracowanie:

Zespół doradztwa i konsultingu

Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej

Ośrodek Regionalny w Gdańsku

Zespół ds. Strategii Gminy Somonino:

Magdalena Michurska

Marta Nowicka

FUNDACJA ROZWOJU DEMOKRACJI LOKALNEJ OR GDAŃSK

ul. Gdyńskich Kosynierów 11

80-866 Gdańsk

Tel. 58 550 - 37-00

I. WSTĘP	5
II. RAPORT O STANIE GMINY SOMONINO	8
2.1 INFORMACJE WSTĘPNE, POŁOŻENIE GMINY	8
PODSTAWOWE DANE O GMINIE SOMONINO W LICZBACH	10
2.2 KLIMAT I ŚRODOWISKO GMINY	11
2.3 UWARUNKOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO	15
2.4 ZARYS HISTORYCZNY I ZABYTKI	18
2.5 WŁADZE GMINY ORAZ NAJWAŻNIEJSZE JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE I INSTYTUCJE PUBLICZNE W GMINIE	29
III. DIAGNOZA STANU GMINY SOMONINO	30
3.1 STRUKTURA DEMOGRAFICZNA	30
3.2 STRUKTURA PRZESTRZENNA I SYTUACJA MIESZKANIOWA GMINY	33
3.3 RYNEK PRACY I LOKALNY SEKTOR GOSPODARCZY	38
GOSPODARKA	38
BEZROBOCIE	41
ANALIZA SWOT	44
3.4 SYSTEMY KOMUNIKACYJNE	45
DROGI	45
KOLEJ	47
KOMUNIKACJA PUBLICZNA	47
ŚCIEŻKI ROWEROWE	48
INWESTYCJE SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO GMINY W LATACH 2012-2019.	48
ANALIZA SWOT	52
3.5 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	53
ZAOPATRZENIE W WODĘ	53
ZAOPATRZENIE W GAZ ZIEMNY I CIEPŁO	56
ENERGETYKA	56
TELEKOMUNIKACJA	56
INWESTYCJE GMINY SOMONINO W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ NA LATA 2012-2016	57
ANALIZA SWOT	59
3.6 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	60
SENIORZY	67
OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	69
OCHRONA ZDROWIA	70
BEZPIECZEŃSTWO PUBUBLICZNE	73
ANALIZA SWOT	74
3.7 EDUKACJA, KULTURA, REKREACJA	75
SYSTEM OŚWIATY	75
ZAPLECZE INFRASTRUKTURALNE	81

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SOMONINO NA LATA 2012-2019

ANALIZA SWOT	84
KULTURA I REKREACJA	86
TOŻSAMOŚĆ GMINY	91
INWESTYCJE GMINY SOMONINO W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ ORAZ KULTURĘ I REKREACJĘ NA LATA 2012 – 2019	93
ANALIZA SWOT	97
IV. WIZJA GMINY SOMONINO	100
V. CELE STRATEGICZNE GMINY NA LATA 2012 –2019	104
VI. PRIORYTETOWE DZIAŁANIA SAMORZĄDU	107
VII. SPOSÓB WDRAŻANIA STRATEGII	111
PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZAREALIZACJĘ CELÓW STRATEGICZNYCH	111
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	112
MONITORING STRATEGII	113
STRUKTURA I HARMONOGRAM WDRAŻANIA STRATEGII	115
METODYKA I ETAPY PRACY NAD STRATEGIĄ	116
ZAŁĄCZNIK 1 - POWIĄZANIE CELÓW I OBSZARÓW ROZWOJOWYCH	119
„STRATEGII ROZWOJU GMINY SOMONINO NA LATA 2012 – 2019” Z CELAMI I KIERUNKAMI ROZWOJU DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH NA POZIOMIE KRAJOWYM, REGIONALNYM I LOKALNYM	
ZAŁĄCZNIK 2 – WYNIKI BADAŃANKIETOWYCH W RAMACH PRZYGOTOWANEGO DOKUMENTU „STRATEGII ROZWOJU GMINY SOMONINO NA LATA 2012- 2019”.	134

I. WSTĘP

Strategia Rozwoju jest dokumentem kompleksowym, który określa podstawowe kierunki rozwoju jednostki, uwzględniając przy tym najlepsze walory w jednostce i największe szanse w otoczeniu. Minimalizuje lokalne słabości i zewnętrzne zagrożenia.

Strategia Rozwoju gminy jest jednym z najważniejszych dokumentów jednostek samorządu terytorialnego. Strategia stwarza możliwości opracowania długofalowej wizji rozwoju oraz koordynacji, podporządkowania i ukierunkowania działań doraźnych (gospodarczych, społecznych oraz ekologicznych) na realizację celów długookresowych. Dzięki działaniom identyfikującym silne strony gminy i szanse rozwojowe oraz słabe strony i zagrożenia zewnętrzne, można ustalić plan, który w odpowiedniej kolejności opisuje sposoby rozwiązywania problemów gminy. Dobrze skonstruowany dokument strategiczny rozwiązuje obecne problemy oraz zapobiega powstawaniu nowych problemów lokalnych. Dokument strategiczny staje się wyznacznikiem decyzji podejmowanych przez lokalne władze. Dzięki opracowanej strategii gmina efektywniej gospodaruje budżetem oraz zwiększa szanse na uzyskanie dodatkowych, pozabudżetowych źródeł finansowania, ponieważ zaktualizowana Strategia stanowi warunek pozyskiwania środków unijnych na realizację planowych inwestycji.

Poniższy dokument „Strategii Rozwoju Gminy Somonino na lata 2012 – 2019” stanowi uaktualnioną wersję „Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Somonino do 2010 roku”, zatwierdzonej Uchwałą Rady Gminy Somonino nr 185/XXII/2000 z dnia 28 listopada 2000 roku.

„Strategia Rozwoju Gminy Somonino na lata 2012 – 2019” została uaktualniona w celu planowego, wszechstronnego i harmonijnego rozwoju gminy, spełniającego ambicje i oczekiwania mieszkańców. Wymóg aktualnego dokumentu strategicznego wynika z Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku dotyczącej zasady prowadzenia polityki rozwoju, podmiotów prowadzących tę politykę oraz tryb współpracy między nimi.

Aktualizacja Strategii została przygotowana w 2012 roku i wyznacza kierunki działań na kolejne lata. Obejmuje bowiem okres programowania od 2012 do 2019 roku. W związku z przystąpieniem do opracowania aktualizacji Strategii, Wójt Gminy Somonino, na mocy zarządzenia powołał Zespół Opiniotwórczy do spraw aktualizacji „Strategii Rozwoju Gminy Somonino na lata 2012-2019”. W skład Zespołu wchodzi członkowie Rady Gminy i mieszkańcy będący autorytetami lokalnymi. Skład osobowy Zespołu Opiniotwórczego znajduje się w rozdziale VIII *Metodyka i etapy prac nad Strategią*. Zadaniem Zespołu było

przygotowanie niezbędnych informacji i wypracowanie wspólnego stanowiska w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Ponadto, aby zwiększyć udział lokalnej społeczności w procesie tworzenia dokumentu, przeprowadzono jakościowe badanie socjologiczne wśród osób zaangażowanych w lokalną problematykę społeczną, badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz konsultacje społeczne zostały opisane szczegółowo również w rozdziale VIII *Metodyka i etapy prac nad Strategią*. Etapy prac nad uaktualnieniem Strategii pozwoliły określić nową wizję, misję oraz cele strategiczne gminy. Wyszczególnione zostały konkretne cele operacyjne, które umożliwiają dalszy rozwój polityki gminy. Mają zapewnić pomyślność wszystkich mieszkańców gminy.

Uaktualniona wersja „*Strategii Rozwoju Gminy Somonino na lata 2012 – 2019*” składa się z następujących części:

- ***Raport o stanie Gminy***

Zawiera opis aktualnego stanu Gminy Somonino w najważniejszych obszarach rozwojowych, na podstawie którego wymienione zostały najistotniejsze aspekty rozwojowe Gminy;

- ***Wizja Gminy i generalne kierunki jej rozwoju***

Obraz gminy w przyszłości, bazujący głównie na diagnozie gminy, wynikach konsultacji społecznych i uznawanym systemie wartości;

- ***Cele i Misja***

Określają wewnętrzny cel główny społeczności lokalnej, odpowiadają na pytanie: co przede wszystkim chcemy osiągnąć?;

Cele ustanawiane są w oparciu o wyniki konsultacji społecznych. Są to cele i priorytety rozwoju Gminy do 2019;

- ***Sposób wdrażania Strategii***

Określa sposób zarządzania, wyznacza potencjalne źródła dofinansowania celów strategicznych i podmioty odpowiedzialne za ich realizację, sposób monitoringu i ewaluacji oraz ukazuje harmonogram wdrażania Strategii;

- ***Metodyka i etapy prac nad Strategią***

Opisuje proces tworzenia dokumentu

- ***Załączniki.***

ZAŁOŻENIA DO PLANU STRATEGICZNEGO GMINY SOMONINO:

1. Strategia rozwoju gminy jest uzgodnionym dokumentem, który opisuje sposób postępowania głównych podmiotów w gminie w celu wszechstronnego rozwoju gminy.
2. Podmiot Strategii stanowi ludność Gminy Somonino, której interesy publiczne i grupowe reprezentuje Zespół Opiniotwórczy, uczestniczący w konsultacjach społecznych.
3. Decyzję o zaakceptowaniu dokumentu strategicznego oraz decyzję o realizacji poszczególnych jego założeń podejmowane są przez Radę Gminy.
4. Planowanie obejmuje okres 2012 – 2019 rok.

II. RAPORT O STANIE GMINY SOMONINO

2.1 POŁOŻENIE GMINY, INFORMACJE WSTĘPNE

Gmina Somonino położona jest w środkowo – wschodniej części województwa pomorskiego, na Pojezierzu Kaszubskim, nad rzeką Radunią u stóp wzniesień Wzgórz Szymbarskich. Gmina leży w powiecie kartuskim województwa pomorskiego. Od strony południowo – wschodniej stanowi granicę powiatu kartuskiego. Obszar Gminy Somonino dzieli się na 16 sołectw: **Borc, Egiertowo, Goręczyno, Hopowo, Kamela, Kaplica, Ostrzyce, Piotrowo, Połączyno, Ramleje, Rąty, Rybaki, Sławki, Somonino, Starkowa Huta, Wyczechowo.**

Gmina Somonino od północy graniczy z gminą Kartuzy, od północnego wschodu z gminą Żukowo, od zachodu z gminą Stężyca, od wschodu z gminą Przywidz, a od południa z gminami Nowa Karczma i Kościerzyna. Gmina jest szóstą, co do wielkości pod względem powierzchni (11 227 ha) gminą powiatu kartuskiego. Najwyższy punkt terenu Gminy (w okolicach wsi Kaplica) ma wysokość 296,2 m n.p.m., najniżej położone tereny (w dolinie rzeki Raduni) osiągają wysokość nieco powyżej 157 m n.p.m. Liczne obniżenia terenu, często wypełnione jeziorami i oczkami wodnymi, stanowią urozmaicenie krajobrazu, determinując jednocześnie rozwój przestrzenny gminy.

Somonino położone jest w sąsiedztwie aglomeracji trójmiejskiej w odległości 59 km i jest z nią bardzo dobrze skomunikowana poprzez: drogę krajową nr 20, drogę wojewódzką nr 224 oraz linię kolejową Kościerzyna – Gdynia. Gmina leży w odległości 20 km od Kościerzyny, 6 km od Kartuz oraz 20 km od Żukowa.

Pod względem fizyczno – geograficznym Gmina Somonino położona jest w mezoregionie fizycznogeograficznym Pojezierze Kaszubskie.

Od południowej strony Gmina należy do systemu zlewni martwej Wisły w tym zlewni Motławy, zlewni Raduni, zlewni Wisły a w tym zlewni Wierzycy, jak również w systemie zlewni Wietcisy. Gmina częściowo leży w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 111 „Subniecka Gdańska” przy czym wiek utworów wodonośnych to kreda o średniej głębokości ujęć 150 m. Somonino znajduje się w sąsiedztwie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 116 „Gołębiewo” (dane z dokumentacji hydrogeologicznej z 1997 r.) Ponadto granica Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 116 przebiega na południe od

granicy gminy w sąsiedztwie wsi Połęczyno. W strefach źródliskowych gmina graniczy z zlewnią Wierzycy i Wietcisy oraz cieków będących odpływami Raduni.

Ponadto obok gminy przebiega obszar węzłowy Pojezierza Kaszubskiego z kilkoma biocentami w sieci ekologicznej ECONET - Polska.

Strefa chroniona gminy, częściowo leży w Kaszubskim Parku Krajobrazowym i jego otulinie, Kartuskim Obszarze Chronionego Krajobrazu i Obszarze Krajobrazu Doliny Raduni. Park obejmowany był różnymi rozporządzeniami dotyczącymi jego ochrony. W przeciągu ostatnich 20 lat zmieniały się akty prawne dotyczące ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego. Zgodnie z chronologicznym układem do najistotniejszych aktów prawnych należą: Rozporządzenie Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. będące dokumentem zmieniającym Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia wokół tych terenów otulin i wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń.

Kolejnym rozporządzeniem dla Kaszubskiego Parku Krajobrazowego uchwalono dodatkowe zarządzenia w dokumencie „Planu ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, które zatwierdzono Rozporządzeniem Nr 12/98 przez Wojewodę Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r.

Ponadto w „Planie ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” znajdują się zapisy dotyczące otuliny o charakterze postulatów. W strefie ochronnej znajdują się ujęcia wody powierzchniowej „Straszyn” z rzeki Raduni, które obowiązywały do dnia 6 sierpnia 2003 r. zgodnie z ustaleniami Wojewody Gdańskiego 0-V-7226/1/93 z dnia 6 sierpnia 1993 r.

Kolejną Uchwałą nr 1185/XLVIII/10 Sejmiku województwa pomorskiego z dnia 3 maja 2010 roku z dniem 1 lipca 2010 r. dokonano połączenia następujących parków krajobrazowych w Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych z siedzibą w Słupsku: Nadmorskiego Parku Krajobrazowego we Władysławowie, Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego w Gdańsku, Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi" w Słupsku, Kaszubskiego Parku Krajobrazowego w Kartuzach, Parku Krajobrazowego "Mierzeja Wiślana" w Stegnie, Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego w Kościerzynie, Zaborskiego Parku Krajobrazowego w Charzykowach.

Obecnie obowiązującym aktem prawnym obejmującym ochronę Kaszubskiego Parku Krajobrazowego jest Uchwała nr 147/VII/11 Sejmiku województwa pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2011 r.

Głównym obszarem gospodarki Gminy Somonino jest turystyka, której sprzyjają niezwykle warunki krajobrazowe oraz połączenia drogowe: droga krajowa nr 20 oraz droga wojewódzka nr 224, drogi powiatowe nr 10252, nr 10254 oraz droga 10315, kolej, linie autobusowe oraz sieć ścieżek rowerowych.

Rolnictwo, występujące w Gminie nie ma szansy na większy rozwój. Główną tego przyczyną jest rzeźba terenu, która stanowi zasadniczy problem w zagospodarowaniu i wykorzystaniu gleb do produkcji roślinnych.

Wieś Somonino, jest głównym ośrodkiem obsługi Gminy o charakterze ponadregionalnym. Wieś jest siedzibą władz Gminy Somonino. Na jej terenie znajdują się najważniejsze placówki publiczne.

Natomiast warunki turystyczno – rekreacyjne należą do jednych z najlepiej wykorzystanych w województwie pomorskim. Wypoczynkowi sprzyjają: krajobraz (swoją wyjątkowość zawdzięcza urozmaiconej rzeźbie terenu) lasy, jeziora, wraz z oczkami wodnymi (jeziora: Ostrzyckie, Połęczyńskie, Rąty, Trzebno) oraz rzeka Radunia.

PODSTAWOWE DANE O GMINIE SOMONINO W LICZBACH:

- Obszar gminy wynosi 11 211 ha, czyli 112 km², w tym 54% struktury użytkowania gruntów stanowią użytki rolne, 34% lasy, 610 ha łąki, 972 ha pastwiska, grunty orne ogółem 4 147 ha, w tym grunty osób fizycznych 6 237 ha, grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste 4 244 ha;
- Gminę zamieszkuje 9 734 osób, 4 950 mężczyzn oraz 4 784 kobiet;
- Na terenie gminy zarejestrowano 499 osób bezrobotnych, w tym 281 osób bezrobotnych stanowią kobiety (dane z PUP w Kartuzach z dnia 31.12.2011r.);
- Na terenie Gminy Somonino zarejestrowanych jest 609 podmiotów gospodarczych, czyli w przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy liczba wynosi 64 podmiotów. Liczba osób pracujących wśród podmiotów zatrudniających 9 i więcej osób wynosi 1016 osób;
- W granicach gminy znajduje się 9 pomników przyrody, a obszar chronionego krajobrazu stanowi 20,5% jej powierzchni;
- Na terenie gminy znajduje się 5 turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania. W 2009 r. udzielono 18 541 noclegów, z których skorzystało 7 886 osób;
- W 2010 r. na wydatki budżetu gminy pozyskano 14,3 tys. zł ze środków Unii Europejskiej. Wydatki gminy w 2010 roku wynosiły 33 887,7 zł, natomiast dochody

wyniosły 32 863,8 zł. Prawie 99% wydatków majątkowych przeznaczono na cele inwestycyjne. Najwięcej środków wydatkowano na oświatę i wychowanie (37% ogółu wydatków budżetu gminy w 2010 roku);

- W gminie funkcjonuje 5 szkół podstawowych i 2 gimnazja, do których w roku szkolnym 2010/2011 uczęszczało odpowiednio 942 i 418 uczniów;
- Dochody gminy na 1 mieszkańca w 2010 roku wyniosła 3 402,05 zł. Natomiast wydatki gminy na 1 mieszkańca wyniosło 3 508,04 zł;
- Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć kanalizacyjną i wodociągową. Z instalacji wodociągowej korzysta 91,9% ogółu ludności gminy, a z sieci kanalizacyjnej odpowiednio 60,6%.

2.2 KLIMAT I ŚRODOWISKO GMINY

Gmina Somonino znajduje się w szczytowej części klimatycznej krainy Pojezierza Pomorskiego. Charakteryzują ją stosunkowo niskie temperatury powietrza i duża ilość opadów atmosferycznych. Średnia temperatura roku wynosi 6,3°C. Do najcieplejszych miesięcy w roku należy lipiec, gdzie średnia temperatura wynosi 16,0°C. Do najchłodniejszych miesięcy należą styczeń i luty, średnia temperatura wynosi do – 3,6°C. Przymrozki przypadają średnio na 199 dni w roku. Roczna suma opadów atmosferycznych wynosi średnio 672 mm. Maksymalne opady wypadają na miesiąc sierpień, gdzie średnia wynosi 94 mm. Wiatry na obszarze wieją najczęściej z kierunków południowo- zachodniego i południowego. Średnia roczna prędkość wiatrów wynosi 4,3 m/s. Ponadto na omawianym obszarze występują duże różnice ukształtowania terenu. Lasy pokrywające gminę powodują występowanie lokalnych warunków klimatycznych.

W Gminie Somonino dominują trzy główne typy środowiska przyrodniczego.

1. **Wysoczyzna morenowa falista i pagórkowa** - strefa marginalna z roślinnością pól uprawnych oraz glebami brunatnymi wylugowanymi i glebami płowymi, w których pobliżu znajdują się: glinki, piaski gliniaste, piaski na glinie. Woda oraz materia dostarczane są tym terenom z atmosfery, gdzie dominuje spływ wody i jej ograniczone wsiąkanie. Ponadto zaobserwować można tranzyt materii ku terenom niżej położonym. Natomiast energia słoneczna akumulowana jest w roślinach i w glebie.
2. **Równiny sandrowe** – wraz z roślinnością pól uprawnych z glebami bielcowymi i rdzawymi, w podłożu z piaskami oraz żwirami. Dominują tu zwłaszcza wsiąkanie wody w podłoże oraz umiarkowany tranzyt wody i materii w kierunku terenów niżej

położonych. Energia słoneczna akumulowana jest podobnie jak w przypadku Wysoczyzny morenowej w roślinach i w glebie.

3. **Wysoczyzna morenowa wały moren spiętrzonych** - falista i pagórkowata strefa marginalna, wraz ze zbiornikami leśnymi, glebami brunatnymi wyługowanymi i glebami płowymi. W pobliżu znajdują się podłoża z glinkami, piaskami gliniastymi i piaskami na glinie. Woda i materia słoneczna dostarczane są również z atmosfery. Dominującym procesem na tym obszarze jest retencja wody i jej parowanie w zależności od usłonecznienia terenów.

Do największych zasobów środowiska przyrodniczego Gminy Somonino należą przede wszystkim lasy, które stanowią powierzchnię 36,2 % całego jej obszaru. Lasy prywatne stanowią 13% łącznej powierzchni, natomiast lasy chronione zajmują 15% powierzchni zalesienia. Powierzchniowo w Gminie dominują ubogie lasy bukowe i bukowo - dębowe.

Na terenie występują nasadzenia drzew szpilkowych w wieku powyżej 40 lat. Zarośla i szuwały znajdują się w rynnach polodowcowych, w zagłębieniach wytopiskowych, wzdłuż jezior, cieków, na torfowiskach oraz mokradłach. Ciągi drzew i krzewów oraz grupy drzew występują w rozproszeniu, zwłaszcza wzdłuż cieków, linii kolejowych i dróg. Na terenie Gminy występuje pięć jezior o dużych i średnich potencjałach faunistycznych i florystycznych oraz o bardzo dużym potencjale retencji wody i są nimi Jeziora: Trzebnio, Rąty, Połczyńskie, Piotrowskie oraz znajdujące się przy samej granicy Gminy Jezioro Ostrzyckie. Przez Somonino przepływa rzeka Radunia zjazdem zastawkowym w Ostrzykach z wahaniami piętrowości 0,5 m i średnim przepływem 1,6 m³/s.

Przez Gminę przepływają również rzeki Wietcisa oraz Wierzycy, które mają charakter potoków pogórskich o bardzo dużym potencjale faunistycznym, występują w nich bowiem m.in. głowacz białopłetwy, pstrąg potokowy i ciernik. Gatunkami chronionymi tego obszaru są: strzebla błotna, śliz, różanka i koza, natomiast z ssaków w tych rejonach występuje wydra. Strefy źródliskowe Wierzycy i Wietcisy oraz cieków będących dopływami Raduni występują w sąsiedztwie działów wodnych o dużym potencjale retencji wody.

Ponadto na obszarze Gminy występują torfowiska wysokie, przejściowe oraz niskie wraz z mokradłami, głębinami torfowymi i mułowo-torfowymi. Na terenie Gminy znajdują się cztery biocentra z licznymi stanowiskami, ostojami i występowaniem chronionych roślin i zwierząt takie jak:

- Jar Rzeki Raduni z żyzną i ubogą buczyną, podgórskim łęgiem jesionowym, grądem zboczowym oraz liczne stanowiska rzadkich gatunków, w tym storczyków. Na terenach tych stwierdzono również występowanie Bociana Czarnego i Ostoję Bielika;
- Torfowiska koło Bernardówki z borem bagiennym i torfowiskiem wysokim;
- Jeziora Raduńsko – Ostrzyckie i jego okolice;
- Torfowiska wysokie koło Wsi Somonino;
- Bór koło Wsi Borcz;
- Południowy skraj Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, w którego skład wchodzi lasy sosnowe i liczne torfowiska;
- Gleby gruntów rolnych w III klasie bonitacyjnej – o dużym potencjale rolniczym oraz niewielkie tereny około 3% gruntów rolnych w gminie;
- Do średniego potencjału surowcowego zalicza się udokumentowane złoża kopalin. Powierzchnia całego obszaru i terenu górniczego wynosi odpowiednio 1 8672 ha i 2 519 ha. W dniu 29 września 2016 roku wygaśnie koncesja dla firmy „Orion” na część złoża „Bernardyna” i piaski różnoziarniste ze żwirem.

Obszar krajobrazu chronionego Gminy Somonino wynosi 20,5% jej powierzchni. Ochrona przyrody związana jest z dużą bioróżnorodnością krajobrazu naturalnego i środowiska. Ochroną objęte są zarówno tereny jak i obiekty. W skład obszarów objętych ochroną wchodzi: Kaszubski Park Krajobrazowy stanowiący 12% powierzchni Gminy, gdzie obecnie obowiązują ustalenia Uchwały nr 1185/XLVIII/10 Sejmiku województwa pomorskiego z dnia 3 maja 2010 roku z dnia 1 lipca 2010 r., dotycząca dokonanego połączenia następujących parków krajobrazowych w Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych z siedzibą w Słupsku: Nadmorskiego Parku Krajobrazowego we Władysławowie, Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego w Gdańsku, Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi" w Słupsku, Kaszubskiego Parku Krajobrazowego w Kartuzach, Parku Krajobrazowego "Mierzeja Wiślana" w Stegnie, Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego w Kościerzynie, Zaborskiego Parku Krajobrazowego w Charzykowach. Ponadto obowiązuje Uchwała nr 147/VII/11 Sejmiku województwa pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, obejmującego obszar o powierzchni 33.202 ha położonego na terenie gmin: Chmielno, Kartuszy, Sierakowice, **Somonino**, Stężyca, Kościerzyna, Nowa Karczma, Linia. Określa szczególne cele ochrony Parku, wprowadza zakazy na terenie Parku.

Foto.,źródło: www.pomorskie.eu

Ochroną objęta jest również otulina Kaszubskiego Parku Krajobrazowego leżąca częściowo na terenie gminy. Obowiązuje na tym terenie Uchwała Nr 147/VIII/11 Sejmiku województwa pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie wyznaczenia obszaru 33.202 ha chronionego krajobrazu leżącego częściowo na obszarze Gminy Somonino i wyznaczenia otuliny Parku o powierzchni 32.494 ha położonej częściowo na terenie Gminy Somonino. Tereny chronione to również Kartuski Obszar Chronionego Krajobrazu i Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni zajmujący 20% powierzchni Gminy, gdzie obowiązuje zapis Uchwały Nr 1161/XLVII/10 Sejmiku województwa pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim, określenia położenia obszaru chronionego krajobrazu oraz wprowadzenia w nich zakazów oraz ograniczeń. Do obiektów objętych ochroną należy Krajobrazowy Rezerwat Przyrody „Jar Rzeki Raduni” o powierzchni 84,2 ha. Gmina Somonino zajmuje 14,96 ha całości tego obszaru.

Na terenie występują 2 zespoły przyrodniczo krajobrazowe. Część tej powierzchni znajduje się w gminie, oraz częściowo w gminach sąsiednich. Należą do nich: Rynna Brodnicko – Kartuska, Rynna Dąbrowsko – Ostrzycka, gdzie obowiązują ustalenia z „Planu Ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” i Rozporządzenia Nr 12/98 Wojewody

Gdańskiego z dnia 3 września 1998 roku w sprawie zatwierdzenia „Planu Ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” oraz wyznaczenia w nim zespołów przyrodniczo – krajobrazowych.

Ponadto do gminy należy 9 Pomników przyrody: 2 głazy, 3 drzewa i 4 grupy drzew. W „Planie Ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zaliczono 2 projektowane użytki ekologiczne: Jezioro Rąty i Jezioro Piotrowskie z przyległymi mokradłami. Natomiast w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej Gminy Somonino”, również uwzględniono 2 użytki ekologiczne: Nowy Dwór oraz Borch. Ponadto projektowane są następujące zespoły przyrodniczo – krajobrazowe: Ramleje w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej Gminy Somonino”, oraz projektowane powiększenie Przywidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Obszary, które zostały zgłoszone do Europejskiej Sieci Natura 2000, występująca na podstawie Dyrektywy Siedliskowej Unii Europejskiej i są nimi: Jeziora Raduńsko – Ostrzyckie, Jar Rzeki Raduni Hopowo i Piotrowo.

Zgodnie z programem „Corine Biotopes” do Ostoi zaliczają się: Jeziora Raduńsko – Ostrzyckie, Jar Rzeki Raduni, Borch (ostoja ptaków). Natomiast elementy krajobrazu, zaliczane do korytarzy, ciągów ekologicznych, Rynien polodowcowych, dolin rzecznych, zagłębienie wytopiskowe, torfowiska objęte są koniecznością ochroną przed zainwestowaniem.

Obszary te są chronione ze względu na szlaki przemieszczania się zwierząt, zwłaszcza dużych ssaków. Działania dotyczące ochrony przed zainwestowaniem tych terenów mają na celu zabezpieczenie migracji zwierząt w poprzek dróg utwardzonych.

W gminie istnieje Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 111 „Subniecka Gdańska”, którego średnia głębokość wynosi 150 m. Wiek utworów wodonośnych przypada na kredę, jednak zgodnie z dokumentacją hydrogeologiczną z 1996 r. wykazano, że nie ma konieczności ustanawiania obszaru ochronnego tego zbiornika.

2.3 UWARUNKOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Każde środowisko naturalne może być narażone na zagrożenia, które niosą ze sobą zjawiska zewnętrzne. Zagrożenia te wynikają również z położenia regionu, w jakim znajduje się dana miejscowość. Dlatego istotną kwestią jest stworzenie planu uwarunkowania przestrzennego środowiska naturalnego. (Gmina Somonino położona jest w mezoregionie fizycznogeograficznym Pojezierze Kaszubskie, w kilku mikroregionach)

Gmina leży w systemie zlewni Martwej Wisły w tym zlewni Motławy i zlewni Raduni oraz znajduje się w systemie zlewni Wisły w tym zlewni Wierzycy (od południowej strony gminy) oraz w zlewni Wietcisy.

Gmina znajduje się w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 111 „Subniecka Gdańska”, w sąsiedztwie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 116 „Gołębiowo”, w strefach źródliskowych Wierzycy i Wietcisy oraz cieków będących dopływami Raduni, w obszarze węzłowym Pojezierza Kaszubskiego.

Ponadto gmina częściowo znajduje się w Kaszubskim Parku Krajobrazowym i jego otulinie oraz częściowo w pośredniej strefie ochronnej ujęcia wody powierzchniowej „Straszyn” z rzeki Raduni, gdzie do dnia 06.08.2003 roku obowiązywały ustalenia decyzji Wojewody Gdańskiego 0-V-7226/1/93 z dnia 06.08.1993 roku.

Ogólny stan środowiska uznany jest, jako dobry w Ostrzycach, średni w Somoninie, Goręczynie, Kaplicy, Sławkach i Rybakach.

Główne przejawy degradacji powierzchni zieleni i gleb na terenie Gminy Somonino wynikają z emisji zanieczyszczenia powietrza dostającej się do atmosfery. Należą do nich m.in. część zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej. Zła jakość ich kotłowni i palenisk połączona jest ze spalaniem paliw stałych oraz odpadów, w tym surowców sztucznych. Kotłownie węglowe, m. in. „Radbur” w Somoninie oraz szkoły w Egiertowie, Borczu i Połączynie. Ponadto na zanieczyszczenie powietrza wpływ mają pojazdy samochodowe, poruszające się wzdłuż drogi krajowej nr 20 i drogi wojewódzkiej nr 224. Do niedawna negatywny wpływ na atmosferę miała oczyszczalnia ścieków w Sławkach, która powstała w 1993 roku. Podjęto działania zapobiegające, dzięki projektowi „Rekultywacja składowiska odpadów we wsi Kaplica Gmina Somonino”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Projekt rozpoczął się w 2008 roku, a oficjalne otwarcie zmodernizowanej oczyszczalni odbyło się w 2010 roku. Realizacja projektu rekultywacji dzięki specjalistycznym robotom budowlanym pozwoli w najbliższej przyszłości przywrócić stan pierwotny na terenie już nieistniejącego składowiska. Przyczyni się to do ochrony walorów krajobrazowych regionu, jak i poprawy stanu higieniczno-estetycznego całej okolicy. Dodatkowo wpływ na zanieczyszczenie powietrza mają dzikie wysypiska znajdujące się na terenie gminy, stacje paliw oraz lokomotywy spalinowe. Sytuacja zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych przedstawia się następująco:

- Jezioro Ostrzyckie, położone jest w gminach Kartusy, Chmielno, Stężyca oraz ciągnie się wzdłuż granicy Gminy Somonino. Jezioro jest silnie zeutrofizowane, zostało więc ocenione na II klasę czystości;
- Jezioro Trzebnio jest silnie zeutrofizowane. Zostało ocenione na III klasę czystości;
- Jeziora Rąty, Połczyńskie i Piotrowskie należą do wód prawdopodobnie silnie eutrofizowanych lub zagrożonych eutrofizacją;
- Stan czystości rzeki Raduni w Ostrzycach:
 - III klasa ze względu na kryterium biologiczne chlorofil „a”,
 - II klasa czystości ze względu na kryterium fizykochemiczne,
 - II klasa czystości ze względu na stan sanitarny.
- Stan czystości rzeki Raduni poniżej Somonina:
 - II klasa czystości ze względu na kryterium biologiczne,
 - II klasa czystości ze względu na kryterium fizyko-chemiczne,
 - II klasa czystości ze względu na stan sanitarny.

Jakość wody pitnej z ujęć wód podziemnych przedstawia się następująco:

- woda podawana do sieci o ponadnormatywnej zawartości żelaza - Borcz, Hopowo, Egiertowo, Strakowa Huta;
- woda podawana do sieci o ponadnormatywnej zawartości manganu - Borcz, Goręczyno, Hopowo, Rybaki, Strakowa Huta;
- woda pitna oceniona została, jako dobra w Sławkach, Rybakach i Goręczynie;
- woda pitna została oceniona jako średnia w Somoninie, Kaplicy i Ostrzycach.

Na niektórych odcinkach sieci wodociągowej występują rury cementowo-azbestowe, m. in. w Goręczynie, Egiertowie i Hopowie.

W celu zminimalizowania oddziaływania rolnictwa na wody podziemne i powierzchniowe powinno uczulić się rolników do stosowania się do „Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej” opracowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministerstwo Środowiska, a przede wszystkim z częścią C dotyczącą Ochrony wód.

Wpływ na stan środowiska w dużym stopniu wywiera również promieniowanie i pole elektromagnetyczne. Źródłem promieniowania elektromagnetycznego jest wieża telekomunikacyjna w Połczynie, Sławkach i Somoninie. Źródłami pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz są napowietrzna linia najwyższych napięć 220 kV. Pas terenu to około 52 m (2x26 m od każdego z przewodów) oraz odległość między przewodami jednej linii, gdzie natężenie pola elektromagnetycznego może być większa od 1 kV/m na wysokości 1,8 m nad ziemią. Kolejnym ze źródeł jest napowietrzna linia wysokiego

napięcia 110 kV. Pas terenu około 29 m (2x14,5 m od każdego z przewodów) oraz odległość między przewodami jednej linii, gdzie natężenie pola elektrycznego może być większe od 1 kV/m na wysokości 1,8 m nad ziemią.

W Gminie Somonino widoczne są przejawy zagrożeń powodujących degradację roślinności oraz zwierząt. Są nimi przede wszystkim zrzuty ścieków do wód powierzchniowych, które powodują degradację jezior i cieków oraz eutrofizację, wyrobiska, wysypiska i zaśmiecenia.

Negatywny wpływ na roślinność ma odwadnianie, osuszanie i zasypywanie torfowisk i mokradeł. Presja reakcyjna oraz regulacja poziomu wody w Raduni przez elektrownię wodną w Rutkach wpływa w sposób bezpośredni na roślinność łąk położonych wzdłuż rzeki Raduni.

Hałas komunikacyjny jest kolejnym elementem, wywierający wpływ, zwłaszcza na środowisko zwierząt. Wzmożony ruch drogowy przecina główne szlaki przemieszczania się dużych ssaków. Ponadto grodzenie nieruchomości przyległych do wód powierzchniowych, szczególnie wzdłuż linii brzegowych jezior wpływa na zmianę wędrówek zwierząt. Dewastacja i utrata tarlisk, obniżanie poziomu wody w jeziorach i brak wiosennych rozlewisk na łąkach spowodowały utratę tarliska dla szczupaków, a pogorszenie się warunków siedliskowych spowodowało ograniczenie, bądź likwidację możliwości rozrodu sielawy, siei i sandacza. Wprowadzenie intensywnej gospodarki węgorzowej, było główną przyczyną wyginięcia w latach 60-tych XX wieku raka szlachetnego w jeziorach i w Kaszubskim Parku Krajobrazowym.

Plan ochrony Parku ustalił zasady tworzenia warunków dla restytucji raka szlachetnego, m.in. przez rezygnację z intensywnej gospodarki węgorzowej. Wprowadzono również introdukowane gatunki ryb, takie jak amur i tołpyga, które zmieniają trofię jezior w Kaszubskim Parku Krajobrazowym.

Na stan środowiska przyrodniczego, wpływa również poziom dewastacji krajobrazu kaszubskiego. Przejawami dewastacji są dzikie wysypiska i zaśmiecenia regionu, oraz część zabudowy produkcyjnej i składowej w tym firmy „Radbur” w Somoninie. Część zabudowy wielorodzinnej i chaos przestrzenny zabudowy, brzydota architektury części domów jednorodzinnych i letniskowych. Zabudowania nie komponują się ze sobą, m.in. we wsi Ostrzyce.

2.4 ZARYS HISTORYCZNY I ZABYTKI

Pierwsze wzmianki historyczne o Somoninie (ówczesna nazwa: Semanino, Semagnino) pochodzą z 1241 r. kiedy to namiestnik pomorski Książę Sambor I Gdański, zastawił kasztelanię Goręczyńską biskupowi kujawskiemu Michałowi za dziesięciny z całego księstwa, składane w postaci snopów ze zboża ozimego.

Zastaw kasztelanii trwał do 1282 roku, czyli do czasu, kiedy książę Mściwój cofnął układ i przywrócił biskupowi dawne dziesięciny. W tym czasie kasztelania Goręczyńska obejmowała 18 wsi w tym Somonino. W dokumencie z 1282 roku wymienia się oprócz Somonina nazwy: Goręczyno, Ostrzyce, Rąty, Wyczechowo i Borcz.

Od czasu opanowania Pomorza przez Zakon Krzyżacki w 1308 roku, istniał nowy układ administracyjny. Somonino należało do wójtostwa tczewskiego a w nim do okręgu kościerskiego.

W 1380 roku pojawiła się kolejna wzmianka o Somoninie, kiedy to mistrz Zakonu Krzyżackiego nadał cały Somonin i pół Goręczyna rycerzom.

Od 1462 roku w Somoninie zaczęło obowiązywać prawo niemieckie. Spowodowane to było sprzedażą przez rycerza Macieja połowy Somonina i Goręczyna kartuzom. Pozostałe części tych wsi sprzedał w 1474 roku.

Cztery lata później król Kazimierz Jagiellończyk dokonał potwierdzenia sprzedaży i przeniósł tę posiadłość z prawa polskiego na chełmińskie – w ten sposób obie wioski znalazły się pod zarządem klasztoru.

Do 1500 roku była to wieś czynszowa, która pozostała już tylko folwarkiem klasztoru. Na początku XVII w. Somonino wraz z sąsiednimi wioskami zostało wydzierżawione w ręce prywatne. W 1613 roku w Somoninie powstały wapienniki, a w 1615 roku powstała cegielnia. Ponadto w XVII w. na folwarku somonińskim istniał młyn, tartak, stolarnia, karczma. Rozwinięto hodowlę koni, wołów, krów, kóz i świń.

W 1772 roku dobra klasztorne przeszły pod wpływy pruskie.

Od roku 1954, tereny obecnej Gminy Somonino należały do gminy Goręczyno.

Uchwałą Nr XVIII/108/72 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku z dnia 4 grudnia 1972 r. w sprawie utworzenia gmin w województwie gdańskim, stworzona została w powiecie kartuskim gmina Somonino z 16 siedzibami sołectw: **Borcz, Egiertowo, Goręczyno, Hopowo, Kamela, Kaplica, Ostrzyce, Piotrowo, Połączyno, Ramleje, Rąty, Rybaki, Sławki, Somonino, Starkowa Huta, Wyczechowo.**

Przemiany ustrojowe państwa polskiego pozwoliły na działanie władz samorządowych w gminie na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym wraz z ustawą z dnia 10 maja 1990 r. dotyczące przepisy wprowadzających ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych.

Każda z miejscowości wchodzących w skład Gminy Somonino i posiada własny zasób wartości środowiska kulturowego.

Wieś Borcz – Pierwsza wzmianka o wsi pojawiła się w 1241 roku. Do Borcza należał przysiółek oraz leśnictwo Patoka. Wieś funkcjonowała wówczas, jako dobro rycerskie, a w późniejszym okresie, jako majątek ziemski.

Ponadto w skład Borcza wchodziły przysiółki Mały Dwór oraz zespół dworsko-parkowy z folwarkiem o wysokiej wartości dla środowiska kulturowego, który wpisano do rejestru zabytków.

Borcz (dawniej Borzec, z niem. Burcz) funkcjonował, jako wieś szlachecka z folwarkiem Patoka, w którym od II poł. XIX wieku istniała szkoła. Jest to wieś folwarczna o układzie ulicowym, która powstała wzdłuż drogi o przebiegu wschodnio-zachodnim od Hopowa do Skrzyszewa Żukowskiego. Na strukturę zabytkową wsi składa się zabytkowy zespół dworsko – folwarczny z dworem, zabudowaniami folwarcznymi, gorzelnią, parkiem, wraz z murem i parkanem wzdłuż ulicy na południe od folwarku z domami mieszkalnymi. Przestrzeń wsi uzupełniał cmentarz poewangelicki. Do obiektów wpisanych do rejestru zabytków wsi Borcz należą:

- Zespół dworsko – parkowy (nr 1047/20.07.1988) - dwór murowany z 1911 roku;
- Park podworski z XIX/XX wieku
- Budynek inwentarski z początku XX wieku
- Cmentarzysko, które tworzą cztery kurhany o piaszczysto- kamiennych nasypach.

Obiekt ten związany jest z wędrownkami Gotów przez Pomorze, które miały miejsce w pierwszych wiekach naszej ery.

Ponadto na terenie wsi zlokalizowano 22 stanowiska archeologiczne, datowane na różne okresy pradziejowe.

W Borczu zachował się układ i struktura dawnego założenia dworsko – folwarcznego i parku podworskiego. Układ przestrzenny ulic wsi folwarcznej został zachowany, ale ich struktura w dużej mierze została przekształcona lub zdegradowana przez liczne przebudowy wsi.

Wieś Egierkowo – Po roku 1600, funkcjonowała, jako wieś chłopska pohutnicza. Wieś została silnie przekształcona i zdeformowana podczas budowy drogi krajowej.

Zachowało się kilka elementów struktury, które mają charakter wartości krajobrazowych, związanych z rozłogiem pól.

Wieś Egertowo (z niem. Eggertshütte) w XIX wieku była wsią chłopską w powiecie kartuskim. Do wsi należało wówczas 14 gospodarstw gburskich i 6 zagrodniczych. Egertowo w XIX wieku podlegało pod parafię katolicką w Goręczynie. Budynki mieszkalne charakteryzowały się wysokim dachem dwuspadowym, na podwyższonej ścianie kolankowej. Układ przestrzenny jest obecnie dekomponowany i mało czytelny. Zachowanych zostało jedynie kilka przykładów budownictwa mieszkalnego z XIX i I połowy XX wieku, które zostało przebudowane. Na terenie Egertowa zachował się cmentarz, jednak ulega on powolnej dewastacji.

Pierwsze informacje o odkryciach archeologicznych na terenie wsi pochodzą z 1889 roku. Odkryto wówczas kurhan kamienny, datowany na okres wczesnego średniowiecza. Łącznie na terenie Egertowa odkryto 22 stanowiska archeologiczne, w tym odkryto groby skrzynkowe, datowane na wczesną epokę żelaza. Pozostałości świadczące o najwcześniejszym osadnictwie określono na epokę kamienia, a zlokalizowane zostało na południe od wsi. Wśród obiektów archeologicznych wyróżniamy cmentarzysko płaskie z okresu wpływów rzymskich z I-II w. n. e., oraz rozległe osady w północnej części wsi.

Wieś Goręczyno – Dawniej kasztelania, wieś chłopska o wybitnych wartościach historycznych i krajobrazowych. Wieś datowana jest na XII wiek. Posiada wysokiej wartości elementy kultury takie jak kościół wraz z otoczeniem oraz zabudowania w centrum wsi.

Goręczyno na przestrzeni wieków, zmieniało swoje nazwy, dawniej: Guruchnino, Goranchino (1241 r.), Gorrenczin, Gorentzin, Gorrenczyn, Golęcin, Gorecino, a z niem. Gorrenschin (1920 r.).

Zgodnie z historią wsi, Goręczyno funkcjonowało, jako siedziba podlegająca wczesnośredniowiecznej kasztelanii Gdańskiej. Od 1241 r. funkcjonowała jako samodzielna kasztelania w Goręczynie, będąc własnością Księcia Lubiszewskiego Sambora II.

W 1241 roku Sambor II nadał kasztelanę w Goręczynie wraz z 18 wsiami biskupowi kujawsko-pomorskiemu Michałowi z Włocławka. W zamian biskup zrzekł się dziesięciny. Książę Mszczuj II, w 1282 roku unieważnił postanowienie Sambora II.

Od 1380 r. Winrich von Kniprode nadał połowę Goręczyna i Somonina braciom Nitschin i Braczelow, natomiast drugą połowę otrzymał Clocken.

W 1392 roku w Goręczynie istniał młyn, na który w 1436 roku przywilej do niego uzyskali bracia Jeszke, Petrasch, Swantke, Mattiz i Rudiger.

W 1462 r. szlachetny Maciej ustąpił połowy wsi Goręczyno kartuzom, natomiast drugą jej część sprzedał Janowi z Goręcina oraz jego matce Elżbiecie. Król Kazimierz zatwierdził obie zmiany własności oraz zmienił obowiązujące dotychczas prawo na magdeburskie i zwolnił wieś z dodatkowych kosztów.

Struktura przestrzenna wsi powstała w oparciu o kilka większych i mniejszych zagród rolniczych wielobudynkowych. Obecne centrum wsi wykształciło się wokół budynku kościoła (z 1639 roku), który otaczają cmentarz z historycznymi grobowcami z XVII wieku, mur kościelny wraz z bramą wjazdową z ok. 1910 roku oraz plebania z przełomu XIX i XX wieku, zajazd i szkoła.

Pod koniec XIX wieku na terenie wsi odkryto groby skrzynkowe datowane na wczesną epokę żelaza oraz zlokalizowano 35 stanowisk archeologicznych.

Wieś Hopowo – Po 1600 roku funkcjonowała jako wieś chłopska pohutnicza. Hopowo z niem. Hopfendorf, Hoppendorf. W XIX wieku wieś ta funkcjonowała jako wieś gburska i należała do Wyczechowa w powiecie kartuskim.

Wieś została założona na gruntach po wytrzebionym lesie dawnego starostwa Skarszewskiego ok. 1600 roku.

Wieś posiadała układ wielodrożny, charakterystyczny dla wsi pohutniczej. Zabudowania skoncentrowane były wokół placu z dużym stawem w centralnej części wsi.

Wieś Hopowo posiada dwa znaczące obiekty, wpisane do rejestru zabytków: Dom nr 27 z 1876 roku (nr rej. 1116/1.03.1995) oraz Kuźnię przy domu 27 z 1927 roku (nr rej. 1116/1.03.1995).

Wieś zachowała swoją historyczną strukturę materialną. Widoczne są przykłady tradycyjnego i historycznego budownictwa wiejskiego.

Głównym czynnikiem, który może w negatywny sposób wpłynąć na obecną strukturę wsi, to przebiegająca po obwodzie wsi droga krajowa, odcinająca zespół kościoła i towarzyszącej mu zabudowy od pozostałej części wsi.

Pierwsze odkrycia na terenie wsi odnotowuje się na późny okres średniowiecza. Na terenie wsi znajduje się 15 stanowisk archeologicznych. W północnej części wsi znajdowała się osada wielokulturowa, a na północny – zachód od centrum zlokalizowane zostały ślady osadnictwa z okresu wpływów rzymskich.

Fot.: Karolina Szmolda, Kościół Parafialny pw. NMP w Hopowie z 1911 r.

Wieś Kamela – Po 1600 roku funkcjonowała jako wieś pohutnicza. Kamela, z niem. Kamehlen, Ceynowa nazwała Kamele Wielbłądowem. Powstała około 1600 roku wraz z innymi wsiami założonymi na obszarach wytrzebionego lasu.

Początkowo wieś należała do starostwa Skarszewskiego i sprawowała szarwarki dla utrzymania służ młyńskich w Skarszewach, które w późniejszym okresie zamieniono na opłatę pieniężną.

Do struktury przestrzennej wsi należą leżące wzdłuż ulicy wiejskiej zagrody wielobudynkowe w tym części o archaicznym usytuowaniu budynków mieszkalnych szczytem do drogi. W trakcie badań archeologicznych, przeprowadzonych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski, zlokalizowano 14 stanowisk archeologicznych. Należy do nich zlokalizowana w 1986 roku huta szkła, datowana na XVII wiek. W północnej wsi znajdują się dwa skupiska osad, datowanych od epoki kamienia (III tys. p.n.e.) do okresu późnego średniowiecza.

Wieś Kaplica - Po 1600 roku funkcjonowała jako wieś pohutnicza. Kaplica, nosiła dawniej nazwę Kapel, oraz z niem. Kapellenhütte. Wieś funkcjonowała dawniej, jako wieś gburska w powiecie kartuskim, leżąca nad małym jeziorem. Pierwotnie należała do starostwa Skarszewskiego. Przywilej dla wsi wystawiony został przez starostę skarszewskiego Jana Działyńskiego w 1703 roku.

Wieś Kaplica pełniła funkcję szarwarku przy utrzymaniu służ młyńskich w Skarszewach do 1843 roku. Na strukturę przestrzenną wsi składają się zagrody o różnej wielkości i formie. Zachowały się również nieliczne przykłady obiektów budownictwa tradycyjnego, opisane w 1982 roku. Zagrożeniem dla budownictwa tradycyjnego jest postępująca degradacja techniczna obiektów oraz brak ciągłości w podtrzymywaniu tradycji charakterystycznej dla wsi Kaplica. Na wsi odnotowano 15 stanowisk archeologicznych. W 1977 roku

zlokalizowano w północnej części wsi osadę wczesnośredniowieczną oraz zlokalizowano ślady huty szkła z XVIII wieku, które odnaleziono w roku 1983.

Wieś Ostrzyce – Od 1241 roku, funkcjonowała jako dawne dobro rycerskie, które w późniejszym okresie przekształcone zostało na wieś chłopską. Ostrzyce, dawniej Ostriche (od 1241 roku), przekształciło się w Ostrice, a z niem. Ostritz.

Pierwsze wzmianki o wsi pochodzą z dokumentu datowanego na 1241 rok. W dokumencie tym Sambor II nadał wieś wraz z całą kasztelanią goręczyńską biskupowi wrocławskiemu Michałowi.

W czasach krzyżackich, czyli w roku 1311, wieś należała do starostwa tczewskiego, jako dobra rycerskie na prawie polskim.

W 1422 roku wieś stała się własnością klasztoru od Kartuzów. Zakon Krzyżacki zwolnił wówczas wieś od wszelkich ciężarów z wyjątkiem 1 służby w lekkiej zbroi.

Krzyżacy nie pozwolili postawić młyna na terenie wsi, w obawie, że stanie się ona konkurencją dla młyna Zakonu w Gdańsku. Jednak w 1429 młyn powstał i działał na zasadzie dzierżawy z zaleceniem zatrzymania go zgodnie z wolą Zakonu.

Tutejsze sołectwo posiadało przywileje z 1425 i 1547 roku. Uwłaszczenie nastąpiło w 1820 roku. Struktura przestrzenna wsi miała charakter placowo-ulicowy z nieregularnymi siedliskami, dostosowanymi do topograficznego układu terenu. Na historyczną strukturę wsi składają się pozostałości zagród o tradycyjnej formie (w tym jeden budynek o konstrukcji szkieletowej, kryty strzechą). Pierwsze znaleziska na terenie wsi datowane są na epokę kamienia (III tys. p.n.e).

Wieś Piotrowo – Po 1600 roku funkcjonowała jako wieś pohutnicza. Piotrowo, nosiło dawniej nazwę Fuspeterowo, a z niem. Fusspetergütte.

W XIX wieku była to wieś gburska. Od około 1880 wieś należała do parafii Stare Garbowo. Struktura przestrzenna wsi to charakterystyczne zagrody o układzie pohutniczym, nieregularnym, o przebiegu dróg dostosowanych do terenu.

Na terenie wsi odkryto kurhan kamienny z grobami szkieletowymi. Kurhan datowany jest na okres wczesnośredniowieczny. Natomiast w południowo – zachodniej części wsi odkryto w XIX wieku grodzisko wczesnośredniowieczne. Grodzisko ma kształt owalu o wymiarach ok. 50 m x 60 m. Około 200 m od grodziska zlokalizowana została osada, datowana na okres wczesnego średniowiecza.

Wieś Połączyno – Od roku 1255, funkcjonowała jako wieś chłopska – folwark Jeknica. Wieś Połączyno, nosiło dawniej dawne nazwy: Połęcin, Połęcino, Polusino (1255-1711 r.), a z niem. Pollentschin.

W 1255 roku, wieś nadana została przez Księcia Sambora II cystersom w Łeknie. W 1298 roku, biskup kujawski Wisław zrzekł się praw do dziesięcin od wsi. Zakon Krzyżacki nadał te dobra w 1420 roku, braciom Mikołajowi i Piotrowi na prawie magdeburskim. W 1457 roku, Połączyno nabył zakon Kartuzów. W III ćw. XIX wieku Połączyno było wsią włościańską. Do Połączyna należała Jeknica (dawniej: Jegmuc, z niem. Jäcknitz).

Na strukturę przestrzenną wsi składają się zabudowania zagrodowe usytuowane swobodnie przy zbiegających się drogach wewnętrznych wsi.

W 1996 roku na terenie wsi przeprowadzono badania powierzchniowe w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski. Podczas badań odkryto 14 stanowisk archeologicznych. Zlokalizowano wówczas osady okresu późnego średniowiecza, położone w północnej części wsi. Zarejestrowano również ślady osadnictwa z epoki kamienia i okresu wpływów rzymskich. W rejonie odkryto hutę szkła, datowaną na XVII wiek.

Wieś Ramleje – W XIX wieku funkcjonowała jako leśnictwo, w późniejszym okresie jako wieś chłopska. Wieś Ramleje, nazywała się dawniej Ramle, a z niem. Ramley. Wieś położona na wzgórzach zwanych dawniej Ramlejskimi Górami. Pierwotnie znajdowało się tu leśnictwo, należące do rewiru stągwałdzkiego. Dopiero w 1868 roku obszar ten został uwłaszczony.

Poziom zachowania zabudowy tradycyjnej we wsi jest stosunkowo wysoki. Zachowało się kilka budynków o drewnianej konstrukcji szkieletowej.

W trakcie badań archeologicznych zlokalizowano na terenie wsi 17 stanowisk archeologicznych, a w tym osady i punkty osadnicze w północnej części wsi, datowane na epokę brązu, oraz cmentarzysko grobów skrzynkowych, datowane na wczesną epokę żelaza.

Wieś Rąty – W 1241 roku funkcjonowała jako wieś chłopska i folwark. Rąty, nosiły dawniej nazwę Ronty, Ronci (1241r.), Tranthe (1291 r.), niem. Ronti. Najstarsza wzmianka dotycząca wsi pochodzi z 1241 roku. Sambor II nadał wówczas Rąty wraz z 18 innymi wsiami, biskupowi kujawskiemu Michałowi.

Od 1311 r. wieś należała z okolicznymi ziemiami do wójtostwa tczewskiego. Na taką strukturę wsi składały się zagrody o różnej wielkości, kształcie i formie architektonicznej.

Wieś Rąty jest bogata w stanowiska archeologiczne. Podczas badań pracowników Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, odnaleziono kurhan z grobami szkieletowymi, datowany na okres wczesnego średniowiecza. W latach 1984-1996 przeprowadzono badania wykopaliskowe cmentarzyska grobów skrzynkowych. Odkryto wówczas kilkadziesiąt obiektów archeologicznych: groby ciałopalne, paleniska, jamy.

Z cmentarzyska pozyskano bogatą kolekcję glinianych popielnic i naczyń. Z Powierzchni 42 stanowisk odkrytych we wsi pochodzą liczne materiały: fragmenty naczyń, gliniane prześliki.

Wieś Rybaki – Po roku 1600 funkcjonowała jako wieś chłopska pohutnicza. Dawna nazwa, z niem. Fischershütte.

Miejscowość widnieje pod nazwą Rybaki od 1780 roku. Strukturą przestrzenną wsi są zagrody o różnej wielkości i sposobie zagospodarowania. Na terenie wsi istnieje gospodarstwo z kamiennymi budynkami z I poł. XX wieku oraz cmentarz o mało czytelnej formie. Pierwszym odkryciem archeologicznym na terenie wsi był skarb monet pochodzący z połowy XI wieku. Ponadto na terenie wsi ułożone były dwa grodziska. Jedno z nich zlokalizowane w było w miejscu zwanym „Białą Górą”, usytuowane na cyplu w pobliżu strumienia. Na terenie wsi odkryto 23 stanowiska archeologiczne. Ich zasoby datowane są na epokę żelaza oraz okres wczesnego i późnego średniowiecza. Okres nowożytny reprezentowany jest przez hutę szkła, pochodzącą z XVIII wieku.

Wieś Sławki – Od 1241 roku funkcjonowała, jako dobra rycerskie. Przekształcona została w wieś chłopską z licznymi wybudowaniami. Sławki nosiły dawniej nazwy: Sławkowy, Slavcovo (1241 roku), Sławchowo (1291 roku), z niem. Schlawkau.

Za czasów książąt pomorskich Sławki należały do kasztelanii goręczyńskiej i wraz z 18 innymi wsiami przekazana została przez Sambora II biskupowi kujawskiemu Michałowi. W 1311 r. za czasów krzyżackich Sławki weszły w skład wójtostwa tczewskiego i otrzymały prawo polskie z obowiązkiem służby wojennej. Za czasów Królestwa Polskiego, należały do powiatu gdańsko-tczewskiego. Układ przestrzenny wsi to między innymi zagrody o tradycyjnym układzie dwu i wielobudynkowych. Stan zachowanych tradycyjnych układów zagród jest w bardzo dobrym stanie. Na terenie wsi nie znaleziono najstarszych tradycyjnych drewnianych i szkieletowych obiektów. Zachowało się wiele budynków murowanych z I połowie XX wieku, o bryle tradycyjnego kaszubskiego domu.

W 1975 roku na terenie wsi odkryto 26 zlokalizowanych dotychczas stanowisk archeologicznych.

Wieś Starkowa Huta - Od 1600 roku funkcjonowała, jako wieś chłopska pohutnicza. Starkowa Huta, nazywano dawniej Starkowo, Sztarkowa Huta (od 1760 r.) z niem. Starkhütte albo Starkenhütte. Była to wieś gburska, która powstała na terenie wytrzebionych lasów. Na północy od wsi, w XVIII wieku znajdowała się huta szkła. W XIX i I poł. XX wieku była tu cegielnia i szkoła.

Na strukturę przestrzenną wsi składały się wielobudynkowe zagrody rozproszonych siedlisk.

Na terenie wsi zachowały się relikty zabudowy tradycyjnej i historycznej. Ponadto na tym terenie, w okresie międzywojennym oraz w XX wieku (1983 r.) odnaleziono groby skrzyniowe.

Wieś Wyczechowo – Od 1241 roku, funkcjonowała, jako dobra rycerskie, które przekształcono w majątek ziemski i wieś folwarczną z przysiółkami i folwarkami (Trątkownica, Nowy Dwór, Osady, Pstra Suka) Wyczechowo nosiło dawniej nazwy Wyciechowo, Wojciechowo, Vissechechovie (1241 r., z niem., Fitschkau. Wyczechowo należało od 1311 r. do wójtostwa tczewskiego, a jego zarząd opierał się na prawie polskim. Nazwa wsi pochodzi prawdopodobnie od pierwszego właściciela majątku o nazwisku Wyczechowski (wymieniony jest dopiero w 1649 roku). Majątek ziemski Wyczechowa składał się z kilku mniejszych folwarków i wybudowań. Główne składowe majątku to: Wyczechowo zespół dworsko – folwarczny z parkiem wraz z zespołem mieszkalnej zabudowy folwarcznej w formie krótkiej ulicówki oraz Wyczechowo-przysiółek, który powstał w oparciu o mały folwark (Pstra Suka) i posiada on kształt krótkiej ulicówki. Nowy Dwór posiada przysiółek o nieregularnym układzie, natomiast Trątkownica była dawną wsią, którą przekształcono w późniejszym okresie w przysiółek. Na strukturę przestrzenną wsi składają się zabudowania majątku, czyli dwór o formie tradycyjnego dworku wraz z dobudową z początku XIX wieku, duże budynki gospodarcze i administracyjno – mieszkalne folwarku, zabudowa folwarczna mieszkalna o tradycyjnej formie oraz zabudowa zagrodowa.

Na terenie wsi znajdują się obiekty wpisane do rejestru zabytków. Należą do nich budynek dworu i zabudowa folwarczna czyli mur z 1885-1887 r. oraz z 1907 (nr rejestru 1048). Ponadto do rejestru wpisany został Park podworski, krajobrazowy z XIX wieku (nr rejestru 1048). Przedmiotem ochrony archeologicznej na terenie wsi są stanowiska i obiekty archeologiczne wpisane do rejestru zabytków województwa pomorskiego i sfery ochrony konserwatorskiej. Należą do nich:

- 14 - cmentarzysko kurhanowe – okres wpływów rzymskich (Dec. Nr 048/ Archeol. Z dnia 28.05.1969 r.);
- 28 - grodzisko z wczesnego średniowiecza (Dec. Nr 158/Archeol. Z dnia 21.11.1971 r.);
- 29 - osada otwarta z wczesnego i późnego średniowiecza (Dec. Nr 159/ Archeol. Z dnia 21.11.1971 r.);
- 13 – grodzisko z wczesnego średniowiecza (Dec. Nr 261/ Archeol. Z 22.12.1975 r.);

- 7 – cmentarzysko płaskie z wczesnej epoki żelaza (dec. Nr 417/Archeol. Z dnia 15.12.1986 r.);
- 11 – cmentarzysko kurhanowe z epoki brązu (Dec. Nr 424/Archeol. Z dnia 26.10.1987 r.).

W związku z przeprowadzoną inwentaryzacją zasobów na terenie Gminy, wydzielono 120 stref ochrony archeologicznej.

W Gminie Somonino, ochrona krajobrazu kulturowego dotyczy przede wszystkim obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Do najważniejszych obiektów zalicza się zarówno Zespoły dworsko – parkowe, które występują w Borczu i Wyczechowie jak i obiekty archeologiczne wpisane do rejestru zabytków. Ponadto do tego rodzaju zespołów zalicza się kościół w Goręczynie, dom w Ostrzycach i kuźnia w Hopowie. Natomiast do obiektów architektonicznych gminy zalicza się cmentarzysko kurhanowe wraz z kręgami kamiennymi z okresu wpływów rzymskich w Borczu, grodziska z wczesnego średniowiecza - również w Borczu oraz grodziska w Piotrowie i Rątach oraz cmentarzysko kurhanowe z epoki brązu w Wyczechowie. Ponadto do gminy należą wsie o wysokich wartościach kulturowych i krajobrazowych w Piotrowie, Goręczynie i Hopowie. Ochrona krajobrazu kulturowego obejmuje strefy ochrony konserwatorskiej, ekspozycji i ochrony krajobrazu oraz ochrony i obserwacji archeologicznej, które należy wyznaczyć w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a zawarte w nich ustalenia należy uwzględnić przy działaniach realizacyjnych. W skład ochrony krajobrazu kulturowego w Gminie Somonino wchodzi Trasy z ciągami widokowymi, do których należą: droga kaszubska Brodnica Dolna – Ostrzyce - Wieżycza oraz odcinek Egiertowo – Rybaki oraz projektowany Park kulturowy Kartusko – Mirachowski.

Środowisko kulturowe Gminy Somonino objawia się postępującą degradacją stanu technicznego starych obiektów. Zauważyć można zjawisko wypierania tradycyjnych dla budownictwa kaszubskiego zabudowań.

Do stworzenia powyższego opracowania historii wsi Gminy Somonino, skorzystano z następujących pozycji literatury przedmiotu: E. Breza, *Miejscowości Gminy Somonino*, Somonino 1999 r., *Wartość kaszubskich pokoleń. Gmina Somonino*, pod. red. D. Kosowskiej, Somonino 1995 r.

2.5 WŁADZE GMINY ORAZ NAJWAŻNIEJSZE JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE I INSTYTUCJE PUBLICZNE W GMINIE:

Kadencja obejmująca lata 2010 – 2014:

Marian Kryszewski - Wójt Gminy Somonino
Jerzy Kowalewski – Zastępca Wójta Gminy Somonino
Sabina Reclaw-Drewa – Sekretarz Gminy Somonino
Cecylia Kitowska – Skarbnik Gminy Somonino

JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE I INSTYTUCJE PUBLICZNE W GMINIE:

- Urząd Gminy Somonino – ul. Ceynowy 21
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – ul. Ceynowy 21
- Gminny Ośrodek Kultury - ul. Ceynowy 1A
- Posterunek Policji w Somoninie - os. Dambka 2/1
- Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Somoninie – ul. Ceynowy 1/A
- *Poczta Polska S.A* Urząd Pocztowy – ul. Wolności 16
- Gminna Biblioteka Publiczna w Somoninie – ul. Ceynowy 1/A
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej – ul. Wolności 13
- Kościół pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego i NMP Królowej Polski w Somoninie, ul. Siemiana 6
- Punkt Informacji Turystycznej GOK w Somoninie - ul. Ceynowy 1/A oraz Punkt Informacji Turystycznej - Ostrzyce, ul. Droga Kaszubska 27
- Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Somoninie – ul. Wolności 42
- Gimnazjum Publiczne im. J P II w Somoninie – ul Osiedlowa 17
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Somoninie, im. Józefa Wybickiego, Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Somoninie, Technikum w Somoninie , Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Somoninie – ul. Wolności 39
- Szkoła Podstawowa w Borczu 70 A
- Szkoła Podstawowa w Egiertowie 1
- Gminne Przedszkole w Goręczynie – ul. Kasztelańska 46

- Zespół Szkół w Goręczynie, Zespół szkół w Goręczynie. Szkoła Podstawowa, Zespół szkół w Goręczynie. Gimnazjum Publiczne - ul. Szkolna 7
- Szkoła Podstawowa w Połączynie 30

III DIAGNOZA STANU GMINY SOMONINO

3.1 STRUKTURA DEMOGRAFICZNA

Liczba ludności Gminy Somonino według danych GUS na dzień 31.06.2011 r. wynosiła 9 734 osoby, w tym 4 950 mężczyzn oraz 4 784 kobiet, co na obszarze równym 112 km² wskazuje na wysoką gęstość zaludnienia w porównaniu z innymi gminami województwa pomorskiego.

Tabela 1: Ludność Gminy Somonino

	1999	2003	2006	2009	2010	2011
Ludność ogółem	8 580	9 036	9 187	9 572	9 725	9 735

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych z przełomu lat 1999 – 2011, które opisuje tabela 1 wynika, iż w Gminie Somonino zaobserwować można napływ ludności – stały i czasowy – głównie z aglomeracji trójmiejskiej. Gmina Somonino stanowi 1,27% ludności województwa pomorskiego. Gęstość zaludnienia wynosi 85 osób/ km². W związku z tym średnia gminy dla terenów wiejskich regionu pomorskiego jest znacząco większa w porównaniu do gmin o podobnym udziale w powierzchni ogólnej lasów i gruntów ornych (np. Stężyca, Sulęcyno).

Tabela 2: Ruch naturalny ludności Gminy Somonino na tle Powiatu kartuskiego

OBSZAR	Powiat Kartuski	Gmina Somonino
Liczba ludności	116000	9572
Kobiety	58021	4769
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	60,9	63,6
Urodzenia żywe	1740	152
Zgony	750	57
Ludność w wieku	30738	2695

przedprodukcyjnym		
Ludność w wieku produkcyjnym	72077	5850
Ludność w wieku poprodukcyjnym	13185	1026

Źródło: Dane z GUS 2009 roku – opracowanie własne

Liczba udziału ludności w przyroście naturalnym w 2009 roku w powiecie kartuskim na 1 000 osób wynosiła 8,6 natomiast w Gminie Somonino liczba ta wyniosła 8,5.

Tabela 3: Migracja ludności Gminy Somonino na tle powiatu kartuskiego

		Napływ (zameldowania)	Odływ (wymeldowania)	Saldo migracji
2009	Powiat kartuski	2128	1248	+ 880
	Gmina Somonino	108	99	+ 9
2006	Powiat kartuski	2280	1429	+ 851
	Gmina Somonino	126	116	+ 10
2003	Powiat kartuski	1982	1344	+ 638
	Gmina Somonino	115	110	+ 45

Źródło: Dane z GUS 2009 – opracowanie własne

Od kilku lat liczba osób, które zameldowały się w Gminie Somonino przewyższa liczbę osób wymeldowanych. Saldo migracji na 1 000 mieszkańców za 2009 rok wynosiła 6,54. Dodatkowo salda migracji i przyrostu naturalnego są w dużej mierze efektem systematycznego rozwoju gminy. Można przypuszczać, iż tendencja ta utrzyma się jeszcze przez najbliższe lata, ponieważ gmina jest jednym z najatrakcyjniejszych turystycznie i gospodarczo ośrodków Pomorza.

W strukturze mieszkańców niezmiennie dominuje płeć męska. Procentowa dysproporcja pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn w Somoninie jest w ciągu ostatnich dziesięciu lat wartością stosunkowo stałą – od 1999 roku udział mężczyzn we wspomnianej strukturze oscyluje wokół 51,28%. W 2010 roku mężczyźni stanowili 50,88 % ogółu ludności gminy (4701 mieszkanki 4871 mieszkańców).

W Gminie Somonino mieszka stosunkowo mniej, niż w powiecie kartuskim osób w wieku poprodukcyjnym – 1 026 osób, oraz w wieku produkcyjnym 5 850 osób.

Udział osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrasta w strukturze mieszkańców gminy. Wrastający odsetek osób starszych partycypujących w strukturze demograficznej jest trendem charakterystycznym dla większości gmin polskich i europejskich. Wynika to z procesu starzenia się społeczeństwa. Pomimo postępującego procesu starzenia się, który jest zjawiskiem charakterystycznym dla całej populacji województwa pomorskiego, Gminę Somonino uznać można za stosunkowo młodą.

Tabela 4: Wykaz ilościowy mieszkańców wg miejscowości

Miejscowość	Mieszkańcy		
	stali	czasowi	razem
Borcz	622		622
Egiertowo	543		543
Goręczyno	1366	1	1367
Hopowo	436		436
Kamela	314		314
Kaplica	278		278
Ostrzyce	494		494
Piotrowo	83		83
Połączyno	358		358
Ramleje	361		361
Rąty	564		564
Rybaki	297		297
Sławki	510		510
Somonino	2738		2738
Starkowa Huta	329		329
Wyczechowo	411		411
OGÓŁEM - 16	9704		9705

Źródło: Urząd Gminy, stan na dzień 30.06.2011r.

Gminę Somonino charakteryzuje młoda struktura ludności, która może się utrzymać dzięki wysokiemu wskaźnikowi urodzeń oraz dodatniego salda migracji. Według danych statystycznych, w gminie dominuje liczba dodatniego salda migracji. Liczba przyjeżdżających zmniejszyła się w stosunku do ludności wyjeżdżającej.

Podsumowując, Gminę Somonino cechują pozytywne trendy demograficzne. Wśród nich: dodatni przyrost naturalny, dodatnie saldo migracji przedkładające się na systematyczny

wzrost liczby mieszkańców gminy, wyższy wskaźnik mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym przy niższym wskaźniku mieszkańców w wieku poprodukcyjnym na tle średniej wojewódzkiej.

3.2 STRUKTURA PRZESTRZENNA I SYTUACJA MIESZKANIOWA GMINY

Struktura przestrzenna gminy, wynika z genezy powstania miejscowości Somonino. Obszar ten funkcjonował pierwotnie, jako majątek ziemski, osada i zespół przemysłowy młyna i tartaku. Najnowszy i najbardziej czytelny układ miejscowości powstał wokół zespołu węzła kolejowego. Struktura dawnej wsi staje się mniej rozpoznawalna, zanika. Najlepiej zachowanymi obiektami gminy, są przede wszystkim dworzec kolejowy, budynki mieszkalne, budynki administracyjne oraz celne przy kolei. W gminie zachowały się obiekty budownictwa XIX wieku i liczniejsze przykłady zabudowy z I połowy XX wieku.

Układ przestrzenny Somonina został przekształcony w ciągu XX wieku, co silnie zagrażało tradycyjnemu krajobrazowi kulturowemu. Sytuacja ta wynika z silnej presji inwestycyjnej, lokalowej wielko-kubaturowych obiektów na skraju skarpy i na jej stoku. Ponadto budownictwo przemysłowe, zabudowy o formach obcych tradycyjnej budowie architektonicznej regionu.

Na terenie wsi Somonino, odkryto łącznie 12 stanowisk archeologicznych, w tym płaskie cmentarzyska, datowane na wczesną epokę żelaza. W roku 1938 na terenie wsi odkryto pierwsze groby skrzynkowe. Obecna zabudowa miejscowości koncentruje się wzdłuż dwóch głównych szlaków komunikacyjnych, czyli drogi wojewódzkiej nr 224 oraz równoległej do niej drogi w kierunku Goręczyna i Ostrzyc.

Ogólna powierzchnia własności nieruchomości gminy, nie wliczając powierzchni wyrównawczej liczy 11 182 ha. W skład powierzchni wchodzi:

- grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste o powierzchni wynoszą 4 299 ha, a w ich skład wchodzi:
 - grunty Skarbu Państwa w wieczyste użytkowanie
 - grunty gminne i związki międzygminne 70 ha;
 - grunty gminne i związki międzygminne przekazane w wieczyste użytkowanie 9 ha;
- grunty osób fizycznych stanowią 6 216 ha, a w ich skład wchodzi:
 - grunty kościołów i związków wyznaniowych;
 - grunty wspólnot gruntowych;
 - grunty spółek prawa handlowego i innych.

Powierzchnia geodezyjna gminy wynosi 11 227 ha. Dominującą formą władania i własności w gminie są prywatne grunty (użytki rolne), które stanowią aż 56% ogólnej powierzchni gminy oraz grunty Skarbu Państwa (lasy) stanowiące 38% ogólnej powierzchni.

Założona do 2009 roku wizja mieszkalnictwa w Gminie Somonino, znajduje się w dokumencie strategicznym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w Gminie Somonino*. Zgodnie z tym dokumentem określono kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów. W plan ten wlicza się tereny wyłączone spod zabudowy, ze względu na ich wartość kulturową i krajobrazową.

W wymienionym dokumencie, określono standardy wykorzystywania przestrzeni gminy. Standardy te są wyjściowe dla wszystkich planów miejscowych i służą do zapewnienia ładu przestrzennego. Ustalono zostały następujące zasady:

- w zasięgu przewidywanego zorganizowanego systemu oczyszczania ścieków, obowiązuje zasada dotycząca minimalnej powierzchni działki, która wynosić powinna 800 m²;
- na obszarach położonych poza zasięgiem przewidywanych zorganizowanych systemów oczyszczania ścieków na własnym terenie, nie powinna być mniejsza niż 1000 m²;
- powierzchnia zabudowy działki nie powinna przekraczać 25% jej powierzchni;
- wysokość zabudowy we wsiach typowo rolniczych, zabudowa działki nie powinna przekraczać 1,5 kondygnacji;
- w rejonach skoncentrowanej zabudowy, które utraciły charakter rolniczy, zabudowa nie powinna przekraczać 2,5 kondygnacji, natomiast lokalne dominaty wskazane w planach miejscowych, nie powinny być wyższe niż maksymalnie 4 kondygnacje (w tym poddasze użytkowe).

Plany zagospodarowania przestrzennego zostały podzielone na trzy strefy, w których skład wchodzi:

1. Budownictwo skoncentrowane

Zabudowa mieszkaniowa w formie budownictwa skoncentrowanego – jednorodzinne, realizowana będzie głównie w miejscowościach Somonino, Goręczyno, Rątach oraz miejscowościach położonych wzdłuż drogi krajowej nr 20. Zabudowa powinna być skoncentrowana w rejonach istniejących już skupisk zabudowy, na terenach wskazanych, jako rozwojowe. Ponadto istnieje możliwość wprowadzenia usług i produkcji nieuciążliwej dla terenów zabudowy mieszkaniowej na zasadach, które są określone prawem. Dopuszcza się możliwość zabudowy mieszkaniowej wraz z towarzyszącymi usługami i produkcją

nieuciążliwą, na zasadach określonych przepisami prawnymi. Istnieje również możliwość stworzenia nowej zabudowy, której towarzyszyć powinien proces rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

2. Budownictwo rozproszone

Dopuszcza się realizację nowej zabudowy mieszkaniowej w formie budownictwa rozproszonego wyłącznie dla gospodarstwa agroturystycznego i w ramach siedlisk rolniczych. W celu prowadzenia poprawnej polityki rolnej wykluczone zostały realizacje rozproszonych siedlisk o powierzchni poniżej 15 ha na całym obszarze gminy. Z wyjątkiem siedlisk, których powierzchnia musi być ograniczona ze względu na specyficzne ukształtowanie i użytkowanie terenu. Ponadto dopuszcza się modernizację i rozbudowę istniejącej zabudowy zagrodowej. Muszą one być zgodne z zasadami realizacji i kierunkami działań polityki przestrzennej określonej dla turystyki pobytowej na terenach wiejskich oraz turystyki pobytowej w gospodarstwach wiejskich.

3. Mieszkalnictwo pobytowe

Zmiany w zabudowie pod mieszkalnictwo pobytowe, czyli zabudowa letniskowa, nie wskazuje nowych form zabudowania przestrzennego. Istnieje jedynie możliwość przebudowy już istniejących obiektów oraz dopuszcza się zmiany ich funkcji (ogrody w Ostrzycach zmieniono na funkcję rzeczywistą, czyli zabudowę letniskową).

Miejscowość Somonino pełni rolę gminnej jednostki usług podstawowych. Modernizacja i utrzymanie istniejących usług zgodnie z przyjętą poprzednią strategią gminy, dotyczy rozwoju terenów ogólnodostępnych, stworzenie kompleksu usług związanych z obsługą turystyki – Punkt Informacji Turystycznej, gastronomią, naprawą sprzętu turystycznego itp. oraz utrzymanie obecnie istniejących usług w rejonach dworca PKP oraz skoncentrowanych usług handlowych, gastronomii w rejonie kościoła.

Role wspomagających ośrodków usług podstawowych pełnią wsie: Goręczyno, Borez i Egiertowo. Dwie ostatnie z wymienionych miejscowości, znalazły się w planach rozbudowy usług z racji swojej lokalizacji na głównej osi komunikacji samochodowej Kaszub w kierunku Gdańsk- Kościerzyna. W tych miejscowościach podjęto działania rozwojowe dla usług takich jak handel, rzemiosło oraz usług związanych z turystyką. Na obszarze gminy nie przewiduje się rozwoju wielokubaturowych obiektów i usług. Zasady te określa *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w Gminie Somonino*, w którym wyróżniono główne zasady realizacji zadań. Dotyczą one przede wszystkim rozwoju usług na terenach wskazanych, jako tereny rozwojowych funkcji usługowych. Dla potencjalnych terenów

usługowych należy opracować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w którym ustala się szczegółowo zasady realizacji inwestycji. W szczególności z uwzględnieniem obsługi komunikacyjnej i odprowadzania ścieków. Ponadto dopuszcza się funkcję mieszkaniową zintegrowaną z prowadzoną działalnością usługową. Zaleca się również, aby rozwój usług bazował na miejscowych produktach i surowcach. Wielkość działek poszczególnych inwestycji będzie uwarunkowana rodzajem prowadzonej działalności. Wszelkie funkcjonujące i potencjalne zakłady usługowe muszą spełniać wszystkie wymogi określone przepisami prawa.

Tabela 5: Liczba nieruchomości w Gminie

	2009	2010	2011
Nieruchomości – liczba ogółem	9 574	9 656	9 837
W tym liczba budynków mieszkalnych	2 584	2 648	2 731

Źródło: Urząd Gminy Somonino

W przeciągu ostatnich 3 lat liczba nieruchomości w gminie wzrosła o 263 obiekty. Zgodnie z zarządzeniem nr 78/2008 Wójta Somonina z dnia 5 grudnia 2008 roku, ustalono następujące miesięczne stawki bazowe czynszu 1 m² powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego:

1. w sołectwie Somonino – 3,60 zł
2. w sołectwie Egiertowo, Ostrzyce, Goręczyno, Hopowo – 3,30 zł
3. w pozostałych sołectwach 3,10 zł

Wysokość czynszu dla poszczególnych lokali mieszkalnych ustalono z uwzględnieniem czynników podwyższających lub obniżających ich wartość użytkową, zgodną z tabelą oczynszowania lokali mieszkalnych zawartą w załączniku do Uchwały Nr rzymskie XXIV/178/09 z 26. lutego 2009 Rady Gminy Somonino w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem.

Ustalono politykę czynszową z uwzględnieniem możliwości finansowych gospodarstw domowych. W gminie Somonino ostatnia zmiana stawki czynszu nastąpiła 31.12.2011 roku. Stawka wyjściowa (bazowa) za 1 m² lokalu mieszkalnego wynosi obecnie 0,60 zł/m² (w 2009 roku stawka wynosiła 0,56 zł/m², a w 2010 roku 0,58 zł/m²).

Zgodnie z danymi GUS, z meldunku o budownictwie mieszkaniowym za okres styczeń 2006 - grudzień 2011 dla Gminy Somonino wynika, że oddano do użytkowania 134

lokali ogółem (są one jednocześnie lokalami indywidualnymi) o łącznej powierzchni 31 073 m². W okresie 2006 - 2011 nie występowały w gminie mieszkania spółdzielcze, mieszkania przeznaczone na sprzedaż bądź wynajem, mieszkania komunalne, społeczne czynszowo, bądź zakładowe.

Tabela 6: Rodzaje i typy nieruchomości w Gminie Somonino

Rodzaj nieruchomości	liczba nieruchomości w 2009	liczba nieruchomości w 2010	liczba nieruchomości w 2011
Budowle – działalność gospodarcza	33	14	41
Budynki letniskowe	111	110	121
Budynki mieszkalne	2 584	2 648	2 731
Budynki pozostałe niemieszkalne	641	639	651
Grunty	2 083	2 124	2 215
Pomieszczenia- działalność gospodarcza	152	134	160

Źródło: Urząd Gminy Somonino

Tabela 6: Pozwolenia na budowę – budynki mieszkalne

ROK WYDANIA POZWOLENIA NA BUDOWĘ	IŁOŚĆ WYDANYCH POZWOLEŃ NA BUDOWĘ
2007	97
2008	57
2009	32
2010	64

Źródło: Urząd Gminy Somonino

W pierwszej kolejności powinny być zaspokojone potrzeby mieszkaniowe rodzin o niskich dochodach oraz osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. W Gminie Somonino nie występują mieszkania komunalne ani socjalne. Stąd nie istnieją kryteria precyzyjnie określone w odrębnych przepisach, które dotyczą przydziału komunalnego lokalu mieszkaniowego lub kryteria przydziału lokali socjalnych tworzących mieszkaniowy zasób Gminy. Osoby w najtrudniejszej sytuacji życiowej odsyłane są do noclegowni w Kartuzach - *Stowarzyszenie Abstynencji „Kaszuby”*, które znajduje się przy ulicy Wzgórza Wolności 7. Placówka ta obejmuje opieką kobiety wraz z dziećmi oraz pełni funkcję schroniska dla bezdomnych.

3.3. RYNEK PRACY I LOKALNY SEKTOR GOSPODARCZY**GOSPODARKA**

Główną gałęzią gospodarki gminy jest turystyka. Rozwojowi turystyki sprzyja dogodne połączenie drogowe i kolejowe z pobliskimi ośrodkami miejskimi oraz doskonałe warunki przyrodnicze, które wpływają na rozwój turystyki. Na terenie gminy znajdują się jeziora Połęczyńskie, Rąty, Trzebnio. Ponadto występuje jezioro Ostrzyckie, a wieś Ostrzyce, pełni rolę głównego ośrodka wypoczynkowego, ponieważ skupia większość obiektów. Wpływ na atrakcyjność terenu ma 36% powierzchnia lasów i urozmaicona rzeźba terenu ze wzgórzami liczącymi nawet 260 m n.p.m. Dodatkowym atutem jest rzeka Radunia, która przepływa przez obszar gminy, urozmaicając jej atrakcyjność pod względem waloru krajobrazowego. Obecnie w Gminie Somonino istnieje 7 ośrodków pobytowych, 19 kwater agroturystycznych - wypoczynkowych oraz prywatne kwatery wynajmowane podczas sezonu turystom. Łączna liczba miejsc noclegowych wynosi 1 051 miejsc (322 w pensjonatach, 347 w kwaterach agroturystycznych 62 w kwaterach prywatnych oraz 320 na polach namiotowych). Wszystkie ośrodki dysponują całodziennym wyżywieniem oraz oferują szeroki wachlarz usług w zakresie wypoczynku.

Poza Ostrzycami ośrodki wczasowe znajdują się również we wsi Somonino, Ramleje, Goręczynie oraz Kamela.

Obszar gminy w większości ma budowę falistą i falisto pagórkowatą z licznymi zagłębieniami. Taka budowa terenu sprzyja turystyce pieszej i rowerowej. Istnieją ścieżki prowadzące do punktów widowiskowych. Dzięki falistej budowie terenu, w sezonie zimowym atrakcją są sporty zimowe, głównie z powodu długo utrzymującej się pokrywie śnieżnej. To właśnie turystyka wiejska stała się znaczącym sektorem gospodarki. Istnieje duży popyt na tego typu turystykę, w której wieś i tereny leśne cieszą się ogromną popularnością.

Najmniejszą gałęzią gospodarki Gminy Somonino jest rolnictwo. Na terenie gminy istnieje 770 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni 9.5 ha, w tym 3 gospodarstwa indywidualne. W gminie istnieje 580 gospodarstw większych niż 1 ha.

Przestrzeń produkcji rolniczej zajmuje 5 868 ha (ok 56% całkowitej powierzchni gminy) w tym łąki zajmują 610 ha, pastwiska 972 ha, grunty orne ogółem zajmują 4 147 ha (w tym grunty orne kl. I-IV-1 940 ha i grunty orne kl. V-VI 2207 ha).

Pierwszym działem sektora gospodarczego gminy jest produkcja roślinna, która obejmuje uprawę zbóż oraz roślin okopowych i pastewnych. Dominującą rolę w produkcji zboża odgrywa żyto. Wielkość produkcji zbóż na tym obszarze jest mniejsza, niż średnia w województwie pomorskim. Niewielka jest również produkcja warzyw, ziół i kwiatów, mimo bardzo sprzyjających warunków przyrodniczych. W użytkach zielonych dominują gleby pochodzenia pobagiennego wytworzone z utworów mułowo-torfowych lub torfów, przeważają gleby kompleksu żyniego i żyniego słabego.

Na ograniczoną produkcyjność gruntów wpływ mają następujące czynniki przyrodnicze:

- rzeźba terenu,
- dolina rzeki Raduni, zajmująca 20% powierzchni,
- wysoczyzna falista i falisto pagórkowata z licznymi zagłębieniami, zajmująca ok. 60% całkowitej powierzchni.
- strefa krawędziowa, w większości porośnięta lasami, zajmująca 20% powierzchni;
- chłodny mikroklimat,
- okres wegetacyjny rozpoczynający się w II lub III dekadzie kwietnia (okres wegetacyjny wynosi 180-200 dni),
- przymrozki, które występują jeszcze w III dekadzie maja;
- średnie sumy opadów rocznych wynoszą 600-700 mm i zależne są od ruchu wilgotnych mas powietrza,
- okres bez przymrozków wynosi 174 dni,
- niska wartość gleb, w tym gleby brunatne kwaśne i wylugowane zajmujące ok 90%.

Stan biodegradacji gleb w gminie wynosi zaledwie 0,31. Istnieje bardzo silne zakwaszenie gleb oraz brak składników pokarmowych ogranicza dobór roślin uprawnych.

Od kilku lat zaobserwować można proces zaprzestawiania użytkowania rolnego. Mniejsze gospodarstwa (5-10 ha) oddawane są pod dzierżawę, dzięki temu mieszkańcy uzyskują dodatkowe źródło dochodu.

W gminie występuje hodowla zwierzęca, głównie bydła i trzody chlewnej, owiec oraz drobiu. Natomiast brakuje gospodarstw prowadzących produkcję rolniczą metodami ekologicznymi. Istnieje jedno gospodarstwo sprzyjające tego typu produkcji, posiadające atest *Ekoland „Ecofarm”* w Wyczechowie.

Na obszarze gminy funkcjonuje kilka ferm drobiarskich, zajmujących się głównie produkcją brojlerów oraz jaj wylęgowych. Ponadto rozwija się produkcja gęsi, w tym pozyskiwanie pierza oraz jaj wylęgowych.

Kolejną, również nieznaczną gałęzią gospodarki gminy, jest rzemiosło.

Na całym terenie występują niewielkie zakłady produkcyjne, których działalność opiera się głównie na handlu. Natomiast w niewielkim stopniu rozwinięta jest sieć usługowa. W gminie brakuje usług szewskich i krawieckich. Wynika to z dużego zaangażowania mieszkańców gminy w rolnictwo i turystykę, które stanowią główne źródło utrzymania. Pozostała część mieszkańców utrzymuje się z drobnych usług rzemieślniczych i przemysłu drzewnego. Rozwój przemysłu utrudniony jest z powodu ograniczonej możliwości swobodnego przekształcenia środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Obecna struktura podmiotów gospodarczych gminy według przedmiotu działalności, wygląda następująco:

Tabela 7: Przedmioty działalności gospodarczej

Przedmiot działalności gospodarczej	Liczba w podmiotów za 2010 rok
Handel i gastronomia	226
Produkcja wyrobów przemysłowych	1
Produkcja wyrobów spożywczych	2
Usługi transportowe	57
Zakłady produkcji i usług	228
Zakłady Pracy Chronionej	2
Inne	101

Źródło: Urząd Gminy Somonino

Tabela 8: Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon w 2010 r.

Podmioty gospodarki narodowej	POWIAT	GMINA
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON ogółem	10680	658
w tym w sektorze przemysłowym	1480	82
budowlanym	2376	216
usługowym	6330	325
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	904	677
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zarejestrowaną w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	742	558

Źródło: GUS

BEZROBOCIE

Cechą charakterystyczną bezrobocia w powiecie kartuskim jest dominacja osób pozostających bez zatrudnienia mieszkających na wsi. Od trzech lat w gminie zaobserwować można wzrost liczby osób pozostających bez pracy. W 2009 r. bezrobotni mieszkańcy stanowili 3,84% ogółu mieszkańców, natomiast w 2011 r. liczba bezrobotnych wzrosła o 1,26% (stanowiąc 5,10%). Sytuacja bezrobocia w Gminie Somonino od kilku lat wpływa na poziom rozwoju przedsiębiorczości, a tym samym wpływa na utrzymujący się na podobnym poziomie rozwój rynku pracy. W tym miejscu wyróżnić należy często występujący na terenach polskich wsi, problem bezrobocia ukrytego. Problem ten dotyczy osób, które nie chcą lub nie mogą się zarejestrować w urzędach pracy, ponieważ nie spełniają wszystkich kryteriów określonych w ustawie, bądź znajduje się w sytuacji nadzatrudnienia (tzn. wykonywana praca wydaje się być zbędna, a zmniejszenie zatrudnienia nie wpływa na wielkość produkcji).

Tabela 9: Bezrobotni zamieszkali na wsi, posiadający gospodarstwo rolne w powiecie kartuskim

Stan na koniec roku	Ilość osób	w tym kobiety
2003	55	30
2006	86	56
2008	37	26
brak danych o kolejnych latach	-	-

Źródło: Powiatowy program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2009-2013.

Sytuacja gminy znacząco nie odbiega od trendu całego powiatu kartuskiego. W 2009 roku, liczba osób bezrobotnych, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kartuzach, zamieszkujących Gminę Somonino wynosiła 368 osób. Natomiast pod koniec 2010 roku liczba bezrobotnych zwiększyła się o 104 osoby i wynosiła 472 osoby. Sytuacja na rynku pracy nieznacznie pogorszyła się w 2011 roku, w którym liczba bezrobotnych wynosiła 499 osoby w tym 281 kobiet. Obecnie stan bezrobocia w Gminie Somonino, należy do jednych z najniższych w całym województwie (dane z PUP w Kartuzach).

Tabela 10: Poziom bezrobocie - porównanie

	2009	2010	2011
Stopa bezrobocia w województwie pomorskim	10,1%	12,2%	12,4%
Liczba bezrobotnych w województwie pomorskim	104694 osób	104700 osób	106667 osób
Liczba bezrobotnych w powiecie kartuskim	3735 osób	4545 osób	4614 osób
Liczba bezrobotnych w Gminie Somonino	368 osób	472 osób	499 osób

Źródło: WUP w Gdańsk, PUP Kartuzy.

Według danych PUP w Kartuzach, w rejestrze bezrobocia niezmiennie dominują kobiety, stanowiąc 56% bezrobotnych w gminie (60% w powiecie). Feminizacja bezrobocia jest zjawiskiem charakterystycznym dla większości gmin województwa pomorskiego i całego kraju. Kobiety w dalszym ciągu mają utrudniony dostęp do istniejących ofert na rynku pracy. Wynika to nie tyle z tendencji demograficznych, co z barier instytucjonalnych. Do najistotniejszych przyczyn nierówności w statusie kobiet na rynku pracy należą przede wszystkim stereotypowe i kulturowe uwarunkowania postrzegania kobiety oraz roli, jaką pełni w rodzinie. Według istniejących stereotypów kobieta jest tym z rodziców, na którym spoczywa – w powszechnym mniemaniu – obowiązek opieki nad dzieckiem w domu. Pracodawcy rzadziej zatrudniają kobiety obawiając się ryzyka ponoszenia dodatkowych kosztów pracy. W rezultacie takie zachowania powodują, że kobiety najczęściej odkładają decyzję o macierzyństwie na termin późniejszy. Zniechęcają się również do powrotu na rynek pracy po urlopie macierzyńskim lub wychowawczym. Natomiast według danych z 2009 roku, w powiecie kartuskim, to właśnie kobiety, są lepiej wykształcone od mężczyzn. W skali powiatu, stanowią 59% osób z wyższym wykształceniem i 73% osób z wykształceniem policealnym. Jednocześnie, mieszkanki powiatu stanowią dominującą grupę osób z wykształceniem podstawowym i niższym (dane z Powiatowego Programu Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2009-2013).

Tabela 11: Kobiety według poziomu wykształcenia w Gminie Somonino

Wyższe	%	Policealne	%	Średnie	%	Zasadnicze zawodowe	%	Podstawowe ukończone	%	Podstawowe nieukończone/bez wykształcenia	%
138	68%	56	79%	629	63%	797	35%	1583	54%	77	46%

Źródło: Powiatowy program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2009-2013.

Kobiety, które są aktywne zawodowo, pracują głównie w sektorze publicznym (administracja i jednostki podległe). Natomiast z punktu widzenia sektorów ekonomicznych, kobiety są zatrudnione głównie w sektorze usługowym, a w szczególności usług nierynkowych.

Biorąc pod uwagę przewidywalny do 2015 roku regularny przyrost liczby ludności w wieku produkcyjnym, sytuacja gospodarcza i poprawa warunków życia mieszkańców jest uzależniona od stworzenia nowych miejsc pracy. Przewiduje się również niewielki przyrost mieszkańców w wieku emerytalno – poprodukcyjnym. W związku z tym proporcje między liczbą osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym ulegną zmianie, co może mieć istotny wpływ na problemy społeczne.

Tabela 12: Ruch naturalny mieszkańców Gminy Somonino

Rok	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym
2009	2696	5850	1026
2010	2695	5996	1036

Źródło: GUS

Tabela 13: Przyrost naturalny

2009		Powiat	Gmina	Powiat =100	2010		Powiat	Gmina	Powiat =100
	Urodzenia	1740	144	8,3		Urodzenia	1865	152	8,2
	Zgony	750	63	8,4		Zgony	795	57	7,2
	Przyrost naturalny	990	81	8,2		Przyrost naturalny	1070	95	8,9

Źródło : GUS

Według danych, ogólne tendencje ruchu naturalnego w gminie są zbliżone do notowań w skali powiatu. Z danych w tabelach nr 12 i 13 wynika, że w 2009 roku liczba urodzeń w gminie względem powiatu wyniosła 8,3%, natomiast liczba zgonów w gminie względem powiatu wyniosła 8,4%. Stopa przyrostu naturalnego w powiecie w 2009 roku wyniosła 8,5‰, w gminie 8,5‰. W 2010 roku liczba urodzeń w gminie względem powiatu wyniosła 8,2%, a liczba zgonów 7,2%. Stopa przyrostu naturalnego w powiecie wyniosła 9,06‰, natomiast dla gminy wyniosła 9,8 ‰.

W przypadku struktury wieku mieszkańców Gminy Somonino, w 2009 roku zanotowano wysoki udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym 28,1% (w powiecie 26,4%). W 2010 roku sytuacja mieszkańców gminy w wieku przedprodukcyjnym również była wyższa - 28%, w stosunku do powiatu – 26,2%. Mniej korzystnie gmina wypada podczas porównania liczby mieszkańców powiatu w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. W 2009 roku wskaźnik mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł 61,1% (powiat 62,1%), w 2010 roku w 61% (powiat 62%). Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w 2009 roku wyniosła 10,7% (powiat 11,3%), natomiast w 2010 roku w gminie 10,6% (powiat 11,4%).

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY:

- Położenie geograficzne – blisko Trójmiasta
- Atrakcyjne turystycznie tereny gminy
- Rozbudowana drobna wytwórczość rzemieślnicza
- Zróżnicowany dostęp do edukacji
- Silna tożsamość kulturowa

SŁABE STRONY:

- Zanikający transport kolejowy
- Występowanie drobnych gospodarstw rolniczych, niższa klasa gleb
- Brak wsparcia dla inicjatyw osób przedsiębiorczych
- Brak turystyki całorocznej

SZANSE:

- Bliskość Trójmiejskiego rynku
- Wspieranie rozwoju gospodarczego ze środków zewnętrznych
- Rozwój turystyki

- Sąsiedztwo portów lotniczego i morskiego
- Bliskość autostrady

ZAGROŻENIA:

- Słaba dostępność komunikacyjna do Trójmiasta
- Zanikający transport kolejowy
- Zły stan dróg
- Niedostateczne zagospodarowanie jezior i ich otoczenia
- Słaba infrastruktura turystyczna

3.4 SYSTEMY KOMUNIKACYJNE

Gmina Somonino leży w środkowej części województwa pomorskiego i jest dobrze skomunikowana poprzez sieć dróg krajowych i wojewódzkich, tworzących tak zwany Korytarz pojezierny obejmujący trasę Trójmiasto – Kościerzyna – Bytów – Miastko, droga krajowa nr 20 oraz linia kolejowa nr 201 na odcinku Gdynia – Kościerzyna. Korytarz ten ma ogromne znaczenie dla obsługi województwa pomorskiego, zwłaszcza ze względu na turystykę, która stymuluje gospodarkę całego rejonu Kaszub.

DROGI

Ze wschodu na zachód przez gminę przebiega droga krajowa nr 20 o przekroju dwujezdniowym, która jest jedną z podstawowych tras województwa, ponieważ łączy Miastko przez Bytów, Kościerzynę i Żukowo z aglomeracją gdańską. Natomiast z północy na południe przebiega droga wojewódzka nr 224, która ma mniejsze znaczenie dla województwa, ale jest istotnym rozwiązaniem, odciążającym drogę krajową nr 20 podczas sezonu letniego. Droga 224 łączy Sopieszyno, Łebno, Przodkowo, Kartuzy z Nową Karczmą. Obie drogi krzyżują się w miejscowości Egiertowo.

Poza drogami wojewódzkimi w Somoninie przebiegają sieci dróg powiatowych nr 10252 przebiegająca przez Ostrzyce, Goręczyno i Somonino; droga nr 10254 przebiega przez Kiełpino, Wyczechowo i Pstrą Sukę oraz droga 10315 przebiegająca przez Egiertowo i Przywidz. Ponadto występują też drogi gminne. Wszystkie z wymienionych dróg mają powierzchnię asfaltową poza drogami gminnymi, które mają powierzchnię gruntową.

Drogi krajowa nr 20 i wojewódzka nr 224 oraz powiatowe są drogami zbiorczymi, pozostałe pełnią funkcję dróg lokalnych.

Tabela 14: Drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe w Gminie Somonino

Lp.	Numer drogi	Lokalizacja
Droga krajowa		
1	20	Miastko – Bytów – Gdynia
Drogi wojewódzkie		
1	224	Sopieszyno – Łebno – Przodkowo – Kartuzy – Nowa Karczma
Drogi powiatowe		
1	10252	Ostrzyce – Goręczyno – Somonino
2	10254	Kielpino – Wyczechowo – Pstra Suka
3	10315	Egiertowo – Przywidz

Źródło: Urząd Gminy Somonino

Tabela 15: Natężenie ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich

Numer drogi	Odcinek	Natężenie dobowe ruchu drogowego w 2000 roku	Natężenie dobowe ruchu drogowego w 2010 roku
20	Kościerzyna-Egiertowo	5524	8292
20	Egiertowo-Żukowo	6244	9642
224	Kartuzy- Egiertowo	5173	6989
224	Egiertowo-Nowa Karczma	1203	2425

Źródło: Generalny Pomiar Ruchu w 2010 roku oraz Urząd Gminy Somonino

Według danych statystycznych policji, w ilości zdarzeń drogowych w powiecie kartuskim można zauważyć tendencję spadkową, jednak wciąż ilość wypadków w powiecie jest jedną z najwyższych notowanych w województwie pomorskim.

Tabela 16: Wypadki i kolizje w powiecie kartuskim

2008		2009		2010	
wypadki	kolizje	wypadki	kolizje	wypadki	kolizje
266	947	256	991	250	992

Źródło: ZDW Gdańsk

Statystyki wykazują, iż główną przyczyną wypadków jest nadmierna prędkość i niedostosowanie prędkości do warunków panujących na drodze oraz nieprzestrzegania pierwszeństwa pojazdów. Najczęściej do wypadków dochodzi w godzinach od 14:00 do 22:00. W 2010 roku było ich 131, natomiast w godzinach od 6:00 do 14:00 doszło do 92 wypadków. Najczęściej do tego typu zdarzeń dochodzi na drogach o największym natężeniu

ruchu. Do najbardziej zagrożonych należą droga krajowa nr 20, która ciągnie się przez 44 km w powiecie oraz droga wojewódzka nr 224, na relacji Somonino – Kartuzy – Przodkowo – Wejherowo.

KOLEJ

Przez gminę poprowadzone są dwie linie kolejowe. Pierwsza z nich to linia nr 201 na trasie Nowa Wieś Wielka – Gdynia Port Centralny, na której kursy odbywają się z częstotliwością 10 na dobę. Istnieje druga linia nr 214 Kartuzy – Somonino, gdzie pociągi kursują również z częstotliwością 10 na dobę, na tej linii kursują autobusy szynowe.

Polskie Koleje Państwowe, nie planują w najbliższych latach żadnych inwestycji w zakresie modernizacji i rozbudowy infrastruktury kolejowej w obrębie gminy. Linia nr 214 jest nierentowna, zwarzywszy na niewielką liczbę pasażerów na linii Somonino – Kartuzy, dlatego jest uruchamiana w okresie letnim.

KOMUNIKACJA PUBLICZNA

Trasa komunikacji publicznej przebiega przez drogę wojewódzką nr 20. Kursują po niej autobusy, między innymi na trasie Kościerzyna – Gdynia, Kościerzyna – Gdańsk oraz Nowa Karczma – Gdańsk. Ponadto autobusy kursują po drodze wojewódzkiej 224 na trasach łączących Gdańsk z Kartuzami oraz Somonino z Kościerzyną. Do przewoźników komunikacji publicznej należą: PKS Gdańsk Sp. z o.o. na linii Kartuzy – Kościerzyna – Stężyca – Szymbark, PSC BUS na trasie Kościerzyna – Gdynia oraz Przewozy Autobusowe Gryf na trasie Ostrzyce - Kartuzy.

ŚCIEŻKI ROWEROWE

Przez Somonino, wzdłuż drogi 224, przebiega ścieżka rowerowa nr 111 o znaczeniu regionalnym na trasie Puck – Wejherowo – Kartuzy – Nowa Karczma - Stara Kiszewa – Skarszewy – Tczew.

Ponadto na terenie gminy wyznaczony został szlak rowerowy na trasie Żukowo – Ostrzyce. Przebiega ona wzdłuż drogi 10252 od Ostrzyc przez Goręczyno do Bernardowa. Ścieżki rowerowe wpływają na podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy.

INWESTYCJE SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO GMINY W LATACH 2012-2019

W gminie istnieje gęsta sieć dróg gminnych, których nawierzchnię należy poprawić. Podczas złych warunków atmosferycznych, dojazd do poszczególnych miejscowości może się stać niemożliwy.

Gmina zaplanowała na najbliższe lata szereg zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć zaplanowanych na lata 2012-2018.

1. Gmina planuje przeznaczyć 1 000 000 PLN na budowę drogi Somonino – Goręczyno ul. Kasztelańska. Zgodnie z planem tego przedsięwzięcia, wykonane zostaną prace polegające na poprawie stanu ich nawierzchni oraz poszerzeniu drogi. Dodatkowo zostanie przeprowadzona akcja poprawy oznakowania istniejącej drogi. Dzięki tym działaniom poprawi się bezpieczeństwo ruchu ciągami dróg w Somoninie zarówno dla pojazdów mechanicznych oraz osób pieszych. Skróci się też czas poruszania się po drogach i obniży się liczba wypadków.
2. Rozpocznie się budowa ciągu pieszego od Urzędu Gminy Somonino na Osiedle Mestwina. W zakresie tego przedsięwzięcia, szacowanego na 600 000 PLN, zbudowane zostaną nowe chodniki oraz wyremontowane zostaną już istniejące, które są w bardzo złym stanie technicznym. Całość inwestycji wynika z dużego natężenia ruchu drogowego w Somoninie. Zmiany te, wpłyną na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców poruszających się po drodze, natomiast głównym efektem tego przedsięwzięcia będzie obniżenie liczby wypadków i kolizji drogowych.
3. Kolejną inwestycją zaplanowaną na lata 2012-2013 jest zbudowanie ciągu pieszego ze Szkoły Podstawowej do Gimnazjum Publicznego w Somoninie. Zgodnie z planem inwestycji planuje się budowę nowych odcinków jak i remont istniejących chodników. Inwestycja szacowana jest na 500 000 PLN i poprawi bezpieczeństwo na drodze i zmniejszy się ilość wypadków z udziałem pieszych.
4. W planach inwestycyjnych znajduje się również projekt remontu i rozbudowy dróg lokalnych osiedlowych wraz z chodnikami. Projekt wart 100 000 PLN, spowoduje poprawę nawierzchni oraz poszerzeniu profilu dróg. Ponadto drogi zostaną na nowo oznakowane. Prace przewidziane są w harmonogramie gminy na lata 2015-2016.

5. Gmina zaplanowała realizację modernizacji dróg transportu rolnego w Piotrowie, finansowane z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych o wartości 110 000 PLN w terminie do 2012 roku. Głównym zadaniem inwestycji jest modernizacja istniejących dróg dojazdowych Piotrowa używanych na potrzeby gospodarki rolnej.
6. Na rok 2012 zaplanowano, że powstanie projekt budowy drogi publicznej w Piotrowie w wysokości 50 000 PLN. Budowę drogi przewiduje się w dwóch etapach w latach 2013-2014. Efektem tych inwestycji będzie wykonanie prac budowlanych zgodnie z powstałym planem budowy w obrębie drogi łączącej Piotrowo z drogą krajową nr 20, w celu poprawy jej nawierzchni oraz oznakowanie tej drogi.
7. Inwestycja w wysokości 2 000 000 PLN w latach 2012-2014 dotyczyć będzie remontu dróg lokalnych sołectwa Egierowo. Obecna infrastruktura drogowa jest w złym stanie i wymaga inwestycji w celu poprawienia obecnego stanu. Inwestycja ta z pewnością wpłynie na poprawę bezpieczeństwa drogowego.
8. Na rok 2013 zaplanowano budowę chodnika wzdłuż drogi powiatowej w obszarze Ostrzyce-Somonino. Koszt inwestycji oszacowano na 170 000 PLN.
9. Realizowanym obecnie przedsięwzięciem trwającym od 2009 roku, jest modernizacja drogi dojazdowej do wsi Połączyno. Inwestycja ta polega przede wszystkim na poprawieniu nawierzchni drogi oraz poszerzeniu jej profilu. Główną przyczyną realizacji tego zadania był zły stan drogi, która pokryta była płytkami betonowymi. Ponadto nie istniał chodnik dla pieszych, co powodowało bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa mieszkańców. Inwestycja o wartości 50 000 PLN ma zostać zrealizowana do 2016 roku.
10. W roku 2012, realizowana będzie inwestycja dotycząca rozbudowy mola i zagospodarowania plaży nad Jeziorem Ostrzyckim o wartości 500 000 PLN. Działanie to obejmować będzie modernizację i przystosowanie istniejącego już mola dla potrzeb żeglugi na jeziorze oraz potrzeb kąpiących się w tym miejscu turystów. Bezpośrednim rezultatem tej inwestycji będzie poprawa jakości infrastruktury technicznej w Ostrzycach.

11. Na lata 2012-2018 zaplanowana jest modernizacja dróg gminnych. W ramach tego projektu wykorzystane zostaną prace modernizacyjne na odcinkach dróg wewnętrznych sołectwa Ramleje, łączących wieś z sąsiednimi terenami. Rezultatami projektu będą: skrócenie czasu poruszania się po drogach, obniżenie liczby wypadków oraz zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska. Wartość inwestycji wynosi 150 000 PLN.
12. Remont drogi transportu rolnego w Ramlejach, jest to projekt, który poprawi dotychczasowy stan dróg gminnych w obrębie miejscowości. Inwestycja ta wpłynie na poprawę dostępu mieszkańców do głównych ośrodków rozwoju w regionie tj. Somonina, Kartuz oraz Trójmiasta. Ponadto poprawi się jakość życia lokalnej społeczności i poprawią się warunki do prowadzenia gospodarki rolnej na terenie wsi. Wartość inwestycyjna projektu wynosi 200 000 PLN i zostanie zrealizowana do końca 2012 roku.
13. Modernizacja dróg gminnych w miejscowości Rąty. Projekt obejmuje prace modernizacyjne dróg wewnątrz wsi Rąty, łączących wieś z sąsiednimi gminami. Przedsięwzięcie obejmie także budowę chodników na niektórych odcinkach. Rezultatami projektu będą: skrócenie czasu poruszania się po drogach, obniżenie liczby wypadków, zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Koszt inwestycji to 150 000 PLN, zostanie zrealizowana do 2018 roku.
14. Modernizacja oświetlenia ulicznego w Rątach poprzez dodanie punktów świetlnych w sołectwie, w miejscach najbardziej potrzebnych, na podstawie analizy potrzeb i sugestii mieszkańców. Wartość inwestycji wynosi 80 000 PLN, a termin realizacji projektu ustalono od 2013 do 2016 roku.
15. Modernizacja dróg gminnych w Strakowej Hucie. Obecnie istniejąca infrastruktura drogowa jest niezadowalająca. Rezultatami projektu będą: skrócenie czasu poruszania się po drogach, obniżenie liczby wypadków oraz zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Wartość inwestycji wynosi 150 000 PLN a termin realizacji przypada na 2012-2018 rok.
16. Modernizacja dróg gminnych w miejscowości Kamela. W ramach tego projektu poprawiony zostanie stan dróg wewnątrz wsi oraz jej okolic.

Rezultatami projektu będą: skrócenie czasu poruszania się po drogach, obniżenie liczby wypadków oraz zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Wartość inwestycji wynosi 150 000 PLN i zostanie zrealizowany do 2018 roku.

17. Budowa chodnika przy drodze powiatowej Kamela-Egiertowo. W ramach projektu zostaną wykonane prace budowlane polegające na budowie chodnika dla pieszych wzdłuż tej drogi, będącej głównym ciągiem komunikacyjnym wsi, wpływa niekorzystnie na bezpieczeństwo Ruchu i jakości życia mieszkańców. Rezultatami projektu wartego 100 000 PLN to przede wszystkim poprawa bezpieczeństwa publicznego i obniżenie liczby wypadków. Inwestycja ma zostać zakończona w 2014 roku.
18. Modernizacja drogi łączącej miejscowości Wyczechowo i Borch. Projekt ten zapewni bezpieczeństwo ruchu zarówno dla pojazdów mechanicznych jak i osób pieszych. Wartość inwestycji wynosi 300 000 PLN i zostanie zrealizowana w 2012 roku.
19. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Borch poprzez budowę chodnika w centrum wsi. Projekt przewiduje wyposażenie ciągu komunikacyjnego łączącego drogę krajową z drogą gminną w nowy chodnik dla pieszych. Projekt ten przyczyni się do wzrostu bezpieczeństwa mieszkańców, obniży liczbę wypadków i kolizji drogowych. Wartość inwestycji wynosi 300 000 PLN i zostanie zrealizowana do 2016 roku.
20. Modernizacja dróg gminnych w miejscowości Borch, jest to inwestycja mająca na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz ruchu pieszych. Wartość inwestycji to 200 000 PLN a termin realizacji przypada na lata 2013-2018.

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY:

- Położenie w pobliżu Trójmiasta
- Baza dla rozwoju przedsiębiorczości
- Przebieg przez gminę drogi krajowej, wojewódzkiej i dróg powiatowych
- Atrakcyjność turystyczna
- Dobrze rozwinięta drobna wytwórczość rzemieślnicza

SŁABE STRONY:

- Średni stan dróg
- Brak ścieżek rowerowych
- Niedostateczna ilość chodników
- Trudne połączenia komunikacyjne (autobusowe) w ramach Gminy i powiatu

SZANSE:

- Bliskie położenie Trójmiasta
- Położenie w pobliżu portu lotniczego i morskiego
- Bliskość planowanej autostrady A1
- Możliwość napisania inwestycji infrastrukturalnych ze środków zewnętrznych
- Turystyka priorytetem rozwoju

ZAGROŻENIA:

- Zanikający transport kolejowy
- Słaba dostępność komunikacyjna dla Trójmiasta
- Pogarszający się stan dróg
- Bariery prawne
- Stan bezpieczeństwa

3.5 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

ZAOPATRZENIE W WODĘ

Mieszkańcy Gminy Somonino zaopatrywani są w wodę z ujęć podziemnych, ujmujących wody czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Na terenie funkcjonuje siedem ujęć głębinowych, a wraz z nimi wodociągi grupowe dostarczające wodę do odbiorców. Wodociągi są ze sobą połączone w taki sposób, aby w razie przerwy w pracy któregoś ujęcia, umożliwić kontynuację dostawy wody.

Tabela 17: Wodociągi gminne

Ujęcie wodociągowe	Obszar zasilenia
Somonino	Somonino
Goręczyno	Goręczyno
Egiertowo	Egiertowo, Kamela, Sławki
Starkowa Huta	Starkowa Huta, Egiertowo, Kamela, Kaplica
Rybaki	Rybaki, Połączyno, Rąty
Hopowo	Hopowo, Wyczechowo, Borch
Ramleje	Ramleje, Goręczyno, Ostrzyce, Somonino

Źródło: Urząd Gminy Somonino

Większość mieszkańców (96,7% gospodarstw domowych) jest przyłączonych do sieci wodociągowej, pozostali mieszkańcy samodzielnie zaopatrują się w wodę z ujęć głębinowych. Eksploatacją sieci wodociągowej – kanalizacyjnej w gminie zajmuje się Gminne Przedsiębiorstwo Remontowo - Usługowe Sp. z o. o. Długość wodociągów wynosi 127 km i zaopatruje 8586 mieszkańców, a produkcja ujęcia wody wynosi 748 m³/d. Wszystkie ujęcia wody posiadają rezerwy zasobów.

Tabela 18: Liczba mieszkańców zaopatrywanych w wodę

Miejscowość	Somonino	Goręczyno	Egiertowo	Starkowa Huta	Rybaki	Hopowo	Borch
Liczba mieszkańców	2100	1400	1800	1860	1400	770	930

Źródło: Urząd Gminy Somonino

Sytuacja w zakresie oczyszczania ścieków w Gminie Somonino jest korzystna dzięki projektom rewitalizacyjnym.

Od 1993 roku w gminie istnieje oczyszczalnia ścieków w Sławkach. Od roku jej powstania składała się ona z trzech obiektów: budynku głównego, do którego zrzucano ścieki; w zbiórki obróbki biologicznej o pojemności 2 431 m³, wyposażone w napowietrzania, mieszadła, pompy oraz pomost ze zgarniaczem tłuszczu. Trzecim obiektem oczyszczalni było kontenerowe urządzenie do odwadniania osadu.

W 2009 roku Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Sławkach została objęta projektem *Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków dla Gminy Somonino*

Roboty budowlane zostały rozpoczęte w 2008 roku, a zakończone zostały w październiku 2009 roku. Autorem projektu była firma *EKOKLAR* Piła. Ponadto inwestycja uzyskała współfinansowanie ze środków Fundacji *EKOFUNDUSZ* Warszawa, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku oraz budżetu gminy.

W Sławkach mieści obecnie zmodernizowany obiekt oczyszczalni mechaniczno – biologicznej. Obecnie liczba wyrażająca wielokrotność ładunku zanieczyszczeń w oczyszczalni ścieków w Sławkach odprowadzanych z obiektów przemysłowych i usługowych w stosunku do jednostkowego ładunku zanieczyszczeń w ściekach z gospodarstw domowych, odprowadzanych od jednego mieszkańca w ciągu doby (RLM) wynosi 21000, w ilości przepustowości wynosi $Q_{dśr} = 1500 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{dmax} = 1950 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{hmax} = 146,3 \text{ m}^3/\text{d}$ o następujących najwyższych dopuszczalnych wartościach wskaźników zanieczyszczeń w odprowadzanych ściekach: $BZT5 \leq 15 \text{ mgO}_2/\text{l}$, $ChZT \leq 125 \text{ mgO}_2/\text{l}$, zawiesina ogólna $\leq 35 \text{ mg/l}$, azot ogólny $\leq 15 \text{ mgN/l}$, fosfor ogólny $\leq 2 \text{ mgP/l}$ oraz najwyższych dopuszczalnych wartościach wskaźników zanieczyszczeń w odprowadzanych ściekach, obowiązujących na czas rozruchu i wystąpienia awarii: $BZT5 \leq 22,5 \text{ mgO}_2/\text{l}$, $ChZT \leq 187,5 \text{ mgO}_2/\text{l}$ zawiesina ogólna $\leq 52,5 \text{ mg/l}$, azot ogólny $\leq 22,5 \text{ mgN/l}$, fosfor ogólny $\leq 3 \text{ mg P/l}$. Pozwolenia udzielono do dnia 29 stycznia 2020 roku.

Według danych z 2009 roku, rzeczywista ilość dopływających ścieków wyniosła $344\,162 \text{ m}^3$, $Q_{dśr} = 943 \text{ m}^3/\text{d}$, natomiast w 2010 ilość ścieków wyniosła $398\,660 \text{ m}^3$, $Q_{dśr} = 1092 \text{ m}^3/\text{d}$. Podczas kontroli badania jakości ścieków przez WIOŚ w 2011 roku analiza odprowadzanych ścieków przedstawiała się następująco: $ChZT = 72,7 \text{ mg/l}$, $BZT5 = 7,4 \text{ mg/l}$, zawiesina ogólna $= 33,7 \text{ mg/l}$, azot ogólny $= 39,8 \text{ mg/l}$, fosfor ogólny $= 0,90 \text{ mg/l}$.

Obecnie odprowadzane ścieki w Gminie Somonino spełniają warunki pozwolenia wodnoprawnego. Wartość azotu ogólnego wyniosła $39,8 \text{ mg/l}$, przy temperaturze ścieków w komorze biologicznej $4,9^\circ\text{C}$. Osady, które powstają podczas procesu oczyszczania są wykorzystywane rolniczo. Natomiast oczyszczone ścieki doprowadzane są do rzeki Raduni. Istniejący w gminie system grawitacyjno – pompowy pozwala odbierać ścieki sanitarne z poszczególnych zlewni. Spływają one kanałami grawitacyjnymi do pompowni, skąd są transportowane ciśnieniowo. Ten zorganizowany system odbioru ścieków sanitarnych rozciąga się przez Somonino, Goręczyno, Ostrzyce, Egiertowo, Wyczechowo i Borcz. Długość kanałów wynosi 55 km i obsługuje 7300 mieszkańców.

Miejscowość Somonino jest najlepiej skanalizowaną wsią w całej gminie. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 90% mieszkańców wsi, których obsługuje $18,2 \text{ km}$ sieci kanalizacji sanitarnej oraz $11,6 \text{ km}$ przyłączy kanalizacyjnych. Natomiast ścieki od

pozostałych mieszkańców gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, z których wywożone są do oczyszczalni ścieków.

Zły wpływ na sytuację środowiska naturalnego w Gminie Somonino miało składowisko odpadów stałych w miejscowości Kaplica. Obiekt zbudowano w 1993 roku i jego roczny przyrost odpadów wynosił średnio 1000 – 1200 m³. Jego powierzchnia wynosiła 0,9 ha o pojemności 34 tys. m³. Na terenie wysypiska znajdował się zbiornik na odcieki wraz ze studzienką do odprowadzania odcieku. W celu uszczelnienia wysypiska, jako powłokę hydroizolacyjną zastosowano geomembranę z polidtylenu o podwyższonej wytrzymałości.

W latach 2009 - 2010, dzięki środkom finansowym z RPO, działania 8.2 Lokalna infrastruktura ochrony środowiska, realizowano projekt *Rekultywacji składowiska odpadów we wsi Kaplica*, podjęto działania mające poprawić środowisko Gminy Somonino. Projekt zakładał rekultywację 0,9 ha nieczynnego już składowiska odpadów. Dzięki specjalistycznym robotom przywrócony został stan pierwotny składowiska. Celem tego projektu było zmniejszenie istniejących dysproporcji regionalnych w zakresie wyposażenia w infrastrukturę gospodarki wodno – ściekowej oraz gospodarki odpadami, co w efekcie poprawi jakość środowiska naturalnego w regionie i kraju.

Na terenie gminy, nie występują obecnie zorganizowane systemy składania, natomiast bardzo dobrze zorganizowany jest system wywozu odpadów, które są transportowane na składowisko odpadów w Szadółkach.

Projekt *Rekultywacji składowiska odpadów we wsi Kaplica* był współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Całkowita wartość projektu wynosi 486 962,98 zł, z czego 340 873,28 zł Gmina Somonino pozyskała z Unii Europejskiej. Projekt zakończono w 2010 roku, obecnie na terenie wysypiska trwa monitoring czystości środowiska naturalnego, który potrwa przez 30 lat.

ZAOPATRZENIE W GAZ ZIEMNY I CIEPŁO

Na terenie gminy nie występują urządzenia zbiorowego zaopatrzenia w gaz ziemny oraz nie występuje system zorganizowanego zaopatrzenia gminy w ciepło. Źródła ciepła stanowią lokalne i indywidualne kotłownie, które są opalane paliwami stałymi, a w około 70% opalane są drewnem i odpadami z przeróbki drewna. W zakresie zaopatrywania w gaz - wykorzystywany jest butlowy gaz płynny.

ENERGOELEKTRYKA

W Gminie Somonino występują sieci niskiego, średniego i wysokiego napięcia. Są jedynym systemem energetycznym pokrywającym całą gminę. System linii średniego napięcia dostarczane są z Głównego Punktu Zasilania (GZP) Somonino oraz GPZ Kościerzyna poprzez trafostacje oraz sieć średniego napięcia, która dostarcza energię do wszystkich odbiorców.

System linii wysokiego napięcia tworzą: 220 kV relacja Gdańsk Leźno – Żydowo oraz 110 kV Gdańsk Leźno – Kościerzyna.

Główne i największe źródła energii elektrycznej województwa pomorskiego znajdują się na terenie Trójmiasta, jednak nie zaspokajają one zapotrzebowań całego regionu. Elektrownie systemowe znajdują się głównie na południu kraju, to powoduje duże koszty przesyłania, co bezpośrednio przekłada się na cenę energii elektrycznej.

TELEKOMUNIKACJA

Przez Gminę Somonino przebiega korytarz radiowy, który swoim zasięgiem łączy stacje przekaźnikowe w Gdańsku i Szymbarku. W gminie istnieje 1 centrala telefoniczna w Somoninie, 2 podcentrale w Goręczynie i w Egiertowie. Operatorem obsługującym jest Telekomunikacja Polska S.A. Dalszy rozwój sieci GSM oraz UMTS wiąże się z zagęszczeniem lokalizacji stacji bazowych, które z obawy przed integracją w krajobraz będą miały mniejszą moc. Jednak istnieje wiele sposobów maskowania masztów stacji bazowych w taki sposób, aby nie ingerowały one w krajobraz.

INWESTYCJE GMINY SOMONINO W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ NA LATA 2012-2016

1. Zaplanowano inwestycję wartą 3 000 000 PLN na realizację budowy kolektora burzowego i zbiornika retencyjnego w latach 2014-2016. Celem tego projektu będzie zapewnienie większego bezpieczeństwa powodziowego mieszkańcom gminy. Kolektor burzowy wraz ze zbiornikiem retencyjnym powstanie w Somoninie, ograniczając lokalne podtopienia terenu i wyeliminuje zagrożenia powodziowe.

2. Do 2013 roku, zaplanowano wykonanie projektu, finansowanego z RPO WP, Priorytet 8, Działanie 8.2 Poddziałanie 8.2.1 *Lokalna infrastruktura wspierająca rozwój gospodarczy*, o wartości 5 000 000 PLN. Projekt dotyczy rozbudowy sieci wodno – kanalizacyjnej w Ostrzycach i przyłączenie do gminnej sieci wszystkich, nie podłączonych do tej infrastruktury mieszkańców Ostrzyc. Bardzo ważnym wskaźnikiem tego projektu będzie poprawa stanu środowiska naturalnego.
3. Kolejnym przedsięwzięciem na lata 2012 – 2014 jest budowa stacji uzdatniania wody wraz z rozbudowa sieci kanalizacyjnej. Głównym celem projektu jest zapewnienie ciągłości w dostawie wody mieszkańcom Hopowa. Woda, która spełnia wymagania Unii Europejskiej i normy prawa polskiego. Zarząd Województwa Pomorskiego w dniu 26 lipca 2011 roku uchwałą nr 902/63/11 przyznał Gminie Somonino dofinansowanie w kwocie 906 632,00 PLN. Przedmiotowe środki, dotyczące gospodarki wodno-ściekowej, zostały pozyskane w ramach działania *Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej* objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Zostaną one przeznaczone na inwestycję pod nazwą *Budowa stacji uzdatniania wody w Hopowie*, której całkowita wartość wynosi ok. 1 500 000,00 PLN
4. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Ramlejach. Realizacja tego projektu jest uzasadniona brakiem sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości, a tym samym problemu z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków sanitarno – bytowych. Efektami realizacji projektu będą w tym zakresie: poprawa stanu środowiska naturalnego oraz poprawa jakości życia mieszkańców wsi. Wartość inwestycji to 1 000 000 PLN, która jest zaplanowana na lata 2013-2016.
5. Przywrócenie walorów naturalnych i przyrodniczych jeziora w Rątach. Projekt obejmuje rewitalizację Jeziora Rąty i przywrócenie mu walorów naturalnych i przyrodniczych dla celów turystycznych. Inwestycja ta wpłynie na poprawę atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej wsi oraz przywróci dawne walory naturalne i przyrodnicze. Wartość projektu to 200 000 PLN, działania zaplanowano na lata 2013-2014.
6. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Starkowej Hucie. Projekt ten przewiduje realizację budowy przydomowych oczyszczalni wsi,

ponieważ brakuje sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości, Projekt ten wpłynie na poprawę stanu środowiska naturalnego oraz poprawa jakości życia mieszkańców wsi. Koszt inwestycji to 1 000 000 PLN i zostanie zrealizowana w latach 2013-2016.

7. Modernizacja stacji uzdatniania wody wraz z wbiciem nowej studni w Starkowej Hucie. Inwestycja ta dotyczy modernizacji istniejącej stacji uzdatniania wody wraz z wbiciem nowej studni w miejscowości. Projekt wychodzi w tym zakresie naprzeciw obecnie występującym problemom związanym ze znaczną zawartością żelaza i magnezu w ujęciach wydobywanej wody. Realizacja tej inwestycji pozwoli w tym zakresie na wyeliminowanie obecnych niedogodności i zapewnienie ciągłości dostaw wody dla mieszkańców o najwyższej jakości. Realizacja tego projektu będzie poprawa jakości życia lokalnej społeczności oraz polepszenie ich warunków bytowych. Wartość inwestycji to 1 150 000 PLN i zostanie zrealizowana w latach 2014-2015.
8. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowości Kamela. W ramach tego projektu przewidziano budowę około 100 przydomowych oczyszczalni ścieków dla mieszkańców wsi. Realizacja tego projektu wynika z braku sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości a tym samym problemu z odprowadzeniem sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości. Pozytywnymi efektami realizacji tego projektu będą: poprawa stanu środowiska naturalnego oraz poprawa jakości życia mieszkańców wsi. Wartość inwestycji oszacowano na 1 000 000 PLN i zrealizowana będzie w latach 2014-2016.

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY:

- Zmodernizowana gminna oczyszczalnia ścieków
- Znaczący obszar Gminy objęty systemem kanalizacji sanitarnej
- Nowoczesna oczyszczalnia ścieków mechaniczno – biologiczno – chemiczna – wyposażona w prasę do odwadniania osadów
- Skanalizowanie Gminy w 65%
- Zwodociągowanie Gminy w 98%

- Cały obszar Gminy objęty wywozem odpadów

SŁABE STRONY:

- Większość stacji uzdatniania wody w wieku powyżej 30 lat (wymagają gruntownej przebudowy lub modernizacji)
- Niedowymiarowane przekroje sieci wodno-kanalizacyjnej
- Ograniczona wydajność przepompowni ścieków
- Brak terenu na zagospodarowanie osadów ściekowych
- Zbyt mała ilość oczyszczalni przydomowych
- Przestarzała sieć wodociągowa – w części
- Niewystarczający zasięg sieci bezprzewodowej Wi-Fi
- Zbyt mała ilość segregacji odpadów

SZANSE:

- Modernizacja stacji uzdatniania wody w Hopowie
- Kompostowanie osadu do wykorzystania rolniczego
- Znowelizowana ustawa – uporządkuje gospodarkę odpadami – w tym znaczeniu zwiększy odsetek segregacji
- Rozbudowa sieci wodociągowej
- Rozbudowa sieci kanalizacyjnej

ZAGROŻENIA:

- Możliwość powstania zatoru na sieci kanalizacyjnej z uwagi na jej niedowymiarowanie
- Możliwość niedoboru wody u odbiorców przy zwiększonym ogólnym rozborze wody z uwagi na niedowymiarowanie sieci wodociągowej
- Możliwość przelewania ścieków na przepompowaniach z uwagi na ich ograniczoną wydajność
- Brak w dopływie energii elektrycznej – powodem awarii przepompowni ścieków
- W okresie zimowym brak możliwości dojazdu
- Zbyt duży rozbiór wody w okresie letnim powodem niedoboru wody pitnej – zwiększyć wydajność pomp

3.6 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Zgodnie z zapisem Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Instytucją, która jest odpowiedzialna za realizację zadań pomocy społecznej dla mieszkańców Gminy Somonino jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

GOPS w Somoninie powstał w 1990 roku w wyniku reorganizacji systemu opieki społecznej. Ośrodek ten podlega władzy samorządowej nad którą nadzór sprawuje Wójt Gminy. Do głównych zadań GOPS należy diagnostyka jednostkowa i środowiskowa, bezpośrednie udzielanie świadczeń pieniężnych, bądź świadczeń w naturze oraz w formie usług. Ośrodek obejmuje pomocą osoby oraz rodziny, które nie są w stanie poradzić sobie w sposób samodzielny z ciężką sytuacją życiową. Trudna sytuacja dotyczy ludzi z różnych przyczyn, często niezależnych od nich. Instytucja pomaga osobom dotkniętym w mniejszym lub większym stopniu problemem społecznej marginalizacji. Źródeł problemów jest wiele.

Tabela 19: Mieszkańcy objęci pomocą społeczną

	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba osób w rodzinie objętych pomocą	1935	1728	1878	1729	1359
Liczba rodzin objętych pomocą	428	415	466	422	359

Źródło: dane z GOPS w Somoninie

Odsetek mieszkańców objętych pomocą społeczną GOPS wynosił w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Somonino 20,7% w 2007 roku, 19,61% w 2009 roku, a 17,7% w 2010 roku. W ostatnich latach zaobserwować można w Somoninie zmniejszenie się liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w 2011 roku odsetek ten wyniósł 13,9%.

Z danych GOPS wynika, że od 2008 roku najczęstszymi przesłankami do udzielania wsparcia pozostają kolejno: bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego niepełnosprawność, ubóstwo, długotrwała bądź ciężka choroba, bezrobocie, przemoc w rodzinie oraz bezdomność.

Odnotowano niewielką liczbę interwencji spowodowanych przemocą w rodzinie. Ich liczba spadła na przełomie kilku ostatnich lat. W 2007 roku założono 4 „Niebieskie karty”, w 2008 roku 3, w 2009 roku 1, natomiast w 2010 roku 3 „Niebieskie karty”.

Tabela 20: Liczba osób, które uzyskały pomoc, ze względu na trudną sytuację życiową w latach 2008 - 2011

POWODY PRYZNANIA POMOCY	LICZBA OSÓB KTÓRE UZYSKAŁY POMOC W 2008 roku	LICZBA OSÓB KTÓRE UZYSKAŁY POMOC W 2009 roku	LICZBA OSÓB KTÓRE UZYSKAŁY POMOC W 2010 roku	LICZBA OSÓB KTÓRE UZYSKAŁY POMOC W 2011 roku
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	1 103	1 109	1 045	1 116
Niepełnosprawność	602	736	768	717
Ubóstwo	736	1 370	1 553	1 097
Długotrwała lub ciężka choroba	357	532	689	806
Bezrobocie	302	411	590	499
Przemoc w rodzinie	37	12	21	57
Alkoholizm	31	48	66	56
Zdarzenia losowe	7	5	0	13
Bezdomność	6	8	11	12
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	3	0
Narkomania	0	0	0	0

Źródło: dane z GOPS w Somoninie

W Polsce występuje kilka głównych, zdiagnozowanych problemów społecznych. Problemy te są ze sobą powiązane i często pojawienie się jednego ze zdiagnozowanych problemów w danej rodzinie, niesie ze sobą pojawienie się szeregu kolejnych trudności. Zarówno w Gminie Somonino, w powiecie kartuskim jak i całym województwie pomorskim wiele ludzi zmaga się z problemami spowodowanymi trudną sytuacją życiową.

Do głównych problemów społeczeństwa polskiego należy przede wszystkim bezrobocie, które niesie za sobą szereg niebezpieczeństw społecznych takich jak ubóstwo, a w ostateczności nawet bezdomność. Problem bezrobocia rozpoczął się podczas procesu transformacji ustrojowej i można powiedzieć, że trwa po dziś dzień. Nie potrafimy poradzić sobie z narastającymi problemami, które powstały w tamtym czasie.

Należą do nich m.in. zmniejszenie liczby miejsc pracy dla ludzi słabo wyedukowanych i niemających dużego doświadczenia w jakiejś wąskiej specjalistycznej dziedzinie.

Za problemem bezrobocia idzie bieda, która jest spowodowana brakiem stałych dochodów w rodzinie. Lęk przed nędzą, frustracja i załamanie prowadzą w efekcie do alkoholizmu. W skrajnych przypadkach kończy się to utratą rodziny, mieszkania i bezdomnością. Nadużywanie alkoholu sprawia, że osoba uzależniona przestaje racjonalnie myśleć i funkcjonować. Na drugi plan schodzą najbliżsi i relacje z nimi.

Nadużywanie alkoholu oprócz wpędzania w biedę, powoduje także agresję. Plagą w ostatnim czasie stały się pobicia dzieci przez nietrzeźwych rodziców. Ofiarami padają bardzo często niemowlęta, które płacząc „przeszkadzają w libacji”. Z raportu GUS o sytuacji bezrobocia w kraju, wynika, że główną przyczyną pojawiających się problemów Polaków jest przede wszystkim patologia społeczna. W przeciągu kilku ostatnich lat liczba osób, które uzyskały pomoc, ze względu na trudną sytuację życiową nie była stała.

Pomimo prowadzonej statystyki rodzin objętych pomocą społeczną, wciąż brakuje danych opisujących poszczególne obszary życia rodziny. Zdecydowanie brakuje danych opisujących współczesną rodzinę.

Natomiast, według danych zawartych w *Narodowej Strategii Integracji Społecznej na lata 2007-2013*, wśród licznych problemów współczesnej rodziny wymienić należy brak zabezpieczenia ekonomicznego, który w dużej mierze wynika z bardzo trudnej sytuacji na rynku pracy, który utrzymuje się w Polsce od kilku lat. Ponadto niski poziom zarobków, niemożność utrzymania mieszkania, wysokie koszty edukacji dzieci.

Zaobserwować można wzrost niedostosowania społecznego i przestępczości wśród dzieci i młodzieży, niskie kwalifikacje rodziców, a przede wszystkim najbardziej zauważalne w Gminie Somonino niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców. Dane statystyczne z Komendy Powiatowej Policji i Prokuratury Rejonowej w Kartuzach wskazują na rosnącą liczbę interwencji domowych i wszczętych postępowań dotyczących przemocy.

Tabela 21: Rozkład interwencji domowych

	2005	2006	2008
POWIAT KARTUSKI	674	748	1082
GMINA SOMONINO	20	52	53

Źródło: dane z Programu Pomocy Dziecku i Rodzinie w Powiecie Kartuskim na lata 2011-2013

Formy wsparcia oferowane przez GOPS na rzecz rodzin i mieszkańców Gminy Somonino obejmują:

- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawami świadczeń;
- prowadzenie i nadzór jednostek organizacyjnych pomocy społecznej o zasięgu lokalnym (Środowiskowe Domy Samopomocy, mieszkanie chronione, warsztaty terapeutyczne);
- świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz współpraca z Centrum Integracji Społecznej;
- pracę socjalną (w tym poradnictwo: prawne, psychologiczne, pedagogiczne, kontrakty socjalne);

GOPS w Somoninie regularnie współpracuje z organizacją pozarządową *Kaszubską Fundacją Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Podaruj trochę słońca”* w Starkowej Hucie. Organizacje pozarządowe, coraz częściej stają się partnerem dla ośrodków pomocy przy realizacji zadań z zakresu polityki społecznej. Ponadto GOPS współpracuje z osobami fizycznymi i prawnymi (policja, kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni).

Władze Gminy Somonino corocznie ustalają szczegółowe plany pomocy społecznej programy rozwiązywania problemów społecznych. Plany działań zapobiegają wykluczeniom społecznym, wyznaczają jednostki odpowiedzialne za zlecane przez gminę zadania, budują społeczeństwo obywatelskie poprzez umocnienie w niej świadomości społecznej, poczucia odpowiedzialności za swoje otoczenie i wspólnotę lokalną.

Uchwałą III/11/10, Rada Gminy Somonino z dnia 29.12.2010 roku, uchwaliła zasady wieloletniego programu współpracy Gminy Somonino z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na lata 2011 - 2013. Ponadto uchwalono programy Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2011 rok uchwałą nr III/12/10 z dnia

29.12.2010 roku, oraz Gminny Program Przeciwdziałania narkomanii na 2011 rok Uchwała nr III/13/10 z dnia 29.12.2010 roku.

W Gminie Somonino funkcjonuje Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach, które prowadzi ścisłą współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Somoninie.

CIS zostało utworzone w 2006 roku. Centrum jest jednostką organizacyjną, która realizuje reintegrację zawodową i społeczną. Celem priorytetowym CIS jest pomoc osobom dotkniętym dysfunkcjami społecznymi. Centrum pomaga swoim podopiecznym osiągnąć samodzielność poprzez edukację zawodową i społeczną. Prowadzona jest profilaktyka społeczna, wspierane są zdolności przystosowawcze uczestników Centrum. Zapewniono równe szanse dostępu do rynku pracy za pomocą edukacji zawodowej. Zajęcia prowadzone są w trzech pracowniach: krawieckiej, remontowo-budowlanej oraz opiekuńczo-pielęgnacyjnej. Dodatkowo uczestnicy CIS mogą korzystać z kursów uzupełniających z różnych dziedzin. Od 2009 roku, CIS wspomagany funduszami strukturalnymi, ze środków z Europejskiego Funduszu Społecznego, utworzyło pracownię komputerową.

Ponadto CIS w ramach reintegracji zawodowej realizuje kształcenie umiejętności zawodowych, przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie, podwyższenie kwalifikacji oraz praktyki u pracodawcy. Natomiast reintegrację społeczną CIS prowadzi poprzez kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych. Prowadzone są warsztaty terapeutyczne, motywacyjne i edukacyjne. Maksymalnie w zajęciach w Centrum może uczestniczyć 25 osób, natomiast pierwszeństwo w skierowaniu na zajęcia mają mieszkańcy Gminy Somonino. Istnieje możliwość skorzystania z oferty CIS przez mieszkańców gmin Kartuszy i Stężyca, dzięki podpisanym porozumieniu między gminami.

W Gminie Somonino zarejestrowanych jest 10 organizacji pozarządowych, z czego 3 są organizacjami pożytku publicznego, uprawnione do otrzymywania 1%. Głównym obszarem działalności organizacji to szeroko rozumiana ekonomia społeczna, w tym działania edukacyjno – wychowawcze, pomoc społeczna, opieka nad osobami niepełnosprawnymi, kultura i sztuka, ochrona dóbr narodowych i dziedzictwa narodowego, ochrona zdrowia, sport i rekreacja, ekologia i ochrona zwierząt, turystyka i krajoznawstwo, propagowanie samorządności, upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka, swobód obywatelskich oraz działań wspomagających rozwój demokracji.

Tabela 22: Wykaz organizacji pozarządowych Gminy Somonino

NGO	ROK POWSTANIA	RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	Adres
Stowarzyszenie <i>Moja wieś-nasza szkoła</i>	2011	organizacja pozarządowa	Egiertowo 1; 83-312 Hopowo
Stowarzyszenie <i>Jesteśmy Razem</i>	2009	organizacja pozarządowa, o statusie organizacji pożytku publicznego uprawniona do otrzymania 1%,	ul. Wolności 42, 83-314 Somonino
Stowarzyszenie <i>Rozwiń skrzydła</i>	2010	organizacja pozarządowa, o statusie organizacji pożytku publicznego uprawniona do otrzymania 1%,	ul. Osiedlowa 17 83-314 Somonino
Stowarzyszenie <i>na Rzecz Rozwoju Kultury, Sportu i Turystyki Na Wsi „Przyjazna Wieś Kaszubska”</i>	2004	organizacja pozarządowa	ul. Ceynowy 1 a, 83-314 Somonino
Stowarzyszenie <i>Przyszłość</i>	2003	organizacja pozarządowa	Sławki 15, 83-314 Sławki
Stowarzyszenie <i>na Rzecz Rozwoju Sportu w Gminie Somonino „As”</i>	2010	organizacja pozarządowa	ul. Siemiana 19 a, 83-314 Somonino
Stowarzyszenie <i>Klubu Sportowego „Gryf Goręczyno”</i>	2000	organizacja pozarządowa, o statusie organizacji pożytku publicznego uprawniona do otrzymania 1%,	ul. Sportowa 30, 83-311 Goręczyno
<i>Kaszubska Fundacja Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych „Podaruj Trochę Słońca”</i>	1997	organizacja pozarządowa, o statusie organizacji pożytku publicznego uprawniona do otrzymania 1%,	Starkowa Huta 35, 83-312 Starkowa Huta
Stowarzyszenie <i>„Szkoła w Borczu spełnia marzenia”</i>	2011	organizacja pozarządowa	Borcz 70 a, 83-312
Stowarzyszenie <i>Trzech Wsi „Kaszubski</i>	2011	organizacja pozarządowa	Połączyno 65, 83-312 Hopowo

<i>Zakątek</i>			
<i>Klub Sportowy „Stolem”</i>	2006	organizacja pozarządowa	Droga Kaszubska 8a, 83-314 Somonino
<i>Stowarzyszenie na Rzecz Promocji i Profilaktyki Zdrowia</i>	2011	organizacja pozarządowa	ul. Wolności 39, 83-314 Somonino
<i>Klub Sportowy „Goll”</i>	2007	organizacja pozarządowa	Os. Nad Radunią 31, 83-314 Somonino
<i>Gminny Ludowy Zespół Sportowy „Grunke” w Somoninie</i>	2007	organizacja pozarządowa	ul. Siemiana, 83-314 Somonino
<i>Gminne Stowarzyszenie Ludowych Zespołów Sportowych w Somoninie</i>	2000	organizacja pozarządowa	ul. Ceynowy 21, 83-314 Somonino

Źródło: wykaz organizacji pozarządowych BIP Urzędu Gminy Somonino

Samorząd Gminy Somonino ustanowił 29 grudnia 2010 roku *Wieloletni program współpracy Gminy Somonino z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2011-2013*. Celem tegoż programu jest przede wszystkim zapewnienie efektywnego wykonywania zadań własnych gminy poprzez włączenie w te działania organizacji pozarządowych. Dzięki takim działaniom, możliwe jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego, przez umocnienie poczucia odpowiedzialności za swoje otoczenie, wspólnotę lokalną i tradycję. Działania te zwiększą udział mieszkańców w rozwiązywaniu problemów lokalnych. Ponadto organizacje pozarządowe uzupełniają działania gminy w zakresie nie objętym przez struktury samorządowe. Oferowana pomoc i współpraca z organizacjami pozarządowymi w aktywnym poszukiwaniu środków z Unii Europejskiej i innych źródeł powodują zrównoważony rozwój gminy oraz poprawia jakość życia mieszkańców.

Zgodnie z zasadami deklarowanych form wsparcia w *Wieloletni program współpracy Gminy Somonino z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2011-2013*, współpraca finansowa Gminy Somonino w roku 2011 polegała na wsparciu wykonania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na ich realizację. Dotacje budżetu na zadania na rzecz mieszkańców Gminy Somonino otrzymało sześć organizacji:

- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Kultury, Sportu i Turystyki na Wsi „Przyjazna Wieś Kaszubska” w Somoninie w kwocie 4000,00 zł;

- Stowarzyszenie „Szkoła w Borczu spełnia marzenia” w kwocie 4600,00 zł;
- Klub Sportowy „Stolem” w kwocie 4400,00 zł;
- Związek Niewidomych, Okręg Pomorski w kwocie 1000,00 zł;
- Stowarzyszenie „Jesteśmy Razem” w kwocie 6600,00 zł;
- Stowarzyszenie Klubu Sportowego Gryf Goręczyno w wysokości 19 400,00 zł.

SENIORZY

Jednym z największych problemów społecznych, przed jakim od kilku lat stają miasta i gminy zarówno europejskie, jak i polskie jest kwestia starzenia się społeczeństwa. Wydłużenie życia ludzi to niewątpliwie ogromne osiągnięcie cywilizacyjne XX wieku, jednakże kwestią otwartą pozostaje zagadnienie godnego zabezpieczenia czasu trwania starości. Wzrastający odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w dużej mierze związany jest z poprawą warunków życia – dokonuje się rozwój nauki i medycyny, dzięki czemu wydłuża się średnia długość życia, zaś wskaźnik umieralności osób starszych obniża się, co w konsekwencji powoduje wzrost liczby seniorów sędziwych.

Trendy demograficzne, wskazują na systematyczny wzrost odsetka seniorów w społeczeństwie, także w Gminie Somonino.

Tabela 23: Starsi mieszkańcy Gminy Somonino

		2000	2003	2006	2009	2010
Ogół mieszkańców		8693	8968	9259	9591	9729
60-64	Liczba	304	291	234	304	341
	%	3,49	3,24	2,52	3,16	3,50
Pow. 65	Liczba	735	777	838	855	843
	%	8,45	8,66	9,05	8,91	8,66
Ogół mieszkańców powyżej 60 roku życia (%)		11,95	11,90	11,57	12,08	12,16

Źródło: GOPS w Somoninie (dane ze spisu ewidencji ludności z 31. 12. każdego roku)

W 2010 roku udział mieszkańców w wieku powyżej 60-ciu lat kształtował się na poziomie 12,16% (co stanowi wzrost na przestrzeni 10-lecia o blisko 0,21 punkty procentowe).

Tabela 24: Osoby w wieku poprodukcyjnym w skali gminy, powiatu i województwa.

	2003	2006	2009	2010
Gmina Somonino	924	963	1026	1034
Powiat kartuski	11473	12131	13185	13538
Województwo Pomorskie	298655	312099	337695	347146

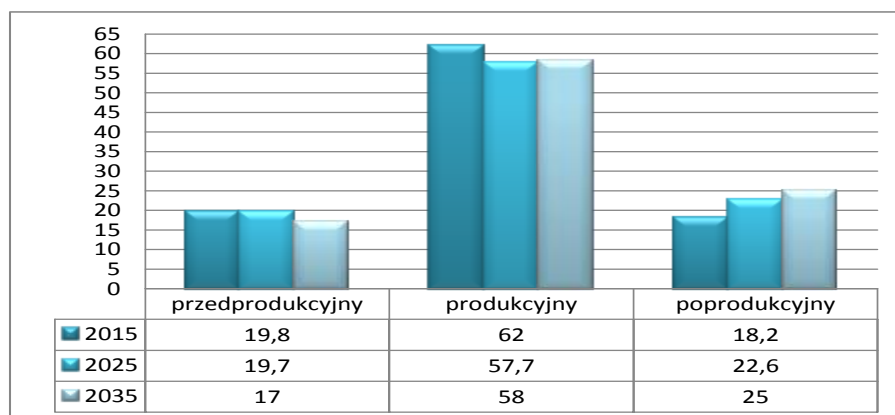
Źródło: GUS

Biorąc pod uwagę zjawisko tzw. „starości demograficznej” gminy, w chwili obecnej można określić Somonino mianem gminy „młodej demograficznie”. Mianem gminy „starej demograficznie” określa się jednostki, w których występują *jednocześnie* trzy parametry (w nawiasach podano dane właściwe dla Gminy Somonino):

- niski udział wieku przedprodukcyjnego, tj.: 13-15% ludności (Gmina Somonino – 28%)
- niski udział wieku produkcyjnego, tj.: poniżej 60% ludności (Gmina Somonino – 62%)
- wysoki udział wieku poprodukcyjnego, tj.: powyżej 20 % ludności (Gmina Somonino – 11%).

Populacja starszych mieszkańców Gminy Somonino (w wieku poprodukcyjnym) jest stosunkowo niska. Młoda struktura wieku mieszkańców spowoduje niższe obciążenie związane z utrzymaniem ludności w tym wieku. Przewidywana wysoka dynamika wzrostu liczby ludności przyniesie korzystne zmiany w jakości życia mieszkańców, zróżnicowanych pod względem cech demograficzno-społecznych, takich jak: płeć, poziom wykształcenia, stan zdrowia, stan cywilny i sytuacja rodzinna, poziom dochodów, co implikuje ogromne zróżnicowanie potrzeb i możliwości. Zwłaszcza potrzeb związanych ze wzrostem zasobów pracy.

Z drugiej jednak strony, według prognoz GUS obserwowane w województwie tendencje zmian demograficznych będą się pogłębiać (por. *Prognoza GUS na lata 2008-2035*). Prognoza przewiduje głębokie zmiany struktury wiekowej społeczeństwa: ubytki dotkną grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym, natomiast wzrośnie znacznie udział osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 9,5 punktu procentowego pomiędzy 2010 a 2035 rokiem).

Wykres 1: Prognoza dla województwa pomorskiego (w %)

Źródło: GUS - Prognoza ludności na lata 2008 – 2035.

Z powodu zmian struktury wiekowej szybko wzrastać będzie współczynnik obciążenia demograficznego. W roku 2010 współczynnik ten wyrażony liczbą ludności w wieku nieprodukcyjnym, przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym, wyniósł 55, w 2020 szacuje się go na 69, zaś w 2035 r. na 72.

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

GOPS w Somoninie obejmuje wsparciem również osoby niepełnosprawne. W gminie funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej, które bezpośrednio podlega pod Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach. W 2010 roku na zajęcia w Warsztatach Terapii Zajęciowej (WTZ) uczęszczały 34 osoby z 4 gmin: Somonina, Stężycy, Żukowa i Kartuz. Wśród uczestników terapii 17 osób posiada znaczny stopień niepełnosprawności, natomiast 17 uczestników posiada umiarkowany stopień niepełnosprawności.

Przy WTZ w Somoninie działają następujące pracownie:

1. Pracownia gastronomiczna
2. Pracownia plastyczno – artystyczna
3. Pracownia technik różnych
4. Pracownia komputerowa
5. Pracownia techniczna z elementami kowalstwa artystycznego
6. Pracownia papieru czerpanego
7. Pracownia tkacko-wikliniarska

W każdej z wyżej wymienionych pracowni uczestniczy po 5 lub 6 uczestników zakwalifikowanych ze względu na własne zainteresowania i predyspozycje psychofizyczne. Codziennie prowadzona jest obecność uczestników zajęć. Według danych, w zajęciach za okres 05.2010 roku do 10.2010 roku wynosi 86,76% (dane z PCPR Kartuzy). Zajęcia w poszczególnych pracowniach mają na celu usprawnienie funkcji ruchowej uczestników, kształtowanie ich wyobraźni, cierpliwości i w konsekwencji dążyć do nabywania przez uczestników umiejętności nauki pracy w zespole oraz integrowania się w grupie. Ponadto, dzięki zajęciom, uczestnicy rozwijają własne umiejętności, zainteresowania i umiejętność współpracy. Uczestnicy WTZ mogą korzystać z zajęć rehabilitacyjnych w specjalnie przygotowanej sali kinezyterapii, fizykoterapii i hydroterapii. Opiekę rehabilitacyjną i medyczną sprawują lekarz medycyny, a rehabilitację prowadzi technik fizykoterapii. Ćwiczenia są dostosowane do warunków fizycznych uczestników i mają na celu podniesienie poziomu ogólnej wydolności. W placówce odbywają się regularne spotkania kadry merytorycznej z rodzicami i opiekunami uczestników WTZ, co zdecydowanie pomaga w procesie rehabilitacji uczestników.

OCHRONA ZDROWIA

Na terenie Gminy Somonino funkcjonuje jeden Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który znajduje się przy ulicy Wolności 13 w Somoninie. Został on przekształcony w 1998 roku przez Uchwałę Rady Gminy Nr 8/II/98 z Gminnego Ośrodka Zdrowia w Somoninie. Na terenie gminy funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Stomatologiczne przy ulicy Wolności 30. Mieszkańcy Somonina mogą otrzymać pomoc medyczną w kilku specjalizacjach lekarskich. SPZOZ, zgodnie ze statutem jest zobowiązany do udzielania nieodpłatnie świadczeń zdrowotnych osobom ubezpieczonym, które dokonały wyboru lekarza zatrudnionego w placówce oraz innym osobom w przypadku nagłego zachorowania lub pogorszenia się stanu zdrowia, za wyjątkiem świadczeń nie przysługujących w ramach ubezpieczenia. Uchwała nr VII/41/11 Rady Gminy Somonino z dnia 19 maja 2011 roku zatwierdzono Statut Samodzielnego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Somoninie, nadając mu uchwałą nr 4/2011. Jednocześnie traci moc uchwała Nr IV/21/11 Rady Gminy z dnia 8 lutego 2011 roku. Zgodnie z nową Ustawą, statut SPZOZ zawiera następujące komórki:

1. podstawowej opieki zdrowotnej,
2. pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnego,

3. położnictwa środowiskowo-rodzinnego,
4. medycyny szkolnej,
5. neurologii,
6. ortopedii,
7. logopedii;
8. pracowni USG,
9. poradnia rehabilitacji,
10. dział fizjoterapii,
11. ośrodek rehabilitacji dziennej,
12. endokrynologiczna,
13. kardiologiczna,
14. medycyny pracy,
15. pulmonologiczna,
16. urologiczna,
17. zdrowia psychicznego dorosłych,
18. zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży,
19. poradnia psychologiczna,
20. poradnia psychologiczna dla dzieci i młodzieży,
21. stomatologiczna,
22. pracownie inne diagnostyczne,
23. zespół transportu sanitarnego,
24. gabinet fizjoterapii.

Pozostałe Zakłady Opieki Zdrowotnej znajdują się w Kartuzach. Funkcjonuje tam m.in. Szpital Powiatowy im. Aleksandra Majkowskiego, Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. NZOZ im. Aleksandra Majkowskiego oraz Pogotowie ratunkowe przy Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Centrum Medyczne „Kaszub”, które od 01.03.2011 pełni również funkcję nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej dla mieszkańców Somonina oraz Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kartuzach

Ponadto w gminie odbywają się bezpłatne badania mammograficzne dla mieszkanki Gminy Somonino w wieku 50 – 69 lat, finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

W 2011 roku przeprowadzono roboty budowlane przy Samodzielnym Publicznym Ośrodku Zdrowia w Somoninie. Wykonawcą robót budowlanych, było Przedsiębiorstwo Budowlane „WACIŃSKI” Witold Waciński z siedzibą w Kielpinie. Wartość robót, objętych umową wyniosła 130 775,30 zł, z czego 65 387,65 zł było współfinansowane z Państwowego

Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W zakres robót wchodził remont nawierzchni drogi dojazdowej oraz chodnika przy budynku ośrodka.

W 2010 roku poprawił się dostęp do usług medycznych dla wszystkich mieszkańców. Poprawa nastąpiła dzięki inicjatywie Ośrodka Zdrowia w Somoninie, który uzyskał dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 na *Zakup sprzętu medycznego w celu zwiększenia potencjału diagnostyki i profilaktyki SPZOZ w Somoninie oraz poprawy dostępu do lepszej jakości usług medycznych w Gminie Somonino*.

Wartość projektu wynosiła 133 640, 01 zł (w tym 50% wkładu własnego ośrodka). W SPZOZ, w ciągu całego roku udzielanych jest około 90 tysięcy świadczeń, jednak sprzęt wykorzystywany do badań lekarskich, mimo że spełnia wymagania NFZ, jest już dość wyeksploatowany i wymaga wymiany. Zmiany te dotyczą nie tylko sprzętu stosowanego w świadczeniach z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, ale również w rehabilitacji. W Ośrodku zdiagnozowano bardzo niski potencjał w zakresie diagnostyki i profilaktyki, w szczególności chorób serca i układu krążenia. Spośród pacjentów zarejestrowanych w SPZOZ około 800 osób cierpi właśnie na te choroby. Do tej pory osoby mające problem z układem krążenia i mięśniami serca zmuszone były do dojeżdżania do Kartuz i Żukowa, ponieważ tam funkcjonują najbliższe poradnie kardiologiczne. Badania przy wykorzystaniu EKG wysiłkowego prowadzone są w Kartuzach i Kościerzynie, niestety okres oczekiwania na badanie dochodzi do ok. 6 miesięcy. Dzięki projektowi, którego celem głównym był zakup 7 sztuk sprzętu medycznego, w tym 1 zestawu aparatury specjalistycznej, dostęp do aparatury specjalistycznej pacjentów z Somonina znacznie się poprawił. Z budżetu gminy wyremontowano dla Ośrodka pomieszczenia po starej aptece. Pacjenci mogą obecnie korzystać m.in. z zestawu do prób wysiłkowych wraz z cykloergometrem i bieżnią, aparatu do fizykoterapii i do krioterapii.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

W Gminie Somonino funkcjonuje Posterunek Policji, który znajduje się przy ulicy Dambka 2. Posterunek Policji jest jednostką podległą pod Komendę Powiatową Policji w Kartuzach. Funkcję odrębnej jednostki pełni dopiero od 2008 roku. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Posterunek Policji w Somoninie, w tabeli poniżej opisano w sposób liczbowy skalę i rodzaje przestępstw, które miały miejsce od momentu stworzenia w Somoninie Posterunku Policji.

Tabela 24: Zestawienie szeroko rozumianej skali przestępczości w Gminie Somonino

RODZAJ POSTĘPOWANIA	2008	2009	2010	2011 do dnia 13.08.2011
Ilość przeprowadzonych Postępowań Przygotowawczych (sprawy karne)	172	175	167	116
Ilość przeprowadzonych Postępowań wyjaśniających (wykroczenia)	76	91	134	106
Ilość przeprowadzonych interwencji policji w miejscach publicznych oraz interwencji domowych	244	353	344	343
Ilość zaistniałych zdarzeń drogowych (wypadki, kolizje)	144	194	267	199
Ilość nałożonych Mandatów karnych	335	261	333	181
Ilość zastosowanych środków oddziaływania pozakarnego (pouczeń)	286	132	112	35

Źródło: Posterunek Policji w Somoninie

W Gminie Somonino funkcjonuje 7 Jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Do największych, które są jednostkami typu S2 należą: OSP w Somoninie i Hopowie oraz OSP w Goręczynie (ponadto OSP w Egiertowie, Kaplicy, Kamela i Ostrzycach).

OSP w Somoninie powstała w 1970 roku na podstawie protokołu podpisanego na Walnym Zebraniu Założycielskim. Pierwszy zarząd OSP w Somoninie liczył 5 członków. Na początku swojej działalności strażacy OSP przechowywali sprzęt w pomieszczeniu byłej kuźni o powierzchni 25 m², gdzie trzymali pierwszy sprzęt ratowniczo - gaśniczy. W 1978 roku strażacy otrzymali swój pierwszy samochód pożarniczy typu Żuk, pozyskany z Komendy Wojewódzkiej Straży Pożarnej w Gdańsku. W tym samym roku, jednostka otrzymała nową motopompę M800P05 i przekwalifikowano OSP z typu M1 na typ S1.

Nowa remiza powstała w 1990 roku, w tym samym roku strażacy otrzymali w darze ze Szwecji samochód gaśniczy Scania z całym wyposażeniem bojowym i beczką na wodę o pojemności 4 000 litrów. W związku z tym przekształcono jednostkę z typu S1 na S2. Obecnie OSP posiada 50 członków, którzy mają dostęp do bazy technicznej, którą stanowią: strażnica, dwa samochody gaśnicze, ford transit, dwie motopompy PO-5, dwie pompy pływające, dwa agregaty prądotwórcze, piłę spalinową, pięć aparatów ochrony dróg oddechowych, deskę ratowniczą, zestaw ratowniczy PSP R1 oraz wyposażenie osobiste strażaków.

OSP w Hopowie jest najstarszą jednostką w Gminie Somonino. Założona została w 1913 roku, z inicjatywy Maxa Sietza, wyposażeniem OSP była jedynie ręczna sikawka konna. W 1949 roku ze składek mieszkańców zakupiono pierwszy samochód marki Dog oraz powiększono remizę. W 1964 roku w czynie społecznym wybudowano nową strażnicę, którą rozbudowano i zmodernizowano w latach 1992-93, a następnie w latach 1998-99 rozbudowano i dostosowano do zwiększających się potrzeb. Na przełomie 90 lat OSP w Hopowie posiadało w swym wyposażeniu 1991-1998 Star 244 GAMB, w 1998-2001 Jelcz (star 244) Gamb otrzymany z OSP Goręczyno został później przekazany do OSP Egiertowo. W 2005 roku rozpoczęto budowę drugiego boksu garażowego a zakończono rok później. W tym samym roku OSP w Hopowie otrzymało nowy samochód ratownictwa drogowego Ford Transit.

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY:

- Dobrze rozwinięte zaplecze instytucjonalne (Ośrodek zdrowia wyremontowany budynek wewnątrz, WTZ – dobra lokalizacja)
- Współpraca pomiędzy podmiotami zajmującymi się profilaktyką i promocją zdrowia – tzw. Białe Soboty, badania mammograficzne itp.
- Ośrodek Zdrowia i WTZ dostosowane do osób Niepełnosprawnych (podjazdy).
- Realizacja projektów edukacyjnych, w których ujęto zajęcia mające na celu ochronę zdrowia – gimnastyka korekcyjna, logopedia, socjoterapia
- Rozwinięta infrastruktura sportowa

SŁABE STRONY:

- Słaby dostęp do opieki specjalistycznej
- Niedostateczna ilość środków na profilaktykę zdrowotną i promocję zdrowia
- Brak gabinetów profilaktyki medycznej w szkołach – dyżury pielęgniarki szkolnej
- Brak własnego laboratorium
- Brak rejestracji na określoną godzinę

SZANSE:

- Możliwość aplikowania o środki zewnętrzne (UE, PFRON)
- Wzrost zainteresowania profilaktyką zdrowia wśród mieszkańców
- Możliwości poszerzenia usług medycznych

- Stałe zapotrzebowanie na opiekę zdrowotną
- Możliwość rozwiązania współpracy z innymi poradniami specjalistycznymi

ZAGROŻENIA:

- Brak szybkiej diagnostyki
- Nieotrzymanie kontraktu z NFZ na świadczenie nowych usług medycznych
- Brak zainteresowania młodych lekarzy pracą na obszarach wiejskich
- Częste zmiany przepisów prawnych- niekorzystna reforma
- Zmniejszenie limitu przyjmowanych pacjentów w ramach umowy z NFZ

3.7 EDUKACJA, KULTURA, REKREACJA**SYSTEM OŚWIATY**

Według danych Urzędu Gminy w Somoninie w roku szkolnym 2010/2011 na terenie Gminy Somonino funkcjonowało 7 publicznych placówek oświatowych (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja), dla których organem prowadzącym jest Gmina Somonino. Wśród nich znajdują się: Gminne Przedszkole w Goręczynie, Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Somoninie, Zespół szkół w Goręczynie im. Ziemi Kaszubskiej: Szkoła Podstawowa i Gimnazjum Publiczne, Szkoła Podstawowa w Egiertowie, Szkoła Podstawowa w Borczu, Szkoła Podstawowa w Połączynie, Gimnazjum Publiczne im. Jana Pawła II w Somoninie.

Tabela 26: Publiczne placówki oświatowe w gminie Somonino

Nazwa placówki	Rok szkolny 2006/2007		Rok szkolny 2009/2010		Rok szkolny 2010/2011	
	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Somoninie	14	305	12+2 „0”	243+32	12+2 „0”	257+42
Zespół Szkół w Goręczynie im. Ziemi Kaszubskiej, Szkoła Podstawowa	13	280	12	292	12	268
Szkoła Podstawowa	14	238	12+3 „0”	193+54	13+2 „0”	211+25

w Egiertowie						
Szkoła Podstawowa w Borczu	7	238	12+3 „0”	74+25	6+1 „0”	80+16
Szkoła Podstawowa w Połączynie	6	47	5+1 „0”	37+7	5+1 „0”	36+7
Gimnazjum Publiczne im. Jana Pawła II w Somoninie	14	325	13	289	12	270
Gimnazjum Publiczne im. Ziemi Kaszubskiej w Goręczynie	6	126	6	142	7	148
Gminne Przedszkole w Goręczynie	1+2 „0”	18+52	1+2 „0”	16+30	1+2 „0”	10+46

Źródło: Urząd Gminy Somonino

Na terenie gminy występuje Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych. Placówka podlega bezpośrednio pod Starostwo Powiatowe w Kartuzach. Natomiast, na terenie gminy nie występują publiczne uczelnie wyższe, ani ich filie.

Ważnym elementem edukacji jest istnienie klas integracyjnych, w których obok dzieci zdrowych uczą się uczniowie z różnymi rodzajami niepełnosprawności. W Gminie Somonino klasy takie funkcjonują w Szkole Podstawowej im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Somoninie oraz w Gimnazjum Publicznym im. Jana Pawła II w Somoninie oraz w Szkole Podstawowej w Egiertowie.

Tabela 27: Klasy integracyjne w Gminie Somonino

Placówka	2006/07	2009/10	2010/11
Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Somoninie	-	1 klasa 18	1klasa 20
Gimnazjum Publicznym im. Jana Pawła II w Somoninie	5 klas 20+18+16+17+15	4 klasy 16+16+18+18	3 klasy 15+16+16
Szkoła Podstawowa w Egiertowie	-	-	1 klasa 15

Źródło: Urząd Gminy Somonino

Wymiernym efektem jakości kształcenia w Gminie Somonino są wyniki egzaminów szkolnych kończących dany etap edukacji.

Pierwszym istotnym egzaminem w życiu ucznia jest sprawdzian szóstoklasisty. Według danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku, średni wynik z egzaminu kończącego szkołę podstawową w województwie pomorskim w 2011 roku wyniósł 24,88 pkt. Natomiast w kraju wynosił 25,27 pkt. Egzamin ten sprawdzał umiejętności dzieci między

innymi w obszarze czytania, pisania, rozumowania, korzystania z informacji oraz wykorzystywania wiedzy w praktyce. W Gminie Somonino w 2011 roku średni wynik z egzaminów szóstych klas wyniósł 24,46 pkt. Jest to dobry wynik, który nie odbiega znacząco od średniej wojewódzkiej i krajowej.

Kolejnym ważnym egzaminem sprawdzającym wiedzę uczniów jest egzamin gimnazjalny.

Średni wynik z egzaminów gimnazjalnych w województwie pomorskim w 2011 roku z części humanistycznej wyniósł 23,42 pkt., natomiast wynik krajowy to 25,31 pkt. W Gminie Somonino w 2011 roku, średnia z części humanistycznej wynosiła 19,63 pkt. W części matematyczno-przyrodniczej średni wynik egzaminów w Gminie wyniósł 19,82 pkt., przy czym w województwie wynik ten wyniósł 22,90 pkt., a w kraju powiecie 23,63 pkt. Natomiast średni wynik z egzaminu z języka obcego (język angielski) w 2011 roku w Gminie Somonino wyniósł 20,32 pkt., przy czym w województwie wynik wynosił 28,25 pkt.

Wyniki egzaminów gimnazjalnych świadczą o tym, iż edukacja w Gminie Somonino reprezentuje średni poziom i powinien ulec poprawie.

W Gminie funkcjonuje doradztwo zawodowe, które jest realizowane przez Szkolny Ośrodek Kariery w Gimnazjum Publicznym w Somoninie. Doradztwo zorganizowane jest poprzez projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej „Kompetencje kluczowe drogą edukacyjnej przygody! Realizacja zajęć dodatkowych dla uczniów i uczennic w Gminie Somonino”. Ponadto doradztwo dla młodzieży funkcjonuje w Gimnazjum Publicznym w Goręczynie. Priorytetowymi działaniami tych placówek w kwestii doradztwa to pomoc dzieciom i młodzieży w określeniu ich zainteresowań i predyspozycji, gromadzenie informacji (i ich aktualizowanie) na temat zawodów, dróg uzyskiwania kwalifikacji zawodowych.

Do zadań szkół należy prowadzenie zajęć i konsultacji (o tematyce zawodowej) przez pedagogów i nauczycieli na lekcjach wychowawczych, gromadzenie informacji o szkołach ponadgimnazjalnych i wyższych, realizacja programu z przedmiotu podstawy przedsiębiorczości (planowanie karier zawodowych, prowadzenie działalności gospodarczej, możliwość zdobywania dodatkowych kwalifikacji). Od roku szkolnego 2009/2010 w szkołach polskich wprowadzono tzw. *godziny karciane* (w liczbie 2 h tygodniowo). W gminie zajęcia tego typu odbywają się od 2010 roku i są prowadzone nieodpłatnie. Natomiast publiczne doradztwo zawodowe dla bezrobotnych mieszkańców Gminy Somonino realizowane jest w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kartuzach.

Zgodnie z danymi z SIO z 2010 roku w poszczególnych w szkołach w Gminie Somonino odbywają się zajęcia w klasach ogólnodostępnych i integracyjnych, do których uczęszczają dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Taka sytuacja ma miejsce w Szkole Podstawowej w Somoninie. W szkole istnieje 11 oddziałów klas I-VI. Łączna liczba uczniów w 2010 roku wynosiła 237 osób, a w tym 4 uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. Natomiast w jednej klasie integracyjnej V, na 20 uczniów przypada 5 uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego.

W Szkole Podstawowej im. Ziemi Kaszubskiej w Goręczynie w 2010 roku funkcjonowały klasy ogólnodostępne I-VI, w liczbie 12 oddziałów, gdzie na 268 uczniów przypada 6 uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego.

W Szkole Podstawowej w Egiertowie poza klasami ogólnodostępnymi I-VI (8 oddziałów) występuje jedna klasa integracyjna w cyklu nauczania I-VI (z danych z SIO z 2010 roku była to klasa III) , występują klasy z nauczaniem języka regionalnego (4 oddziały). W klasach ogólnodostępnych I-VI w roku 2010 uczyło się 123 uczniów. W klasach z językiem nauczania mniejszości narodowej lub etnicznej albo języka regionalnego I-VI uczęszczało 73 uczniów i 2 uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. Ponadto w szkole występuje jedna klasa integracyjna I-VI, do której w 2010 roku uczęszczało 15 uczniów w tym 3 uczniów posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

W Szkole Podstawowej w Borczu istnieje 6 oddziałów klas ogólnodostępnych I-VI, do których w 2010 roku uczęszczało 80 uczniów.

W Szkole Podstawowej w Połączynie istnieje 5 oddziałów klas ogólnodostępnych I-VI ze specyfiką uzupełniającą z językiem nauczania mniejszości narodowej lub etnicznej albo języka regionalnego(język kaszubski), do których w 2010 roku uczęszczało 36 uczniów oraz 1 uczeń z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego.

Natomiast w Gimnazjum Publicznym im. Jana Pawła II występują klasy ogólnodostępne I-III (9 oddziałów), do których w 2010 roku uczęszczało 223 uczniów w tym 2 uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. Ponadto występują klasy integracyjne I-III (3 oddziały), do których uczestniczy 47 uczniów w tym 10 z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego.

Do Gimnazjum Publicznego w Goręczynie, w 2010 roku uczęszczało 148 uczniów do klas ogólnodostępnych (7 oddziałów I-III) oraz 4 uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

W Gminie Somonino występuje jedno Gminne Przedszkole w Goręczynie, do którego w 2010 roku uczęszczało w sumie 56 dzieci w tym 1 dziecko posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

W szkołach publicznych w Gminie Somonino istnieje bogata oferta pozalekcyjnych zajęć dodatkowych, oraz zajęć specjalistycznych mających charakter dydaktyczno – wyrównawczych które dzielą się na kilka bloków tematycznych.

Tabela 28: Liczba uczniów z dysfunkcjami – zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze w szkołach podstawowych Gminy Somonino (dane wyciąg z SIO z 2010 roku)

	SP w Somoninie	SP w Goręczynie	SP w Egiertowie	SP w Borczu	SP w Połączynie
Zaj. rewalidacyjne	9	6	6	0	1
Zaj. dydaktyczno – wyrównawcze	43	21	147	34	6
Zaj. korekcyjno- kompensacyjne	30	16	0	46	0
Zaj. socjoterapeutyczne	20	10	67	9	0
Zaj. socjoterapeutyczne	10	0	0	0	0
inne zaj. o charakterze terapeutycznym	0	6	12	0	0
Zaj. psychoedukacyjne	60	0	0	0	0

Źródło: wyciąg z SIO z 2010 roku

Szacunkowa liczba godzin ograniczających dysfunkcje, zajęcia logopedyczne w podstawowych szkołach publicznych (wymiar godzin w tygodniu) kształtuje się następująco:

1. Szkoła Podstawowa w Somoninie - 15 h
2. Szkoła Podstawowa w Goręczynie - 9 h
3. Szkoła Podstawowa w Egiertowie - 7 h
4. Szkoła Podstawowa w Borczu - 4h
5. Szkoła Podstawowa w Połączynie - 0 h

Tabela 29: Liczba uczniów z dysfunkcjami – zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze w szkołach gimnazjach Gminy Somonino

	G. im. J. P II w Somoninie	G. im Ziemi Kasubskiej w Goręczynie
Zaj. rewalidacyjne	-	4
Zaj. dydaktyczno – wyrównawcze	-	27
Zaj. korekcyjno-kompensacyjne	-	24
Zaj. socjoterapeutyczne	-	7
Zaj. socjoterapeutyczne	-	6
Inne zaj. o charakterze terapeutycznym	-	0
Zaj. psychoedukacyjne	-	0

Źródło: wyciąg z SIO z 2010 roku

Szkoły gminne w Somoninie posiadają bogatą ofertę zajęć pozalekcyjnych, które podobnie jak zajęcia dydaktyczne składają się z kilku bloków tematycznych.

Tabela 30: Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych

Rodzaj zajęć	SP w Somoninie	SP w Goręczynie	SP w Egiertowie	SP w Borczu	SP w Połączynie	G. im. J. P II w Somoninie	G. im Ziemi Kasubskiej w Goręczynie
informatyczne	22	0	0	13	6	30	0
techniczne	0	0	0	13	0	55	10
przedmiotowe	75	30	73	68	36	95	65
artystyczne	114	5	121	29	24	12	25

sportowe	76	26	86	31	18	59	100
turystyczno-krajoznawcze	55	0	34	13	0	27	0
inne	99	0	70	20	0	0	0

Źródło: wyciąg z SIO z 2010 rok

Ponadto na terenie Gminy Somonino znajduje się placówka oświatowa Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Józefa Wybickiego. W skład Zespołu Szkół wchodzi: Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Liceum Ogólnokształcące oraz Technikum. Placówka ta podlega bezpośrednio pod Starostwo Powiatowe w Kartuzach. W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych funkcjonuje doradztwo zawodowe rozwinięte na bardzo wysokim poziomie. Starostwo Powiatowe w Kartuzach powołało w szkole Mobilne Centrum Informacji Zawodowej. Szkoła organizuje Targi Pracy dla maturzystów oraz konferencje, na które zapraszani są potencjalni pracodawcy oraz uczelnie wyższe. Prowadzone są również szkolenia podnoszące kwalifikacje uczniów, ich motywację do zdobycia dobrego zawodu, doradzają ścieżkę zawodową. Natomiast dzięki programowi organizacji staży, uczniowie mogą rozwijać swoje umiejętności i zdobywać wiedzę praktyczną w zawodzie. Szkoła posiada *Szczegółową Koncepcję Rozwoju Szkoły na lata 2010-2012*, zgodnie z którą głównym cel priorytetowym szkoły, jest zapewnienie najwyższej jakości kształcenia dla swoich uczniów oraz bogato rozwinięta oferta doradztwa zawodowego prowadzona w Placówce.

ZAPLECZE INFRASTRUKTURALNE

Baza rekreacyjno - sportowa i kulturowo-rekreacyjna w Gminie Somonino jest systematycznie ulepszana. Z istniejących obiektów sportowych, mogą korzystać wszystkie szkoły publiczne. Do największych obiektów należą:

- Hala Sportowo - Rekreacyjna w Somoninie,
- Boisko „Orlik” w Somoninie,
- Boisko do piłki nożnej i lekkoatletyki w Somoninie,
- Sala Gimnastyczna w Goręczynie,
- Boisko sportowe w Goręczynie,

- Place zabaw w Somoninie i Goręczynie.

Fot.: Karolina Szmolda, Hala Sportowo – Rekreacyjna w Somoninie

W trakcie budowy znajdują się nowe obiekty, m.in. place zabaw w Hopowie, Egiertowie i Somoninie. Na najbliższe lata zaplanowano inwestycje dotyczące budowy kolejnych placów zabaw w Borczu, Połączynie, Wyczechowie, Kameli, Starkowej Hucie, Ramlejach i Rątach oraz sal sportowych w Borczu i Egiertowie.

Do najważniejszych zmian zaobserwowanych w szkolnictwie w latach 2003 - 2010 w Gminie Somonino należą:

- poszerzanie gamy zajęć pozalekcyjnych, skierowanych do dzieci i młodzieży, co wynika m.in. z rozwoju infrastruktury sportowej na terenie szkół oraz wzrastającej kwoty środków na zajęcia dodatkowe w ramach istniejącego systemu grantowego przyznawania środków finansowych na podstawie umów zawieranych z organizacjami pozarządowymi,
- poprawa jakości oraz restrukturyzacja bazy szkolnej i rekreacyjno-sportowej,
- rozwój doradztwa zawodowego w szkołach,
- nie obserwuje się w Gminie Somonino tendencji spadkowej w liczbie uczniów i przedszkolaków, co wynika w dużej mierze z tendencji demograficznych (dodatnie saldo migracji i przyrostu naturalnego),
- systematycznie wzrasta uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych w Gminie Somonino.

Poziom edukacji w Gminy Somonino z roku na rok ulega ciągłej poprawie. Znaczącym problemem pozostaje jednak konieczność ciągłego dostosowywania oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy. Realizacja ww. celu wiąże się z koniecznością systematycznej analizy prognoz popytu na pracę oraz rankingów zawodów poszukiwanych na lokalnym rynku pracy oraz tworzenie nowych kierunków kształcenia, a więc zapewnieniem wewnętrznej spójności i drożności systemu edukacji rozumianego w perspektywie kształcenia ustawicznego i osiągania mobilności zawodowej.

Stałe dążenie do podniesienia jakości edukacji musi obejmować szeroki zakres zagadnień, a zwłaszcza:

- systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycielskiej kadry pedagogicznej,
- dążenie do coraz lepszego wyposażenia szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne i sprzęt informatyczny, komputeryzacja bibliotek szkolnych,
- skierowanie oddziaływań wychowawczych na zwalczanie wszelkich przejawów patologii społecznych przy współpracy z instytucjami specjalistycznymi i organizacjami pozarządowymi,
- wyrównanie szans edukacyjnych i możliwość realizacji aspiracji edukacyjnych oraz wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży z różnych środowisk,
- rozwijanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu i poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych, w formach dostępnych dla dzieci i młodzieży z różnych środowisk (szczególnie ubogich),
- stała modernizacja bazy oświatowej poprzez planowe działania inwestycyjne,
- rozwijanie warunków do kształcenia dzieci niepełnosprawnych, upowszechniając ideę integracji,
- organizowanie instytucjonalnej opieki nad dziećmi poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych pod fachową opieką nauczycieli i tworzenie alternatywnych form opieki instytucjonalnej dla dzieci najmłodszych (obserwuje się bowiem wysokie zapotrzebowanie na opiekę instytucjonalną dla dzieci do lat sześciu).

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY:

- Dobrze wykształcona kadra pedagogiczna
- Prawidłowo przygotowany nadzór pedagogiczny w gminie
- Dyskusja na temat edukacji

- Solidne podejście Kadry zarządzającej do problemu edukacji
- Coraz bardziej pozytywny obraz szkół
- Dobrze przygotowana kadra nauczycielska
- Zajęcia pozalekcyjne w szkołach, świetlice socjoterapeutyczne
- Dobrze rozwinięty system dowozu dzieci do szkoły
- Monitoring zapewniający bezpieczeństwo w szkołach (kamery)
- Organizacje (stowarzyszenia) działające przy szkołach
- Bardzo dobrze wykwalifikowana kadra zarządzająca
- Bardzo dobrze wykwalifikowana kadra pedagogiczna
- Bogata oferta zajęć pozalekcyjnych
- Założenie Stowarzyszenia „Szkoła w Borczu spełnia marzenia” wspiera działalność dydaktyczną – wychowawczą szkoły oraz wycieczek edukacyjnych dla uczniów
- Osiągnięcia edukacyjne
- Dostęp do infrastruktury edukacyjnej na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym.
- Infrastruktura edukacyjna dostosowana do potrzeb osób Niepełnosprawnych (podjazdy, windy, toalety)
- Realizacja zajęć pozalekcyjnych i warsztatów dla dzieci i młodzieży – realizacja projektu unijnego pn. „Kompetencje kluczowe drogą edukacyjnej przygody! Realizacja zajęć dodatkowych dla uczniów i uczennic w Gminie Somonino”
- Bogata infrastruktura sportowa (hale sportowe, boiska sportowe, boisko „Orlik”, boisko do piłki nożnej i lekkoatletyki).
- Wysoki poziom nauczania.

SŁABE STRONY:

- Zbyt mała kubatura szkół
- Słaby dostęp niektórych szkół do bazy sportowej
- Brak finansów na pomocy dydaktyczne
- Realizacja narzuconych projektów w późnych godzinach popołudniowych
- Wyposażenie placówek oświatowych (oprócz GP Somonino)
- Niewystarczająca baza lokalowa
- Ubóstwo społeczeństwa
- Utrudniony dostęp do szkół ponadgimnazjalnych związany z fatalną komunikacją na terenie Gminy i Powiatu.

- Zbyt małe środki na zakup książek do bibliotek szkolnych i komputerów
- Słabo wyposażona baza dydaktyczna szkoły
- Zbyt mało pomieszczeń do prowadzenia zajęć (brak Sali gimnastycznej, świetlicy, biblioteki, gabinetu logopedycznego)
- Brak pracowni komputerowej
- Ograniczone możliwości prowadzenia działalności pozalekcyjnej z uczniami z uwagi na zbyt małą liczbę kursów autobusu szkolnego dowożącego dzieci
- Brak przedszkoli
- Brak wyspecjalizowanych pracowni do nauk przedmiotów ścisłych
- Brak programu kształcenia zawodowego młodzieży odpowiedniego do potrzeb rynku pracy
- Brak wysokiej jakości wyposażenia szkół (brak pomocy dydaktycznych)
- Niskie nakłady inwestycyjne na remonty i rozbudowę bazy dydaktycznej

SZANSE:

- Przystępowanie do projektów dobrze przemyślanych wynikających z potrzeby szkół, po dokładnej konsultacji z dyrektorem i nauczycielami
- Przystępowanie do projektów twardych w celu poprawy infrastruktury sportowej
- Strategiczne podejście do unowocześniania bazy szkół
- Obsługa projektowa szkół przez JST
- Możliwość korzystania z funduszy europejskich
- Rozwój budownictwa mieszkalnego na terenie gminy
- Wprowadzenie nauki języka obcego od pierwszego szczebla edukacji
- Możliwość podtrzymania tożsamości kulturowej poprzez naukę języka kaszubskiego
- Efektywna współpraca z rodzicami i sponsorami
- Udział placówki w różnych projektach w celu pozyskiwania środków finansowych
- Wzbogacenie bazy dydaktycznej szkoły
- Budowa Sali gimnastycznej oraz rozbudowa szkoły
- Wzrost liczby osób z wykształceniem średnim i wyższym
- Wsparcie ze środków europejskich dla gminy na realizację zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych i doposażenia szkół
- Udział placówek oświatowych z terenu gminy w programach oceny jakości nauczania
- Wsparcie ze środków europejskich dla gminy na doszkalać kadr dla edukacji
- Rozwój edukacji dorosłych w formie Uniwersytetu III wieku

ZAGROŻENIA:

- Brak środków finansowych na dofinansowanie do projektów twardych
- Zbyt duża ilość projektów tzw. miękkich pisanych przez nauczycieli
- Brak konsultacji merytorycznych z nauczycielami przed ostatecznym zamknięciem projektów
- Niechęć nauczycieli do realizacji godzin projektowych przy coraz niższych gażach
- Brak poszanowania godności nauczyciela
- Konkurencja sąsiednich gmin z rozwiniętą turystyką
- Spadek tempa wzrostu gospodarczego w Polsce
- Postępujący problem patologii wśród dzieci i młodzieży
- Brak specjalistów w zakresie świadczenia usług psychologiczno – pedagogicznych
- Brak finansów
- Ograniczone możliwości finansowe w budżecie gminy
- Mały krąg sponsorów
- Brak akceptacji na realizację niektórych projektów
- Niż demograficzny
- Znaczny wzrost kosztów utrzymania placówek oświatowych
- Wysoki koszt utrzymania klas integracyjnych
- Wysoki koszt materiałów dydaktycznych
- Wysoki koszt dowozów uczniów

KULTURA I REKREACJA

Gmina Somonino może zaproponować szeroki wachlarz ofert kulturalnych i sportowych dla mieszkańców gminy i goszczących turystów. Na powyższy stan rzeczy wpływ mają modernizacja i poszerzanie zasobów sportowo-rekreacyjnych (w szkołach i na terenie gminy) oraz wykorzystanie walorów przyrodniczych gminy.

Instytucją, która jest odpowiedzialna za realizację zadań związanych z kulturą i rekreacją dla mieszkańców jest Gminny Ośrodek Kultury w Somoninie.

Od 1975 roku, Uchwałą Gminnej Rady Narodowej, przekształcono placówkę z Wiejskiego Ośrodka Kultury na Gminny Ośrodek Kultury. Dzięki temu, działalność Ośrodka rozszerzono na teren całej gminy.

GOK realizuje zadania narzucane przez władze gminy i powiatu. Ponadto działalność GOK jest ściśle związana z wydarzeniami historycznymi regionu. Działalność GOK ma charakter oświatowo-wychowawczy, dzięki temu stałymi bywalcami Ośrodka są dzieci, młodzież, dorośli oraz seniorzy. W 1991 roku GOK przejął opiekę merytoryczną nad Kaszubskim Zespołem Folklorystycznym „Hopowanie”, którym do tej pory opiekował się Kaszubski Uniwersytet Ludowy w Wieżycy. Od 1992 roku GOK przejął działalność sportowo-turystyczną, która polega na przygotowaniu terenu gminy do przyjmowania turystów. Między innymi oznakowanie szlaków turystycznych oraz zagospodarowanie istniejących punktów widokowych. GOK w kalendarzu swoich imprez posiada stałe pozycje m.in.: „Lato...”, Międzyszkolny Turniej o Puchar Wójta Gminy, odbywający się w Dzień Dziecka, który obecnie przekształcił się w Festyn Wiosenny.

W gminie funkcjonują dwie gminne biblioteki: Gminna Biblioteka Publiczna w Somoninie oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Somoninie z filią w Goręczynie, które systematycznie odwiedza ponad 1000 czytelników. Rocznie mieszkańcy gminy wypożyczają ok. 30 000 pozycji książkowych. W roku 2010 Gminna Biblioteka Publiczna złożyła wniosek o dofinansowania zadań w ramach programu: „Infrastruktura bibliotek” ze środków finansowych przez ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pochodzących z budżetu państwa. Projekt: „Modernizacja pomieszczeń bibliotecznych oraz zakup wyposażenia dla Gminnej Biblioteki Publicznej w Somoninie” został zaakceptowany i jako jedna z nielicznych w Polsce, biblioteka w Somoninie otrzymała 35 000,00 zł dofinansowania. Całkowity koszt zadania wyniósł 50 036,00 zł. Na ten cel, decyzją Rady Gminy Somonino, biblioteka została dofinansowana w kwocie 20 000,00 zł. Prace trwały od października do grudnia 2010 r.

Ponadto GOK wraz z Gminnymi Bibliotekami stara się rozwijać zainteresowania mieszkańców podczas kiermaszów książkowych organizowanych przy okazji różnych imprez okolicznościowych, czy też przez organizowanie konkursów czytelniczych i recytatorskich. Dzięki takiej działalności GOK zachęca również młodych mieszkańców do zainteresowania się tradycją i kulturą kaszubską. Co roku przez GOK organizowane są gminne eliminacje Konkursu Prozy i Poezji Kaszubskiej. Laureaci etapu gminnego reprezentują Somonino podczas Turnieju Finałowego w Kartuzach.

Przy Ośrodku istnieje kawiarenka internetowa, dostępna dla każdego mieszkańca gminy. Ośrodek jest animatorem działań turystycznych w całej gminie. W zakres obowiązków wchodzi promocja, czyli wydawanie ulotek promujących region, organizowanie imprez około 30 rocznie, które mają charakter kulturalno – sportowy i rekreacyjno – turystyczny. Imprezy odbywają się w różnych sołectwach, co zdecydowanie wpływa na integrację mieszkańców

gminy. GOK prowadzi trzy Punkty informacji turystycznej: w Somoninie, Ostrzycach i Bibliotece w Goręczynie. Punkt Informacji Turystycznej w Ostrzycach jest czynny cały rok. Można w nim uzyskać wszelkie informacje turystyczne o regionie, zakupić foldery, pocztówki i pamiątki. Punkt IT w Ostrzycach dzięki swojej budowie (kształt chaty kaszubskiej) jest turystyczną wizytówką Gminy. Pozostałe ośrodki IT pełnią funkcję wspomagających Punkt w Ostrzycach.

GOK zajmuje się również promowaniem gminy na targach turystycznych oraz współpracuje ze stowarzyszeniami i instytucjami takimi jak Akademia Morska w Gdyni, Starostwo Powiatowe w Kartuzach oraz współpracuje z biurami turystycznymi.

Gminny Ośrodek Kultury, korzystając ze swoich doświadczeń z zeszłych lat, opracował kalendarz imprez na 2012 rok. Taki kalendarz powstaje co roku i jest dostępny na stronie internetowej gminy. Poza stałymi pozycjami takimi jak Finał Wielkiej Orkiestry Pomocy Społecznej, Mistrzostwa gminy w Szachach, odbędą się również imprezy kulturalne dotyczące różnych obszarów min:

- Mistrzostwa Kaszub w Powożeniu w Szlupie „Kaszëbskô Szłopa”,
- „Studnia Talentów”;
- Powiatowy Turniej Tenisa Stołowego Szkół Ponadgimnazjalnych „Dwie Rakiety”;
- Wojewódzki Konkurs Recytatorski Prozy i Poezji Polskiej;
- Wojewódzki Turniej Tenisa Stołowego Szkół Ponadgimnazjalnych „Dwie Rakiety”;
- Konkurs Recytatorski Literatury Kaszubskiej „Ródnô mòwa”;
- Powiatowy Konkurs Ozdób Wielkanocnych;
- Bal Sponsora;
- Pola nadziei...;
- Kiermasz Agroturystyczny „Kaszuby zawsze” Konferencja Naukowo - Praktyczna Sejmik Agroturystyczny Kaszub;
- „Wista wio czyli na kaszubską nutę”- Turniej Woźniców i Hodowców Koni Zimnokrwistych na Kaszubach;
- Kaszubska Biesiada Kabaretowa „Bělny wic”;
- Powiatowy Turniej Strzelecki „Złota Muszka”;
- Międzynarodowe Mistrzostwa Kaszub w wolnym paleniu fajki „Kaszëbskô Pipa”;
- Dzień Dziecka;

- „Wyczechowo z wiatrem”;
- Powiatowy Weekend ze Sportem
- „Sprawni inaczej są obok nas” – festyn integracyjny z niepełnosprawnymi;
- Konkurs Fotograficzny „Moja gmina w obiektywie”;
- Sobótka pod „Szadym Bukiem”;
- „Egiertowska muzyka” Potyczki Rodzinne – festyn ludowy;
- „Piknik Połęczyński” – festyn ludowy Zawody wędkarskie dla dzieci i osób niepełnosprawnych;
- Festiwal Kultury Łowieckiej KNIEJA 2012;
- Ostrzyckie Lato 2012;
- Festiwal Przyjemności Muzycznych;
- Festyn Rekreacyjno – Sportowy „Borcz”;
- Dożynki Gminy Somonino;
- Festiwal Potraw Kaszubskich „Kaszëbszczé Jestkú”;
- Regionalne Biegi Uliczne „Brzegami Raduni”;
- 45- lecie Gminnego Ośrodka Kultury w Somoninie;
- Forum Twórczości Ludowej Kaszub;
- Otwarte Mistrzostwa Powiatu Kartuskiego w Szachach;
- „Somonino inaczej...od historii po teraźniejszość”;
- Powiatowy konkurs „Najładniejsza Szopka Bożonarodzeniowa”.

Fot.: Karolina Szmolda, Zespół „Mali Hopowianie”

Gmina Somonino należy do obszaru zwanego „Szwajcarią Kaszubską” i zajmuje południowo – wschodnią część tego obszaru. Krajobraz rolniczo – turystyczny Somonina, jest charakterystyczny dla środkowych Kaszub. Kształtował się przez wieki wzdłuż doliny Raduni. Na terenie gminy znajdują się średniowieczne wsie, takie jak Goręczyno, Somonino i Ostrzyce. Budowa tych wsi jest bardzo charakterystyczna dla regionu. Rozproszone zabudowy wsi posiadają odosobnione przysiółki i pustkowia, które są rozsiane po wzgórzach. Szwajcaria Kaszubska słynie z malowniczych jezior, wzgórz, urozmaiconego krajobrazu oraz obfituje w tereny leśne. Tak różnorodny krajobraz sprzyja rozwojowi turystyki, zwłaszcza pieszej i rowerowej. Gmina wykorzystała naturalny zasób przyrodniczy, promując atrakcje turystyczne. Do najpopularniejszych atrakcji turystycznych należy szlak turystyczny-przewodnik „Kamienne Kręgi”, który został zaprojektowany przez Gminny Ośrodek Kultury w Somoninie w 2002 roku. Trasa została skonstruowana w taki sposób, aby zaprowadzić turystów do cennych stanowisk archeologicznych na Kaszubach. Długość szlaku wynosi ok. 33 km. Na trasie tej znajdują się punkty turystyczne w Trątkownicy takie jak Kamienne Kręgi na „Cmentarzysku Kamienne Wesele”, czy Cmentarzysko „Wędrówka Gotów”. Obszar ten składa się z pięciu dużych kurhanów pokrytych płaszczem kamiennym i otoczonych wieńcem z głazów oraz ponad sześćdziesięciu rozrzuconych po całej powierzchni terenu grobów płaskich. Cmentarzysko w Trątkownicy jest jednym ze stanowisk kultury wielbarskiej, która od I do V w. n.e. rozprzestrzeniała się w północnej i wschodniej Polsce oraz zachodniej Ukrainie. Kulturę wielbarską wiąże się z germańskim plemieniem Gotów.

Ponadto bardzo atrakcyjnym turystycznie obszarem jest wieś Goręczyno, o której pierwsze zapisy pochodzą z roku 1241. W Goręczynie znajduje się zabytkowy kościół – Parafia p.w. Wszystkich Świętych, która należy do jednych z najstarszych obiektów na Pomorzu, (jego powstanie szacuje się na XIII wiek).

Kolejnymi obiektami, będącymi atrakcją turystyczną Gminy Somonino są: Dworek w Wyczechowie, który został wybudowany w latach 80-tych XIX wieku. Jest to obecnie siedziba oddziału Ecofarmy Kaszubskiej. Dwór wraz z zabudową dawnego folwarku otacza zabytkowy zespół parkowy z cennymi drzewami oraz chronionymi pomnikami przyrody. Kolejne obiekty to Chata Walkusza w Hopowie, Kuźnia Jerzego Walkusza, Stacje Drogi Krzyżowej w Hopowie ustawione na posesji Państw Walkuszków wokół kapliczki, na której znajduje się krzyż z Panem Jezusem Ukrzyżowanym, autorstwa Jerzego Walkusza. Droga Krzyżowa powstała w 2011 roku w czasie dwóch plenerów rzeźbiarskich.

TOŻSAMOŚĆ GMINY

W kontekście zagospodarowania przestrzennego gminy, należy zwrócić uwagę na zagadnienie lokalnej tożsamości społecznej.

Pewną właściwością Gminy Somonino jest silnie odczuwany przez niektórych mieszkańców średni poziom współpracy między mieszkańcami a władzami gminy. Przeprowadzono badania panelowe, na reprezentatywnej statystycznie próbie 48 mieszkańców Gminy Somonino. Badania wykazały, następujący podział procentowy: 10,64% ankietowanych wskazało, że poziom współpracy mieszkańców z władzami gminy jest na bardzo wysokim poziomie, 74,47% ankietowanych określiło ten poziom jako średni, natomiast 14,89% badanych uznało, że poziom współpracy jest na niskim poziomie. Natomiast zgodnie z badaniem 100% ankietowanych uważa, że problem rozwoju społeczno – gospodarczy gminy jest dla nich bardzo ważny i chcą w nim czynnie uczestniczyć.

W ramach prowadzonych *konsultacji społecznych*, mających na celu zebranie opinii mieszkańców Gminy Somonino o ewentualnych kierunkach działań w odniesieniu do założeń *Strategii*, obszary wymagające poprawy: obszar edukacji, kultury, rekreacji, pomocy i integracji społecznej oraz infrastruktury technicznej.

1. Obszar edukacji:
 - polepszenie warunków lokalowych w szkołach,
 - budowa publicznego przedszkola,
 - budowa placów zabaw,
 - budowa świetlic,
 - wykończenie robót w Gimnazjum w Somoninie,
 - brak dostępu do żłobka.
2. Obszar kultury i rekreacji:
 - rozbudowa boisk,
 - rozbudowa biblioteki,
 - baza turystyczna,
 - budowa basenu,
 - dostęp do telewizji kablowej, szersza oferta informatyczna,
 - sport i kultura fizyczna,
 - brak ścieżek rowerowych,
 - poprawa atrakcyjności turystycznej.
3. Obszar pomocy i integracji społecznej:

- polepszenie dostępu do służby zdrowia,
 - utworzenie socjalnej bazy mieszkaniowej,
 - lokalny system wsparcia dla osób wykluczonych społecznie,
 - program wsparcia „Asystent rodziny”,
 - wykluczenie społeczne części mieszkańców,
 - za mało spotkań z mieszkańcami gminy,
 - poprawa współpracy z sąsiadującymi gminami
4. Obszar infrastruktury technicznej:
- polepszenie infrastruktury drogowej,
 - modernizacja chodników,
 - budowa drogi Ceramiczna i Kasztelańska,
 - uzdatnianie wody pitnej,
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej,
 - ścieżki rowerowe,
 - pozyskiwanie alternatywnych źródeł ciepła
 - zagospodarowanie przestrzeni publicznej,
 - oszczędzanie energii,
 - połączenia komunikacyjne.

W Somoninie istnieje Hala rehabilitacyjno – sportowa, która pełni funkcję największego obiektu sportowego. Budowa hali rozpoczęła się w 2008 roku. Projekt został dofinansowany z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej przy Ministerstwie Sportu i Turystyki przez 1 500 000 złotych, natomiast 1 000 000 złotych został pozyskany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WP na lata 2007-2013. Całość inwestycji wyniosła prawie 6 000 000 złotych i została zakończona w 2010 roku. Oficjalne otwarcie Hali odbyło się 25 października 2010 roku. Hala ma za zadanie poprawić sprawność fizyczną dzieci i młodzieży, ale ma również za zadanie podwyższyć jakość życia społecznego i kulturalnego mieszkańców gminy. Obiekt składa się z hali widowiskowo - sportowej połączonej z widownią na 170 miejsc oraz z sali gimnastycznej dla osób niepełnosprawnych. Hala połączona jest z istniejącym Gimnazjum Publicznym w Somoninie, dzięki temu młodzież może bezpiecznie z niej korzystać. Przy Gimnazjum istnieje Orlik, który wraz z dużym boiskiem wielofunkcyjnym pełni funkcję Kaszubskiego Centrum Sportu i Rehabilitacji. Funkcjonowanie takiego obiektu na terenie gminy ma za zadanie przyciągnąć nie tylko organizatorów dużych imprez sportowych, ale również

zapewnia większe możliwości rozwoju osobom niepełnosprawnym. Możliwość korzystania z nowej infrastruktury sportowej jest dostępna dla mieszkańców Somonina oraz całego województwa.

INWESTYCJE GMINY SOMONINO W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ ORAZ KULTURĘ I REKREACJĘ NA LATA 2012-2018

1. Budowa parku rekreacyjno – wypoczynkowego w Kameli. Przedmiotem tej inwestycji jest budowa parku rekreacyjno – wypoczynkowego dla mieszkańców wsi oraz turystów odwiedzających miejscowość. Celem inwestycji będzie stworzenie dodatkowej atrakcji turystycznej oraz miejsca wypoczynku. Głównym rezultatem tego projektu będzie wzrost liczby turystów odwiedzających Kamele. Koszt inwestycji wynosi 500 000 PLN i została zaplanowana na lata 2017-2018.
2. Budowa placu zabaw w Kameli. Projekt dotyczy uporządkowania terenu gminnego w ramach budowy placu zabaw dla dzieci. Tereny do zagospodarowania są doskonałym miejscem z przeznaczeniem na cele rekreacyjne dla najmłodszych. Planowana inwestycja polega na robotach przygotowawczych ziemnych oraz montażu urządzeń zabawowych na zabetonowanych kotwach systemowych. Na placu znajdują się między innymi ławki z oparciem, ławki młodzieżowe, huśtawki, zestaw zabawowy, sprężynowce oraz kosze na śmieci. Plac zabaw zostanie odgradzony, zapewniając tym bezpieczeństwo dzieciom. Budowa placu wpłynie pozytywnie na wizerunek miejscowości i przyczyni się do stworzenia oferty rekreacyjnej dla mieszkańców. Koszt budowy placu zabaw to 50 000 PLN. Inwestycja powstanie na przełomie lat 2012-2013.
3. Zaadoptowanie budynku po starej szkole i stworzenie z niej na świetlicy wiejskiej w Strakowej Hucie. Inwestycja ta obejmuje adaptację istniejącego budynku po starej szkole. Realizacja projektu przyczyni się do powstania ogólnodostępnej powierzchni infrastruktury społecznej. Projekt ten przyczyni się do powstania pierwszej tego typu infrastruktury, która będzie pełniła rolę centrum życia społecznego lokalnej społeczności. Wartość inwestycji to 300 000 PLN i zostanie wykonana w 2016 roku.

4. Budowa boiska w Strakowej Hucie. Inwestycja ta wychodzi naprzeciw istniejącego braku infrastruktury rekreacyjnej na terenie całego sołectwa i konieczności korzystania z tego typu infrastruktury w sąsiednich miejscowościach. Koszt tej inwestycji to 300 000 PLN. Wykonana zostanie w 2015 roku.
5. Budowa placu zabaw w Strakowej Hucie. Projekt dotyczy uporządkowania terenu gminnego w ramach budowy placu zabaw dla dzieci. Tereny do zagospodarowania są doskonałym miejscem z przeznaczeniem na cele rekreacyjne dla najmłodszych. Planowana inwestycja polega na robotach przygotowawczych ziemnych oraz montażu urządzeń zabawowych na zabetonowanych kotwach systemowych. Na placu znajdują się między innymi ławki z oparciem, ławki młodzieżowe, huśtawki, zestaw zabawowy, sprężynowce oraz kosze na śmieci. Plac zabaw zostanie odgrodzony, zapewniając tym bezpieczeństwo dzieciom. Budowa placu wpłynie pozytywnie na wizerunek miejscowości i przyczyni się do stworzenia oferty rekreacyjnej dla mieszkańców. Koszt budowy placu zabaw to 70 000 PLN, a realizacja inwestycji zaplanowana jest na 2013 rok.
6. Budowa placu zabaw w Rątach. Projekt dotyczy uporządkowania terenu gminnego w ramach budowy placu zabaw dla dzieci. Tereny do zagospodarowania są doskonałym miejscem z przeznaczeniem na cele rekreacyjne dla najmłodszych. Planowana inwestycja polega na robotach przygotowawczych ziemnych oraz montażu urządzeń zabawowych na zabetonowanych kotwach systemowych. Na placu znajdują się między innymi ławki z oparciem, ławki młodzieżowe, huśtawki, zestaw zabawowy, sprężynowce oraz kosze na śmieci. Plac zabaw zostanie odgrodzony, zapewniając tym bezpieczeństwo dzieciom. Budowa placu wpłynie pozytywnie na wizerunek miejscowości i przyczyni się do stworzenia oferty rekreacyjnej dla mieszkańców. Koszt budowy placu zabaw to 70 000 PLN, a realizacja inwestycji przypada na 2013 rok.
7. Budowa placu zabaw w Ramlejach. Projekt dotyczy uporządkowania terenu gminnego w ramach budowy placu zabaw dla dzieci. Tereny do zagospodarowania są doskonałym miejscem z przeznaczeniem na cele rekreacyjne dla najmłodszych. Planowana inwestycja polega na robotach przygotowawczych ziemnych oraz montażu urządzeń zabawowych na

zabetonowanych kotwach systemowych. Na placu znajdują się między innymi ławki z oparciem, ławki młodzieżowe, huśtawki, zestaw zabawowy, sprężynowce oraz kosze na śmieci. Plac zabaw zostanie odgradzony, zapewniając tym bezpieczeństwo dzieciom. Budowa placu wpłynie pozytywnie na wizerunek miejscowości i przyczyni się do stworzenia oferty rekreacyjnej dla mieszkańców. Koszt budowy placu zabaw to 70 000 PLN i zostanie zrealizowany w 2013 roku.

8. Budowa placu zabaw w Borczu. Tereny do zagospodarowania pod plac zabaw są doskonałym miejscem zabawy dla najmłodszych. Planowana inwestycja polega na robotach przygotowawczych ziemnych oraz montażu urządzeń zabawowych na zabetonowanych kotwach systemowych. Na placu znajdują się między innymi ławki z oparciem, ławki młodzieżowe, huśtawki, zestaw zabawowy, sprężynowce oraz kosze na śmieci. Plac zabaw zostanie odgradzony, zapewniając tym bezpieczeństwo dzieciom. Koszt budowy placu zabaw to 50 000 PLN i zostanie zrealizowany na przełomie 2012-2013 roku.
9. Budowa hali sportowej wraz z łącznikiem w Borczu. Jest to projekt, który polega na budowie hali sportowej wraz z budową łącznika do szkoły Podstawowej w Borczu. Zasadniczą częścią hali jest duża sala sportowa oraz zaplecze socjalne. Celem inwestycji będzie poprawa dostępu dzieci i młodzieży do aktywnych form spędzania wolnego czasu oraz zajęć lekcyjnych. Efektem realizacji projektu będzie poprawa jakości oferty edukacyjnej oraz uatrakcyjnienie oferty sportowo - rekreacyjnej i kulturalnej. Koszt inwestycji zaplanowanej na lata 2013-2014 to 1 800 000 PLN.
10. Budowa boiska sportowego w Borczu. Urządzenie tego miejsca wpłynie pozytywnie na wizerunek miejscowości a tym samym przyczyni się do poprawy życia mieszkańców. Wartość inwestycji zaplanowanej na 2015 rok to 1000 000 PLN.
11. Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Borczu wraz z jej wyposażeniem. Głównym celem tej inwestycji jest poprawa warunków nauki oraz rekreacji dzieci uczęszczających do SP w Borczu. Projekt przewiduje rozbudowę budynku szkoły oraz wyposażeniu nowo powstałych pomieszczeń. Głównymi rezultatami inwestycji będą: poprawa warunków nauczania

dzieci w SP Somoninie oraz poprawa warunków do uprawy sportu i rekreacji. Koszt projektu to 2 500 000 PLN i zostanie on zrealizowany w latach 2017-2018.

12. Remont Szkoły Podstawowej w Egiertowie. Projekt ten przewiduje prace remontowe na terenie całej szkoły. Obecny stan techniczny budynku jest zły i nie odpowiada wymogom dla tego typu budynków infrastruktury społecznej. Prace remontowe ukończone zostano w 2015 roku, a wartość remontu wyniesie 700 000 PLN.
13. Budowa sali gimnastycznej w Egiertowie. Projekt dotyczy budowy sali gimnastycznej. Dzieci uczęszczające do SP w Egiertowie nie mają w ogóle dostępu do sali gimnastycznej, co znacznie utrudnia realizację zajęć z wychowania fizycznego a jednocześnie uniemożliwia rozwój fizyczny dzieci w oparciu o zajęcia pozalekcyjne. Dzięki realizacji tego projektu poprawi się kondycja fizyczna i stan zdrowia wśród mieszkańców. Inwestycja zaplanowana jest na lata 2015-2016 a jej koszt to 2 500 000 PLN.
14. Budowa placu zabaw w Piotrowie. Tereny do zagospodarowania pod plac zabaw są doskonałym miejscem zabawy dla najmłodszych. Planowana inwestycja polega na robotach przygotowawczych ziemnych oraz montażu urządzeń zabawowych na zabetonowanych kotwach systemowych. Na placu znajdują się między innymi ławki z oparciem, ławki młodzieżowe, huśtawki, zestaw zabawowy, sprężynowce oraz kosze na śmieci. Plac zabaw zostanie odgradzony, zapewniając tym bezpieczeństwo dzieciom. Koszt budowy placu zabaw to 30 000 PLN i zostanie zrealizowany do 2016 roku.
15. Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Somoninie oraz budowa boiska szkolnego oraz placu zabaw. Głównym celem tej inwestycji jest poprawa warunków nauki oraz dostępu do oferty edukacyjnej dzieci i młodzieży uczęszczającej do SP w Somoninie. Termin realizacji inwestycji wartej 1 500 000 PLN określono na 2014 rok.
16. Budowa Parku rekreacyjno – wypoczynkowego w Somoninie. Przedmiotem tej inwestycji jest budowa parku rekreacyjno – wypoczynkowego dla mieszkańców wsi oraz turystów odwiedzających miejscowość. Celem inwestycji będzie stworzenie dodatkowej atrakcji

turystycznej oraz miejsca wypoczynku. Głównym rezultatem tego projektu będzie wzrost liczby turystów odwiedzających Somonino. Koszt inwestycji wynosi 1 800 000 PLN i zostanie zrealizowana na przełomie 2015-2016 roku.

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY:

- Walory turystyczne (otoczenie jezior, lasów, ukształtowanie terenu)
- Kultywowanie tradycji kaszubskich (szereg imprez kulturalno - regionalnych)
- Wysoki poziom turystyki na terenie Gminy Somonino
- Udział gminy w szeregu imprez sportowych
- Dobra lokalizacja (odległość od Trójmiasta- niedaleko kolej, lotnisko)
- Unikatowość, bogactwo i różnorodność zasobów przyrodniczych (jeziora, pomniki przyrody) i kulturowych (np. zabytki)
- Duży potencjał generujący ruch turystyczny
- Bogata kultura regionalna (dziedzictwo kulturowe) oraz silne poczucie tożsamości społeczności kaszubskiej
- Bogaty kalendarz imprez co roku poszerzany o nowe wydarzenia o charakterze kulturalno – turystycznym
- Dbanie o Rozwój infrastruktury o charakterze kulturalno – historycznym i turystycznym (np. rozbudowany punkt informacji turystycznej wraz ze sceną koncertową w Ostrzycach, pomnik historyczny w Somoninie, była szkoła w Piotrowie)
- Ukształtowanie terenu
- Infrastruktura lokalna
- Dostęp do „Kółka Raduńskiego”
- Społeczeństwo aktywne kulturowo
- Korzystne warunki naturalne do produkcji rolniczej
- Dobrze rozwinięta drobna wytwórczość rzemieślnicza

SŁABE STRONY:

- Sezonowość turystyki, brak atrakcji pozasezonowych
- Brak współczesnego spojrzenia na folklor

- Brak obiektów turystyczno – kulturalnych podnoszących atrakcyjność Gminy: kryta pływalnia, kino
- Brak schronisk turystycznych, parkingów strzeżonych, zbyt mało ścieżek rowerowych
- Niewystarczająca promocja gminy (zbyt mało informacji i promocji wykorzystującej nowoczesne narzędzia tj. Internet)
- Brak spójnej i konsekwentnie realizowanej promocji wykorzystania dziedzictwa kulturowego dla wzmocnienia tożsamości regionalnej i atrakcyjności turystycznej regionu
- Niedostateczne wypromowanie regionalnych produktów turystycznych i żywnościowych
- Niewystarczający marketing regionalny, szczególnie za granicą
- Nieharmonijne zagospodarowanie atrakcyjnych przyrodniczo i turystyczne terenów Gminy (słabe wypromowanie walorów Górnego Tarasu)
- Niewystarczająca ilość na terenie Gminy miejsc o charakterze rekreacyjnym (np. placów zabaw)
- Braki w infrastrukturze (jakość dróg, chodników)
- Słabo wykorzystywane walory przyrodnicze gminy dają jej promocję
- Brak promocji gminy za pomocą Internetu
- Słabo rozwinięta baza turystyczno - wypoczynkowa w niektórych częściach gminy
- Brak obiektów kulturalnych (świetlice dla seniorów, kino)

SZANSE:

- Rozwój atrakcji pozasezonowych na terenie Gminy Somonino
- Wzbogacenie kultury Kaszubskiej o współczesne trendy
- Rozwój infrastruktury lokalnej (poprawa jakości dróg, powstanie ścieżek rowerowych, punktów widokowych, obiektów)
- Wzrost poziomu wykształcenia (aktywność młodzieży)
- Rozwój nowoczesnych technologii promocyjnych i informacyjnych (Internet, komunikacja)
- Aktywny udział gminy w organizacjach takich jak Lokalna Grupa Działania „Kaszuby”, Lokalna Grupa Rybacka „Kaszuby”, które mają na celu promocję kultury Kaszubskiej oraz wzrost atrakcyjności turystycznej pomagają zdobyć na te cele środki unijne.

- Realizacja innowacyjnych metod promocji obszaru jak np. Wirtualny spacer po Gminie Somonino, Wirtualny Wygaszacz Ekranu, infomaty.
- Udział gminy w organizacjach i programach partnerskich mający na celu ponadregionalną promocję oraz stworzenie wspólnego zintegrowanego systemu promocji
- Powiększająca się liczba organizacji pozarządowych, które w swoich statutach mają postawione sobie cele powiązane z promowaniem kultury, turystyki i rekreacji
- Tworzenie licznych szlaków turystycznych z wykorzystaniem walorów naturalnych, np. Trasa rowerowa „Kamienne kręgi”, Szlak konny, Trasa rowerowa „Szlak hutniczy” itp.
- Powiatowe kolebki kultury (kino, więcej świetlic)
- Rozwój infrastruktury lokalnej
- Lepsza promocja gminy za pomocą Internetu
- Pozyskiwanie funduszy z dotacji z Unii Europejskiej
- Pozyskiwanie inwestorów spoza gminy

ZAGROŻENIA:

- Brak zainteresowania ofertami pozasezonowymi
- Brak zainteresowania kulturą kaszubską
- Strach przed zmianami systemu podatkowego
- Wzrastające bezrobocie – zubożenie społeczeństwa
- Częste zmiany przepisów prawnych
- Dysproporcje rozwojowe między obszarami metropolitalnymi a pozostałymi obszarami
- Niedoinwestowanie infrastruktury kolejowej, obniżone rangi regionalnych przewozów kolejowych oraz spadek połączeń z aglomeracją trójmiejską
- Wzrost zanieczyszczeń środowiska spowodowanych niekontrolowanymi ruchami turystów
- Wzrost kosztów utrzymania gminnej infrastruktury kulturalno - turystycznej, nierentowność jej funkcjonowania
- Brak środków na Rozwój kultury regionalnej, zanik języka kaszubskiego, jedyne go języka regionalnego w Polsce
- Wzrost opodatkowania dóbr konsumpcyjnych
- Zmiany w prawie

- Niestabilna polityka podatkowa, finansowa w państwie
- Odciąganie inwestorów przez gminy leżące bliżej Trójmiasta
- Wzrost bezrobocia

IV. WIZJA GMINY SOMONINO

GENERALNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY

GOSPODARKA

1. Głównym obszarem gospodarki gminy jest turystyka.
2. Rozwojowi turystyki sprzyjają połączenia drogowe: droga krajowa nr 20, droga wojewódzka nr 224, drogi powiatowe nr 10252, nr 10254 oraz droga 10315, kolej, linie autobusowe oraz sieć ścieżek rowerowych.
3. Ponadto w gminie występują gospodarstwa rolne. W rolnictwie funkcjonują produkcje roślinne i hodowle zwierzęce.
3. Gospodarka rozwija się zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, uwzględniając wymagania ochrony zasobów i walorów przyrody oraz ładu przestrzennego i społecznego.
4. W gminie funkcjonują sprawne instytucje zajmujące się profesjonalnym marketingiem oraz promocją.

KOMUNIKACJA

1. W gminie funkcjonuje zintegrowany system komunikacji, oparty o drogi gminne, drogę wojewódzką i krajową.
2. W gminie przebiega droga krajowa nr 20 oraz droga wojewódzka nr 224, ponadto sieci dróg powiatowych nr 10252, nr 10254 oraz 10315.
3. System obejmuje również sieć linii autobusowych PKS Gdańsk, PSC Bus oraz Przewozy Autobusowe Gryf.
3. Istnieją dwie linie kolejowe nr 201 oraz nr 214.

4. Gmina posiada dobre połączenia drogowe i kolejowe z Gdańskiem i resztą kraju.
5. Istnieje rozwinięta sieć ścieżek rowerowych. Wzdłuż drogi 224 przebiega ścieżka rowerowa nr 111 o znaczeniu regionalnym. Istnieje również szlak rowerowy wzdłuż drogi 10252.

STRUKTURA PRZESTRZENNA I SYTUACJA MIESZKANIOWA GMINY

1. Rozwijają się różnorodne formy budownictwa mieszkaniowego.
2. Większość mieszkań wznoszona jest w zabudowie jednorodzinnej (lokale indywidualne) w trzech strefach: budownictwo skoncentrowane, rozproszone i pobytowe.
3. Do nieruchomości gminy należą: budowle będące częścią działalności gospodarczej, budynki letniskowe, budynki mieszkalne, budynki pozostałe nie mieszka grunty, pomieszczenia wchodzące w skład działalności gospodarczej. Zasoby mieszkaniowe utrzymane są w dobrym stanie technicznym.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

1. Większość mieszkańców gminy przyłączona jest do sieci wodociągowej. Pozostali mieszkańcy korzystają z ujęć głębinowych. Wszystkie ujęcia wody posiadają rezerwy zasobów.
2. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjno – wodociągowych dostosowana jest do tempa rozwoju przestrzennego gminy.
3. Sytuacja w zakresie oczyszczalni ścieków jest korzystna, istnieje rezerwa przepustowości oczyszczalni, dzięki temu przyjmuje ona ścieki z całej gminy.
4. Gmina stwarza dogodne warunki do modernizacji rozbudowy sieci energetycznej i gazowej.
5. Na terenie gminy, nie występują zorganizowane systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków odpadowych, natomiast bardzo dobrze zorganizowany system wywozu odpadów, które są transportowane na składowisko odpadów w Szadółkach.

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

1. Instytucją, która jest odpowiedzialna za realizację zadań pomocy społecznej dla mieszkańców Gminy Somonino jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. W Gminie Somonino funkcjonuje Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach, które prowadzi ścisłą współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Somoninie. W CIS prowadzona jest profilaktyka społeczna, wspierane są zdolności przystosowawcze uczestników Centrum. Zapewniono równe szanse dostępu do rynku pracy za pomocą edukacji zawodowej.
3. Gmina, w oparciu o ponadsektorową współpracę instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, zapewnia pomoc mieszkańcom dotkniętym problemami społecznymi.
4. Programy profilaktyki zdrowotnej oraz podstawowe usługi zdrowotne o wysokim standardzie świadczone są na terenie gminy, a usługi wysokospecjalistyczne dostępne są w Kartuzach oraz w Trójmieście.
5. W gminie funkcjonuje siedem Jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Do największych Jednostek typu S2 należą OSP w Somoninie i Hopowie.
6. W gminie znajduje się Posterunek Policji, który jest jednostką podległą pod Komendę Powiatową Policji w Kartuzach.

EDUKACJA

1. Edukacja w zakresie szkół podstawowych i gimnazjalnych realizowana jest na dobrym poziomie w systematycznie modernizowanych i rozbudowywanych obiektach szkolnych.
2. Szkoły średnie podlegają bezpośrednio pod Starostwo Powiatowe w Kartuzach.
3. Niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach dla dzieci. Istnieje jedno przedszkole publiczne w Goręczynie.
4. Dobrze funkcjonuje doradztwo zawodowe młodzieży. Realizowane jest przez pedagogów szkolnych, Szkolny Ośrodek Kariery przy Gimnazjum publicznym w Somoninie oraz projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej „Kompetencje kluczowe drogą edukacyjnej przygody!”.

KULTURA, SPORT, REKREACJA

1. Oferta i miejsca na spędzanie wolnego czasu są atrakcyjne dla mieszkańców gminy i okolic, a także mieszkańców aglomeracji trójmiejskiej.
2. Gmina dba o utrzymanie stałej, wartościowej i atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży.
3. Gminne obiekty sportowo-rekreacyjne są miejscem aktywności sportowej mieszkańców, zwłaszcza młodzieży szkolnej.
4. Baza rekreacyjno-sportowa i kulturowo-rekreacyjna w Gminie Somonino jest systematycznie ulepszana. Z istniejących obiektów sportowych, mogą korzystać wszystkie szkoły publiczne.
5. Do największych obiektów należą: Hala Sportowo- Rekreacyjna w Somoninie, Boisko „Orlik” w Somoninie, Boisko do piłki nożnej i lekkoatletyki w Somoninie, Sala Gimnastyczna w Goręczynie, Boisko sportowe w Goręczynie, Place zabaw w Somoninie i Goręczynie.

TOŻSAMOŚĆ

1. Miejscowość Somonino jest głównym ośrodkiem obsługi gminy. Jest siedzibą władz Gminy Somonino i na jej terenie znajdują się najważniejsze placówki publiczne.
2. W Gminie Somonino jest silnie odczuwany przez niektórych mieszkańców średni poziom współpracy między mieszkańcami a władzami gminy.
3. Mieszkańcy gminy oraz organizacje pozarządowe angażują się w życie kulturalno – rekreacyjne.
4. Gmina posiada bogatą historię, oraz wiele obiektów wpisanych w Rejestr Zabytków. Ich wartość jest podkreślana przez eksponowanie bogatej historii w folderach promujących gminę.

MISJA GMINY

Misja gminy to naczelny cel działania społeczności lokalnej. Zawiera ona w sobie podstawowe wartości, na których zamierza koncentrować swoje działania dana społeczność.

Gmina stosuje zasady zrównoważonego rozwoju, zapewniające swoim mieszkańcom bezpieczeństwo i stabilizację życia.

V. CELE STRATEGICZNE GMINY NA LATA 2012 – 2019

CELE GENERALNE (I – VIII)

CELE GŁÓWNE (1, 2 ...)

GOSPODARKA

I. Tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju gminy przyjaznej przedsiębiorczości.

1. Wspieranie rozwoju usług i produkcji przyjaznych gminie.
2. Prowadzenie stałej promocji gminy ukierunkowanej na pozyskiwanie inwestorów.

KOMUNIKACJA

II. Rewitalizacja systemu komunikacji wewnętrznej gminy wraz z utrzymaniem dobrych połączeń drogowych i kolejowych z aglomeracją trójmiejską oraz resztą kraju.

1. Poprawa infrastruktury drogowej wewnątrz gminy.
2. Podniesienie jakości usług komunikacyjnych.
3. Realizacja działań zmierzających do wykorzystania istniejącej infrastruktury kolejowej.
4. Realizacja działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa w gminie poprzez inwestycje w infrastrukturę drogową.

STRUKTURA PRZESTRZENNA I SYTUACJA MIESZKANIOWA GMINY

III. Rozwój budownictwa ze szczególnym uwzględnieniem budownictwa jednorodzinnego przy zachowaniu walorów przyrodniczych.

1. Wspieranie działań podnoszących sprawność powstawania nowych zasobów mieszkaniowych.
2. Sukcesywne dozbrajanie i przeznaczanie do sprzedaży terenów pod różnorodne formy budownictwa mieszkaniowego z preferencją budownictwa jednorodzinnego.
3. Prowadzenie stałej promocji ukierunkowanej na zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej gminy.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

IV. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej.

1. Rozbudowa i modernizacja gminnych sieci kanalizacyjno – wodociągowych oraz budowa lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków.
2. Stworzenie warunków do modernizacji i rozbudowy sieci gazowej i energetycznej oraz alternatywnych źródeł energii.
3. Budowa sieci kanalizacji deszczowej wraz z budową urządzeń służących retencji wód opadowych.

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

V. Skuteczne i kompleksowe rozwiązywanie problemów społecznych.

1. Rozwój sprawnego i zintegrowanego systemu pomocy społecznej.
2. Usprawnienie usług medycznych.
3. Systematyczna współpraca z organizacjami pozarządowymi.

EDUKACJA

VI. Podniesienie poziomu efektywności oraz rozszerzenie zakresu usług edukacyjnych.

1. Modernizacja i rozbudowa bazy szkolnej.
2. Podnoszenie jakości edukacji.
3. Wzmacnianie funkcji wychowawczej szkół.

KULTURA, SPORT, REKREACJA

VII. Zwiększanie atrakcyjności i różnorodności oferty na spędzanie wolnego czasu przez dzieci, młodzież i całe rodziny.

1. Modernizacja i rozwój bazy do działań kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.
2. Wspieranie lokalnych inicjatyw: kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.
3. Poszukiwanie możliwości współpracy międzynarodowej w zakresie kultury, sportu i rekreacji.

TOŻSAMOŚĆ

VIII. Rozwijanie tożsamości i wewnętrznej spójności gminy.

1. Rozwijanie aktywności obywatelskiej mieszkańców.
2. Rozwijanie programu estetyzacji gminy i rozwoju terenów zielonych.
3. Kształtowanie tożsamości gminy wokół jej historii wraz z zachowaniem tradycji kaszubskiej.
4. Wspieranie rozwoju atrakcyjności i intensywności życia towarzysko – kulturalnego.

VI. PRIORYTETOWE DZIAŁANIA SAMORZĄDU:

GOSPODARKA

1. Tworzenie warunków do inwestowania i kreowania nowych miejsc pracy poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury technicznej, turystycznej oraz doskonalenie systemu zachęt dla inwestorów.
2. Wspieranie innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw.
3. Systematyczne monitorowanie sytuacji na lokalnym rynku pracy.
4. Opracowanie oferty możliwości inwestycyjnych – zrównoważony rozwój gminy.

KOMUNIKACJA

1. Aktualizowanie *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Somonino*.
2. Utrzymywanie w dobrym standardzie dróg użytkowanych jako publicznych.
3. Poprawa systemu wewnętrznej komunikacji w gminie, poprzez budowę dróg, modernizację chodników oraz ścieżek rowerowych (zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom), w tym budowa drogi Ceramiczna i Kasztelańskiej.
4. Sukcesywne zwiększanie zasobów dróg gminnych.
5. Rozbudowa układu ścieżek rowerowych w gminie i pomiędzy sąsiednimi gminami pozwalających na łatwy dojazd do centrów usługowych, szkół i obiektów turystycznych.
6. Sprzyjanie ulepszeniu wewnętrznego systemu transportu autobusowego z powiązaniem do linii kolejowej i autobusowych linii przelotowych.
7. Ulepszenie zintegrowanego z sąsiednimi gminami systemu transportu zbiorowego.

8. Wsparcie i współdziałanie z powiatem i Urzędem Marszałkowskim w sprawie modernizacji dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich wraz z ścieżkami rowerowymi i chodnikami.

STRUKTURA PRZESTRZENNA I SYTUACJA MIESZKANIOWA GMINY

1. Aktualizowanie *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Somonino*.
2. Aktualizowanie *Planów odnowy* poszczególnych miejscowości.
3. Poszukiwanie środków pozabudżetowych wspomagających budowę mieszkań socjalnych i pomieszczeń tymczasowych.
4. Sukcesywne opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
5. Poprawa stanu technicznego zdekapitalizowanych budynków należących do gminy wraz z doświetlaniem ulic wewnątrz gminy.
6. Prowadzenie stałej promocji atrakcyjności osiedleńczej gminy.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

1. Rozbudowa i modernizacja gminnych sieci kanalizacyjno – wodociągowych oraz budowa lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków.
2. Aktualizacja Programu Usuwania Wyrobów zawierających azbest z terenu gminy.
3. Utrzymanie i poprawa stanu technicznego urządzeń i sieci kanalizacyjnych.
4. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców gminy w zakresie zaopatrzenia w energię gazową, elektryczną i ciepłą poprzez modernizację i rozbudowę sieci energetycznej i gazowej oraz zaopatrzenie w pitną wodę.
5. Poprawa czystości środowiska naturalnego gminy.

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

1. Podtrzymywanie form wsparcia placówek instytucjonalnych skierowanych do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
2. Rozwój zintegrowanego systemu profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień.
3. Prowadzenie systematycznego monitoringu problemów społecznych.
4. Rozwijanie partnerskiej współpracy z organizacjami pozarządowymi.
5. Realizowanie inicjatyw w obszarze ekonomii społecznej i wdrażanie jej elementów w jednostkach realizujących wsparcie na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
6. Monitoring i doświetlenie miejsc szczególnego zagrożenia.
7. Zmniejszenie zagrożenia przed bezdomnością poprzez rozwijanie współpracy GOPS i organizacji pozarządowych.
8. Poprawa jakości świadczonych usług medycznych.
9. Rozwój programów profilaktyki zdrowotnej.

EDUKACJA

1. Poprawa sytuacji lokalowych, udoskonalanie i zagospodarowanie terenów wokół szkół gminnych.
2. Rozwijanie form instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat trzech – żłobki i przedszkola.
3. Podniesienie standardu wyposażenia szkół i placówek oświatowych, zwiększenie poziomu edukacji.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych.
5. Rozszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych.

6. Opracowanie i wdrożenie systemu efektywnego zapewnienia bezpieczeństwa uczniów i nauczycieli, mającego na celu ograniczenie zjawisk patologii społecznej na terenie szkół i w ich okolicach.

KULTURA, SPORT, REKREACJA

1. Spójna i konsekwentnie realizowana promocja gminy z wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego dla wzmocnienia tożsamości regionalnej i atrakcyjności turystycznej regionu.
2. Systematyczna budowa, rozbudowa i modernizacja oferty oraz bazy kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, turystyczno-wypoczynkowej.
3. Usprawnienie dostępności komunikacji do atrakcji turystycznych (poprawa jakości dróg, rozbudowa sieci ścieżek rowerowych).
4. Rozwijanie współpracy z sąsiednimi gminami.
5. Stworzenie bezpłatnych punktów dostępu do Internetu bezprzewodowego.

TOŻSAMOŚĆ

1. Rozwój i poszerzenie oferty turystyczno – rekreacyjnej i sportowej.
2. Ochrona, remonty i konserwacja zabytków dziedzictwa kulturowego wpisanych do Rejestru Zabytków lub usytuowanych w Strefach Ochrony Konserwatorskiej.
3. Opracowywanie z udziałem mieszkańców i sukcesywne wdrażanie koncepcji kompleksowej estetyzacji poszczególnych rejonów gminy oraz rozwoju terenów zielonych.
4. Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców i organizacji pozarządowych w realizacji zadań gminy.
5. Rozwój współpracy Gminy Somonino z innymi gminami.

VII. SPOSÓB WDRAŻANIA STRATEGII

Wdrażanie *Strategii* obejmuje:

- Wyznaczenie podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań.
- Wyznaczenie źródeł finansowania celów.
- Określenie sposobu monitoringu *Strategii*.
- Określenie harmonogramu wdrażania celów strategicznych.

PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ CELÓW STRATEGICZNYCH:

Strategia akcentuje konieczność i potrzebę wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań w ponadsektorowym partnerstwie i przy udziale jak największej liczby zaangażowanych podmiotów społecznych. Tabela poniżej wskazuje podmioty odpowiedzialne za realizację celów zawartych w *Strategii* oraz instytucje partnerskie do realizacji wyszczególnionych celów i projektów.

Tabela 31: Wykaz Komórek Urzędu Gminy w Somoninie odpowiedzialnych za poszczególne obszary i cele strategiczne gminy

Obszary rozwojowe Strategii	Jednostka odpowiedzialna
Komunikacja i drogi	Urząd Gminy Somonino, a w szczególności: Inspektorat do spraw ewidencji i gospodarowania gminną infrastrukturą drogową.
Mieszkalnictwo	Urząd Gminy Somonino, a w szczególności: Inspektorat do spraw planowania przestrzennego, Inspektorat do spraw gospodarki nieruchomościami i mieszkaniowym zasobem gminy.
Przedsiębiorczość	Urząd Gminy Somonino, a w szczególności: Inspektorat do spraw rozwoju gospodarczego i promocji gminy, Inspektorat do spraw inwestycji i remontów Inspektorat do spraw zamówień publicznych.
Tożsamość gminy	Urząd Gminy Somonino, a w szczególności: Inspektorat do spraw oświaty i kadr, Inspektorat do spraw administracyjno-organizacyjnych oświaty, Inspektorat do spraw rozwoju gospodarczego i promocji, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury, Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach.

Pomoc i integracja społeczna	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie, Gminny Ośrodek Kultury, Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach, Urząd Gminy Somonino, a w szczególności: Inspektorat do spraw administracyjno-organizacyjnych oświaty
Edukacja	Urząd Gminy Somonino, a w szczególności: Inspektorat do spraw oświaty i kadr, Inspektorat do spraw administracyjno-organizacyjnych oświaty, Szkoły publiczne i przedszkola, Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach.
Kultura, sport, rekreacja	Urząd Gminy Somonino, a w szczególności: Inspektorat do spraw administracyjno-organizacyjnych oświaty, Inspektorat do spraw rozwoju gospodarczego i promocji, Gminny Ośrodek Kultury.
Infrastruktura techniczna	Urząd Gminy Somonino, a w szczególności: Inspektorat do spraw budownictwa i planowania przestrzennego, Inspektorat do spraw ewidencji i gospodarowania gminną infrastrukturą drogową, Inspektorat do spraw rozwoju gospodarczego i promocji gminy, Inspektorat do spraw rolnictwa i ochrony środowiska, Gminne Przedsiębiorstwo Remontowo - Usługowe Sp. z o. o. w Sławkach.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zidentyfikowane cele i działania w zakresie objętym Strategią w Gminie Somonino wymagają odpowiednich źródeł finansowania. Źródła te można podzielić na cztery grupy:

1. Środki finansowe pochodzące z budżetu gminy.
2. Środki finansowe pochodzące z budżetu państwa.
3. Środki finansowe pochodzące ze źródeł organizacji pozarządowych.
4. Środki finansowe pochodzące z Unii Europejskiej, w szczególności Europejski Fundusz Społeczny (EFS) oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, Europejski Fundusz Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich,

W chwili obecnej fundusze unijne dostępne na poziomie krajowym to w szczególności: *Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Europejskiej Współpracy Terytorialnej.*

Mimo, że koniec okresu finansowania projektów nastąpi w 2013 roku (koniec okresu programowania), już w przyszłym roku odczuwalna będzie mniejsza alokacja na niektóre priorytety w poszczególnych programach operacyjnych. Obecnie w krajach Unii Europejskiej trwa dyskusja na temat przyszłego kształtu polityki spójności w nowym okresie programowania na lata 2014-2020. W 2010 roku w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego powstała Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2010 – 2020, która wskazuje obszary i zagadnienia wymagające dalszego wsparcia. Przyszłość polityki regionalnej w perspektywie wykraczającej poza horyzont 2013 roku zależeć będzie przede wszystkim od sposobu wykorzystania szans, przed którymi stoją obecnie regiony.

MONITORING STRATEGII

Monitoring jest procesem systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych danych dotyczących programu – zarówno w aspekcie finansowym, jak i rzeczowym. Monitoring ma za zadanie analizę stanu zaawansowania wdrażania Strategii i jej zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Dzięki wynikom osiągniętym w ramach prowadzonego monitoringu możliwe jest wprowadzenie korekt, które będą uwzględniały upływ czasu, ewentualne zmiany finansowe, czy personalne. Z jednej strony jest symulatorem do lepszej pracy, a z drugiej pozwala ocenić, czy dobrze zaplanowano i realizowano Strategię.

Elementami skutecznego monitoringu są:

1. Zespół Wdrażający Strategię.

Zespół powinien zostać powołany przez Wójta Gminy Somonino poprzez zarządzenie. Liczebność Zespołu powinna odpowiadać liczbie obszarów rozwojowych zawartych w Strategii. Każdy z obszarów (gospodarka, komunikacja, struktura przestrzenna i sytuacja mieszkaniowa gminy, itd.) powinien być reprezentowany przez co najmniej jedną osobę, pełniącą funkcję koordynatora. W skład Zespołu powinni wejść: przedstawiciele Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnego Ośrodka Kultury, Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach, organizacji pozarządowych lub inne osoby wskazane przez Wójta, które zajmują się lokalną problematyką społeczną. Liderem Strategii i jednostką koordynującą jest Urząd Gminy w Somoninie.

Do głównych zadań Zespołu powinno należeć:

- wypracowanie metodyki postępowania, w tym:

- a. opracowanie zasad i kanałów komunikacyjnych wewnątrz zespołu,

- b. określenie harmonogramu spotkań,
- c. podział ról i zadań,
- d. sposoby komunikowania ze społecznością lokalną i innymi instytucjami.

- monitorowanie zjawisk świadczących o efektywności podejmowanych w ramach Strategii działań, w tym:

- a. określenie źródeł (jednostek, podmiotów) pozyskania danych do monitoringu,
- b. kontrola realizacji założonych celów strategicznych,
- c. propozycje zmian zapisów w części strategicznej.

Wdrażanie Strategii powinno odbywać się przy ponadsektorowej i partnerskiej współpracy wszystkich podmiotów związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym gminy. Wszelkie podmioty, do których odnoszą się zapisy Strategii powinny zostać zobowiązane do przedkładania niezbędnych informacji koordynatorom odpowiedzialnym za poszczególne obszary rozwojowe Strategii, np. za pomocą niżej przedstawionego wzoru.

Przykład tabeli do prezentacji realizacji poszczególnych działań Strategii

Cele główne	Priorytetowe działania	Mierniki / Wskaźniki	Rok			Źródło informacji
			2011	2012		

W ramach monitoringu Strategii proponujemy wprowadzenie dwuletnich planów działania. Zespół Wdrażający Strategię powinien się zbierać przynajmniej raz na dwa lata (w końcu roku kalendarzowego) i ocenić stopień osiągnięcia poszczególnych celów.

2. Dwuletnia ocena wdrażania Strategii.

Raz na dwa lata Zespół powinien przekazać Wójtowi oraz członkom Rady Gminy Somonino raporty monitoringowe. W ocenie powinien się znaleźć wykaz podjętych inicjatyw świadczących o stopniu realizacji określonych celów strategicznych oraz proponowane rozwiązania lub zmiany, co do kierunków działań realizowanych w ramach Strategii lub ewentualne propozycje wprowadzenia nowych zapisów do dokumentu strategicznego.

Raporty monitoringowe powinny zostać upublicznione na stronie internetowej Gminy Somonino.

STRUKTURA I HARMONOGRAM WDRAŻANIA STRATEGII

Przyjęcie Strategii do realizacji nastąpi po jej zatwierdzeniu przez

Radę Gminy Somonino

Tabela 32: Struktura i harmonogram wdrażania Strategii

	Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Wyznaczenie Zespołu Wdrażającego Strategię, złożonego z co najmniej ośmiu koordynatorów odpowiedzialnych za poszczególne obszary rozwojowe Strategii.	Wójt Gminy Somonino	IV kwartał 2012 roku
2.	Wypracowanie metodyki postępowania, wewnętrznych procedur, określenie zakresu zadań.	Zespół Wdrażający Strategię	IV kwartał 2012 roku
3.	Realizacja celów strategicznych w wyznaczonych obszarach rozwojowych Strategii.	Podmioty odpowiedzialne ze realizację celów strategicznych oraz instytucje partnerskie oraz inne instytucje.	okres programowania Strategii – od 2012 do 2019 roku
4.	Zbieranie co dwa lata informacji na temat realizowanych zadań przyjętych w Strategii.	Zespół Wdrażający Strategię	IV kwartał roku, co dwa lata, począwszy od 2013 do 2019 roku
5.	Organizowanie co dwa lata spotkania Zespołu Wdrażającego Strategię oraz przedstawicieli podmiotów realizujących przyjęte kierunki działań.	Zespół Wdrażający Strategię, przedstawiciele jednostek organizacyjnych i instytucje z terenu gminy	IV kwartał roku, co dwa lata, począwszy od 2013 do 2019 roku
6.	Analiza i ocena działań w celu wypracowania wniosków do dalszej realizacji.	Zespół Wdrażający Strategię, przedstawiciele jednostek organizacyjnych, instytucje z terenu gminy	IV kwartał roku, co dwa lata, począwszy od 2013 do 2019 roku
7.	Opracowanie dwuletnich raportów monitoringowych dot. realizacji Strategii.	Zespół Wdrażający Strategię	IV kwartał roku, co dwa lata, począwszy od 2013 do 2019 roku
8.	Przedstawianie Rady Gminy- raz na dwa lata sporządzenie sprawozdań z realizacji Strategii (raportów monitoringowych).	Zespół Wdrażający Strategię	I kwartał roku, począwszy od 2014 do 2019 roku
9.	Upublicznianie dwuletnich raportów monitoringowych na stronie internetowej Urzędu Gminy Somonino	Zespół Wdrażający Strategię	I kwartał roku, co dwa lata, począwszy od 2014 do 2019 roku

VIII. METODYKA I ETAPY PRACY NAD STRATEGIĄ

W związku z przystąpieniem przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej do opracowania aktualizacji „Strategii Rozwoju Gminy Somonino na lata 2012 – 2019”, podjęto się opracowania harmonogramu zadań, zwanych etapami pracy nad Strategią.

Pierwszym etapem było zalecenie powołania przez Wójta Gminy Somonino Zespołu Opiniotwórczego. Zespół ten miał za zadanie opiniowania i weryfikowania wypracowanego materiału „Strategii Rozwoju Gminy Somonino na lata 2012-2019”.

Zespół Opiniotwórczy złożony był z przedstawicieli lokalnych liderów społecznych reprezentujących sektor publiczny, sektor prywatny oraz organizacje pozarządowe (tzw. „trójkąt współpracy”).

Zespół Opiniotwórczy ds. aktualizacji „Strategii Rozwoju Gminy Somonino na lata 2012-2019”

1.	Marian Kryszewski	– Wójt Gminy Somonino
2.	Jerzy Kowalewski	– Zastępca Wójta Gminy Somonino
3.	Sabina Reclaw - Drewa	– Sekretarz Gminy Somonino
4.	Cecylia Kitowska	– Skarbnik Gminy Somonino
5.	Marek Brusznicki	– Inspektor ds. rolnictwa i ochrony środowiska
6.	Justyna Konkel	– Inspektor ds. budownictwa i planowania przestrzennego
7.	Jerzy Kwidzyński	– Inspektor ds. inwestycji i remontów
8.	Alicja Malanowska	– Inspektor ds. rozwoju gospodarczego i promocji gminy
9.	Karolina Szmolda	– Podinspektor ds. rozwoju gospodarczego i promocji gminy
10.	Andrzej Regliński	– Przewodniczący Rady Gminy
11.	Zbigniew Nadolski	– Radny Gminy Somonino
12.	Waldemar Kluge	– Radny Gminy Somonino
13.	Andrzej Czapliński	– Radny Gminy Somonino
14.	Janusz Bystron	– Radny Powiatowy
15.	Mirosław Socha	– Radny Gminy Somonino
16.	Iwona Formela	– Kierownik Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach
17.	Piotr Górecki	– Prezes Kaszubskiej Fundacji Osób Niepełnosprawnych „Podaruj trochę słońca”

18.	Mirosław Myszk	– Prezes Przedsiębiorstwa Remontowo - Usługowego
19.	Jolanta Bociańska	– Dyrektor SP Somonino
20.	Iliada Kwaszyńska	– Dyrektor SP Egiertowo
21.	Halina Mischke	– Dyrektor SP Borcz
22.	Witosław Labuda	– Właściciel Pensjonatu „U Stolema”
23.	Mirosław Szalewski	– Sołtys miejscowości Ostrzyce
24.	Zbigniew Nadolski	– Radny Gminy Somonino
25.	Bronisław Kunowski	– Mieszkaniec Gminy Somonino
26.	Zbigniew Dysarz	Sołtys Miejscowości Kaplica

Drugim etapem pracy na drodze do stworzenia dokumentu Strategii, było zebranie obszernych danych dotyczących zarówno samej gminy jak i jej najbliższego otoczenia, czyli powiatu kartuskiego oraz województwa pomorskiego. Skorzystano z ogólnie dostępnych dokumentów oraz tych udostępnionych FRDL przez Urząd.

Kolejnym, trzecim etapem pracy nad Strategią było przeprowadzenie badań ankietowych. Aby zwiększyć udział lokalnej społeczności w procesie tworzenia dokumentu, przeprowadzono jakościowe badanie socjologiczne wśród lokalnych liderów społecznych oraz konsultacje społeczne wśród mieszkańców gminy. Badania te były drugim etapem pracy nad Strategią.

Jakościowe badanie socjologiczne:

Jakościowe badanie socjologiczne zostało przeprowadzone wśród przedstawicieli Zespołu Opiniotwórczego oraz wybranych pracowników Urzędu Gminy Somonino.

W ramach badania socjologicznego zostało przeprowadzone pogłębione badanie za pomocą stworzonego narzędzia. Do realizacji badania posłużył częściowo ustrukturyzowany kwestionariusz wywiadu skonstruowany na potrzeby Strategii. Zrealizowana próba liczyła 16 respondentów. Wywiady posłużyły do identyfikacji istotnych potrzeb i problemów dotyczących rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Somonino oraz zebrania opinii na temat ich przyczyn oraz możliwości ich rozwiązania.

Konsultacje społeczne - ilościowe badanie socjologiczne:

Przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy metodą CAWI, tj. wywiadów prowadzonych za pomocą kwestionariusza ankiety. Kwestionariusz ankiety zamieszczono na stronie internetowej Urzędu Gminy Somonino (www.somonino.pl). Kwestionariusz składał się z 7 pytań (w tym czterech pytań otwartych, dwóch pytań zamkniętych) oraz metryczki. Badanie miało charakter anonimowy.

Celem badania ankietowego było zebranie ilościowych danych na temat: najważniejszych potrzeb rozwojowych gminy w opinii mieszkańców oraz oceny jakości życia. Wspomniane badanie socjologiczne miało również na celu zwiększenie udziału opinii społecznej przy formułowaniu wizji i celów Strategii oraz poznanie oczekiwań i potrzeb lokalnej społeczności. Ogółem, zebrano 48 kwestionariuszy.

Przy formułowaniu celów strategicznych skorzystano również z badania ankietowego, realizowanego w Gminie Somonino przeprowadzonego w 2011 roku na próbie 105 mieszkańców gminy. Celem badań było uzyskanie informacji dotyczących społecznych i ekonomicznych aspektów funkcjonowania gminy: oceny i opinie mieszkańców dotyczące inwestycji, instytucji i organizacji gminnych, potrzeby, kierunki rozwoju, aspekty związane z funkcjonowaniem gminy, główne problemy społeczne, z którymi borykają się mieszkańcy, charakterystyczne postawy i zachowania, a także zjawiska i ocena działań kulturalnych gminy.

Kolejnym etapem – czwartym, było zorganizowanie sesji warsztatowych z Zespołem Opiniotwórczym przez Zespół Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej. Spotkanie warsztatowe miało na celu zidentyfikowanie głównych obszarów problemowych w sferze „Strategii Rozwoju Gminy Somonino na lata 2012-2019”.

Spotkanie przebiegło przy zastosowaniu grupowych metod rozwiązywania problemów, podejmując decyzje na zasadzie konsensusu. Na spotkaniu wyodrębniono główne obszary problemowe. Stanowią one – obok diagnozy stanu gminy – punkt wyjścia do zidentyfikowania celów strategicznych oraz działań.

Wyznaczono osiem głównych obszarów rozwojowych, a w każdym z nich osiem celów generalnych, w ramach których sformułowane zostały cele główne, strategiczne oraz przykłady konkretnych projektów inwestycyjnych.

Ponadto na spotkaniu warsztatowym sformułowano misję Strategii, oraz wizję jej rozwoju. Określono sposób wdrażania Strategii (w tym opracowano system monitoringu i ewaluacji, wyznaczono podmioty odpowiedzialne za wdrażanie celów strategicznych,

opracowano wskaźniki realizacji poszczególnych celów strategicznych, oraz określono źródła finansowania wdrażanych celów strategicznych).

Piątym etapem pracy nad Strategią były Konsultacje społeczne opracowanego dokumentu Strategii.

Przygotowany materiał został poddany konsultacjom społecznym wśród mieszkańców Gminy Somonino. Konsultacje miały na celu zwiększenie udziału opinii społecznej przy formułowaniu wizji i celów Strategii oraz rozpoznanie oczekiwań i potrzeb lokalnej społeczności. Konsultacje pozwoliły na zaktualizowanie i opracowanie ostatecznej wersji dokumentu Strategii.

Konsultacje społeczne trwały **od 01.07.2012 r. do 19.07.2012 r.** Informacja o konsultacjach została ogłoszona na stronie internetowej Urzędu. Mieszkańcy gminy Somonino i wszystkie zainteresowane osoby mogły przesłać swoje uwagi i rekomendacje dotyczące projektu Strategii za pomocą kwestionariusza ankiety, zamieszczonego na stronie internetowej Urzędu. Uwagi zostały dokładnie przeanalizowane przez Zespół pracujący nad Strategią oraz uwzględnione w dokumencie. Nieuwzględnione opinie, uzyskały pisemne wyjaśnienia.

ZAŁĄCZNIK 1

Powiązanie celów i obszarów rozwojowych „Strategii Rozwoju Gminy Somonino na lata 2012 – 2019” z celami i kierunkami rozwoju dokumentów strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym

„Strategia Rozwoju Gminy Somonino na lata 2012-2019” nie jest jedynym dokumentem w obszarze polityki rozwojowej Gminy, którego skutki będą dotyczyły jego mieszkańców. Dokumenty programowe powstają również na poziomie kraju, czy województwa. Pozwala to na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym, tj. wpisywanie się z propozycjami programowymi w funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną oraz specyficzne dla regionu potrzeby.

Według stanu od 2009 rok, w Polsce obowiązuje 9 krajowych dokumentów długookresowych, 30 krajowych strategii sektorowych, w stosunku do których wymagana jest ocena zgodności ze Strategią Rozwoju Kraju oraz 148 innych dokumentów o charakterze strategicznym (plany i programy wieloletnie, założenia, koncepcje).

W związku z powyższym, przy określaniu strategicznych celów rozwojowych gminy oraz priorytetów były brane pod uwagę cele strategiczne, zalecenia oraz wskazówki zawarte w innych dokumentach strategicznych szczebla krajowego, wojewódzkiego oraz lokalnego.

Następnie przedstawiono powiązanie celów strategicznych zawartych w „Strategii Rozwoju Gminy Somonino na lata 2012-2019” z wybranymi dokumentami strategicznymi. Strategia definiuje osiem głównych celów strategicznych, tj.:

- **Cel generalny I (dalej C1):**

Tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju gminy przyjaznej przedsiębiorczości przy zachowaniu walorów przyrodniczych.

- **Cel generalny II (dalej C2):**

Rewitalizacja systemu komunikacji wewnętrznej gminy, wraz z utrzymaniem dobrych połączeń drogowych z aglomeracją trójmiejską oraz resztą kraju przy zachowaniu walorów przyrodniczych.

- **Cel generalny III (dalej C3):**

Rozwój budownictwa ze szczególnym uwzględnieniem budownictwa jednorodzinnego przy zachowaniu walorów przyrodniczych.

- **Cel generalny IV (dalej C4):**

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej.

- **Cel generalny V (dalej C5):**

Skuteczne i kompleksowe rozwiązywanie problemów społecznych.

- **Cel generalny VI (dalej C6):**

Podniesienie poziomu efektywności oraz rozszerzenie zakresu usług edukacyjnych.

- **Cel generalny VII (dalej C7):**

Zwiększenie atrakcyjności i różnorodności na spędzanie wolnego czasu przez dzieci, młodzież i całe rodziny.

- **Cel generalny VIII (dalej C8):**

Rozwijanie tożsamości i wewnętrznej spójności gminy.

A – POZIOM KRAJOWY**1. Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015**

Strategia Rozwoju Kraju jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety w obszarze rozwoju społeczno – gospodarczego Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić.

Główny cel Strategii Rozwoju Kraju to: *Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski – poszczególnych obywateli i rodzin.*

Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015	Strategia Rozwoju Gminy Somonino							
Priorytety:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Priorytet 1: Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki.	X							
Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej.		X	X	X	X		X	X
Priorytet 3: Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości.	X					X		
Priorytet 4: Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa.					X	X		X
Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich.		X						X
Priorytet 6: Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.						X		X

**2. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 (dalej NSRO),
podtytuł: Narodowa Strategia Spójności 2007-2013**

NSRO prezentuje strategię rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, w tym cele polityki spójności w Polsce w latach 2007-2013 oraz określa system wdrażania funduszy unijnych w ramach budżetu Unii Europejskiej na lata 2007-2013. Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i osiągnięcie spójności gospodarczej z innymi krajami Unii Europejskiej. NSRO wdrażane są poprzez Programy Operacyjne (w tym PO Infrastruktura i Środowisko, PO Kapitał Ludzki, PO Innowacyjna Gospodarka, PO Europejskiej Współpracy Terytorialnej, PO Rozwój Polski Wschodniej), zarządzane przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego oraz Regionalne Programy Operacyjne (RPO), zarządzane przez samorządy poszczególnych województw.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest: *tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.*

NSRO 2007-2013	Strategia Rozwoju Gminy Somonino							
Priorytety:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Priorytet 1: Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.					X			
Priorytet 2: Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.	X				X			X
Priorytet 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej na celu podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.		X	X	X		X		
Priorytet 4: Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.	X					X		
Priorytet 5: Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.	X				X			X
Priorytet 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.	X				X			X

3. Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 - 2013

Celem Strategii Polityki Społecznej jest zbudowanie spójnego systemu polityki państwa, mającego doprowadzić do równego dostępu wszystkich obywateli do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz dostarczenie wsparcia dla grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Celem Strategii Polityki Społecznej rządu w latach 2007 – 2013 jest: *zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli.*

Strategia Polityki Społecznej na lata 2007-2013	Strategia Rozwoju Gminy Somonino							
Priorytety:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Priorytet 1: Poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.			X		X	X	X	X
Priorytet 2: Wdrożenie aktywnej polityki społecznej.					X			X
Priorytet 3: Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych.					X			
Priorytet 4: Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie.	X				X	X	X	X
Priorytet 5: Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych.								X
Priorytet 6: Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych.	X	X	X	X				X
Priorytet 7: Integracja społeczna i zawodowa imigrantów.								

4. Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007 – 2013

Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego jest dokumentem określającym uwarunkowania, cele i kierunki wspierania rozwoju regionalnego przez państwo oraz służącym koordynacji polityki sektorowej w województwach.

Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007-2013	Strategia Rozwoju Gminy Somonino							
Cele kierunkowe:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
1. Rozwój konkurencyjności gospodarczej polskich regionów.	X							
2. Wspieranie podejmowania zróżnicowanych przedsięwzięć rozwojowych przy lepszym wykorzystaniu potencjału endogenicznego regionów.	X					X		
3. Wyrównywanie szans rozwojowych województw.	X	X	X	X	X	X	X	X

5. Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju jest podstawowym dokumentem określającym politykę państwa w dziedzinie przestrzennego zagospodarowania kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat (w horyzoncie 2025 roku).

Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju	Strategia Rozwoju Gminy Somonino							
Cele rozwoju:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Cel 1: Kształtowanie mechanizmów generujących efektywny rozwój społeczno-gospodarczy.	X	X		X	X	X	X	X
Cel 2: Poprawa standardu cywilizacyjnego społeczeństwa.	X	X	X	X	X	X	X	X
Cel 3: Ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego.			X	X	X			X
Cel 4: Ochrona dziedzictwa kulturowego narodu.								X
Cel 5: Podnoszenie zdolności obronnej państwa.								

6. Inne krajowe strategiczne dokumenty sektorowe

Nazwa dokumentu	Strategia Rozwoju Gminy Somonino							
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Strategia Rozwoju Edukacji Narodowej na lata 2007 - 2013 <i>Cel główny: podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, tak by wykształcenie co najmniej średnie stało się bardziej powszechne (...), przy jednoczesnym zapewnieniu wysokiej jakości kształcenia.</i>					X	X	X	X
Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 - 2020 <i>Cel główny Narodowej Strategii Rozwoju Kultury to: Zrównoważenie rozwoju kultury w regionach.</i>					X	X	X	X
Strategia Rozwoju Sportu do roku 2015 <i>Cel główny: Aktywne i sprawne społeczeństwo. Trzy główne priorytety: I: popularyzacja sportu dla wszystkich; II: wzrost poziomu wyników sportowych, III: rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej.</i>				X		X	X	
Strategia Gospodarki Wodnej (do 2020 roku) <i>Cel ogólny: określenie podstawowych kierunków rozwoju gospodarki wodnej do roku 2020 oraz sprecyzowanie działań umożliwiających realizację konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu wodami.</i>				X				
Strategia Długofalowego Rozwoju Sektora Mieszkaniowego na lata 2005- 2025 <i>Cel główny: Maksymalne zbliżenie poziomu zaspokojenia</i>		X	X	X	X	X	X	

<i>potrzeb mieszkaniowych obywateli do obecnego poziomu średniej całej UE w okresie do 2025 r., przy wykorzystaniu sposobności tkwiących w perspektywie stabilizacji demograficznej, przewidywanym wzroście gospodarczym oraz członkostwie Polski w UE.</i>							
Program Polityki Wodnej Państwa do roku 2030 (z uwzględnieniem etapu 2016) <i>Cel nadrzędny PWP: Zapewnienie powszechnego dostępu ludności do czystej i zdrowej wody oraz istotne ograniczenie zagrożeń wywołanych przez powódzie i susze. Ma to nastąpić w połączeniu z utrzymaniem dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów, przy zaspokojeniu uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki, poprawie spójności terytorialnej i dążeniu do wyrównania dysproporcji regionalnych.</i>				X			
Strategia Rozwoju Transportu na lata 2007 - 2013 <i>Strategia definiuje cztery cele główne: Cel 1: Nowoczesna sieć transportowa; Cel 2: Nowoczesny rynek transportowy; Cel 3: Integracja terytorialna i gałęziowa; Cel 4: Bezpieczeństwo i troska o środowisko.</i>		X	X				
Plan gospodarowania wodami na obszarach dorzecza Wisły <i>Cele środowiskowe dla wód powierzchniowych oraz obszarów chronionych, ustalonych na mocy art. 4 RDW</i>				X			

B - POZIOM REGIONALNY

1. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020

Wizję Strategii zdefiniowano jako: Województwo pomorskie 2020 roku to znaczący partner w Regionie Morza Bałtyckiego – region czystego środowiska; wysokiej jakości życia; rozwoju opartego na wiedzy, umiejętnościach, aktywności i otwartości mieszkańców; silnej i zróżnicowanej gospodarki; partnerskiej współpracy; atrakcyjnej i spójnej przestrzeni, a także kultywowania wielokulturowego dziedzictwa oraz tradycji morskich i solidarnościowych.

Strategia obejmuje 14 celów strategicznych ujętych w ramach trzech priorytetów: „Konkurencyjność”, „Spójność” i „Dostępność”.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SOMONINO NA LATA 2012-2019

„Strategia Rozwoju Gminy Somonino na lata 2012-2019” realizuje w pełni cele i priorytety rozwoju województwa pomorskiego.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020	Strategia Rozwoju Gminy Somonino							
Cele rozwoju:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Konkurencyjność:								
1. Lepsze warunki dla przedsiębiorczości i innowacji.	X							
2. Wysoki poziom edukacji i nauki.					X	X		
3. Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne.	X				X			X
4. Efektywna sfera społeczna.	X		X		X		X	
5. Silna pozycja i powiązania Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta w układzie ponadregionalnym, głównie bałtyckim.							X	X
Spójność:								
1. Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej.	X				X	X		
2. Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo.			X		X	X	X	X
3. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.					X	X	X	X
4. Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia.			X		X	X	X	X
5. Wzmacnianie subregionalnych ośrodków rozwojowych.							X	X
Dostępność:								
1. Efektywny i bezpieczny system transportowy.		X						
2. Poprawa funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej i teleinformatycznej.		X		X				
3. Lepszy dostęp do infrastruktury społecznej, zwłaszcza na obszarach strukturalnie słabych.		X		X				
4. Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego.			X					

2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 (RPO WP)

RPO WP jest jednym z instrumentów realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013. Rolę Instytucji Zarządzającej RPO WP pełni Zarząd Województwa Pomorskiego. RPO WP został przygotowany w celu wykorzystania środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Konwergencja” polityki spójności Unii Europejskiej. RPO WP stanowi największy w historii, skoordynowany, wieloletni i ustabilizowany finansowo program przedsięwzięć rozwojowych w województwie pomorskim.

Cel strategiczny Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 to: *Poprawa konkurencyjności gospodarczej, spójności społecznej i dostępności przestrzennej województwa przy zrównoważonym wykorzystaniu specyficznych cech potencjału gospodarczego i kulturowego regionu oraz przy pełnym poszanowaniu jego zasobów przyrodniczych.*

Cel strategiczny programu będzie realizowany przez cztery cele szczegółowe:

1. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki oraz wzrost kompetencji mieszkańców.
2. Poprawę atrakcyjności inwestycyjnej ośrodków miejskich i usprawnienie powiązań między nimi.
3. Poprawę atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej.
4. Przełamywanie barier strukturalnych na obszarach o niższym potencjale rozwojowym.

Z celów szczegółowych Programu wynikają Osie Priorytetowe RPO WP: Oś priorytetowa 1: Rozwój i innowacje w MŚP. Oś priorytetowa 2: Społeczeństwo wiedzy. Oś priorytetowa 3: Funkcje miejskie i metropolitalne. Oś priorytetowa 4: Regionalny system transportowy. Oś priorytetowa 5: Środowisko i energetyka przyjazna środowisku. Oś priorytetowa 6: Turystyka i dziedzictwo kulturowe. Oś priorytetowa 7: Ochrona zdrowia i system ratownictwa. Oś priorytetowa 8: Lokalna infrastruktura podstawowa. Oś priorytetowa 9: Lokalna infrastruktura społeczna i inicjatywy obywatelskie.

„Strategia Rozwoju Gminy Somonino na lata 2012-2019” w pełni realizuje zapisy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013	Strategia Rozwoju Gminy Somonino							
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Poprawa konkurencyjności gospodarczej, spójności społecznej i dostępności przestrzennej województwa przy zrównoważonym wykorzystaniu specyficznych cech potencjału gospodarczego i kulturowego regionu oraz przy pełnym poszanowaniu jego zasobów przyrodniczych.	x	x	x	x	x	x	x	x

3. Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego do 2013 roku

Misja Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego to: Wysoka jakość życia mieszkańców regionu w zintegrowanych i aktywnych wspólnotach lokalnych z możliwością pełnego uczestnictwa w rozwoju społeczno – gospodarczym.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego do 2013 roku	Strategia Rozwoju Gminy Somonino							
Priorytety:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
<i>Priorytet I: Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej.</i>	X				X	X		
<i>Priorytet II: Wzmocnienie integracji społecznej.</i>					X	X		X
<i>Priorytet III: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.</i>					X	X		X
<i>Priorytet IV: Poprawa infrastruktury społecznej i systemów wsparcia integracji społecznej.</i>					X	X		

4. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego

Generalny cel polityki przestrzennej województwa pomorskiego to: *Kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa sprzyjającej równoważeniu wykorzystywania cech, zasobów i walorów przestrzeni z rozwojem gospodarczym, wzrostem poziomu i jakości życia oraz trwałym zachowaniem wartości środowiska dla potrzeb obecnego i przyszłych pokoleń.*

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego	Strategia Rozwoju Gminy Somonino							
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Cele główne zagospodarowania przestrzennego województwa – kształtowanie struktur przestrzennych, umożliwiające:	x	x	x	x	x	x	x	x
1. Powiązanie z europejskim, w tym bałtyckim systemem								

gospodarki przestrzennej.								
2. Wzrost konkurencyjności Pomorza i efektywności gospodarowania w przestrzeni.								
3. Osiągnięcie jakości życia (standardu cywilizacyjnego) mieszkańców zachodniej części Europy Bałtyckiej.								
4. Zahamowanie dewaloryzacji środowiska oraz ochrona jego struktury i wartości.								
5. Podwyższenie walorów obronnych i odporności na skutki awarii i klęsk żywiołowych.								

5. Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007 - 2010 z uwzględnieniem perspektywy 2011 – 2014

Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego	Strategia							
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
1. Środowiska dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.								
2. Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem oraz podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.			X					
3. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody.								
4. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.								

6. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018	Strategia							
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
1. Utrzymanie tendencji oddzielania ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju.								
2. Znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska.								
3. Zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja.				X				
4. Sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko.								

5. Eliminacja kierowania na składowisko zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów.							
6. Pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji.							
7. Takie zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych.							

C - POZIOM LOKALNY

1. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Somonino

Cele strategiczne zawarte w „Strategii Rozwoju Gminy Somonino na lata 2012 – 2018” wpisują się w założenia, którymi są m.in.: usprawnienia komunikacyjne, rozwój turystyki i kultury, zwiększanie lokalnej atrakcyjności inwestycyjnej, osiedleńczej i turystycznej, ekologia.

Plan opracowany został według wytycznych Zintegrowanego Programu Rozwoju Regionalnego - Uzupełnienia Programu z dnia 16 kwietnia 2004 r. wersja ostateczna. Przy realizacji zadań Działania 3.1. Obszary wiejskie W Działaniu 3.1. Obszary wiejskie przewidziane są do realizacji projekty, które mają wpływ na zwiększenie atrakcyjności gospodarczej oraz inwestycyjnej obszaru objętego projektem oraz tworzą warunki dla wzrostu zatrudnienia. W ramach obu działań do realizacji przewiduje się projekty inwestycyjne zlokalizowane na obszarach wiejskich oraz miast do 20.000 mieszkańców wynikające z planu rozwoju lokalnego.

Rodzaje kwalifikujących się projektów do złożenia w działaniu 3.1 zawierają się w obszarach:

- budowa lub modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków,
- budowa lub modernizacja urządzeń zaopatrzenia w wodę i poboru wody,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- poprawa jakości powietrza,
- gospodarka odpadami,
- przeciwdziałanie powodziom,

- budowa lub modernizacja dróg gminnych i powiatowych o znaczeniu lokalnym,
- kompleksowe uzbrojenie terenu pod inwestycje,
- budowa lub modernizacja lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej.

Poprawa stopnia zaspokojenia jakości życia mieszkańców Gminy Somonino zależy od lokalnego rozwoju gospodarczego, stąd też wspieranie go poprzez tworzenie najdogodniejszych warunków dla przedsiębiorczości zawsze było i będzie najważniejszym zadaniem samorządu. Rozwój gospodarczy to nie tylko likwidacja największej plagi społecznej, jaką jest bezrobocie, ale również podniesienie standardu życia mieszkańców i większe dochody samorządu, które niezbędne są do finansowania następnych etapów rozwoju

2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Dokument „Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na 2011 rok w Gminie Somonino” jest uchwalany co roku przez Radę Gminy Somonino. Dokument ten stanowi lokalny katalog zadań w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy w rodzinie. Obowiązujący dokument zatwierdzono Uchwałą Nr III/12/10 w dniu 29.12.2010 roku. Program ten realizowany jest poprzez zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe. Objęcie pomocą psychologiczną i prawną rodziny alkoholików, a w szczególności ochroną przed przemocą. Ponadto prowadzenie profilaktycznej działalności informatycznej i edukacji głównie dla dzieci i młodzieży oraz wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Program Profilaktyki i Rozwiązania Problemów Alkoholowych na 2011 rok	Strategia Rozwoju Gminy Somonino							
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Cele programu:								
Cel 1: Kreowanie lokalnych zasad polityki społecznej służących zmniejszeniu aktualnych i zapobieganiu nowym problemom alkoholowym.					X	X		
Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin.					X	X		
Cel 3: Zmniejszenie degradacji zdrowotnej, społecznej i ekonomicznej osób oraz ich rodzin ponoszących skutki					X	X		

nadużywania alkoholu.								
Cel 4:Działalność wychowawcza i informacyjna w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.					X	X		
Cel 5: Promocja zdrowego stylu życia.					X	X		

3. Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2011 rok w Gminie Somonino.

Dokument ten powstał z uwagi na jeden z najpoważniejszych problemów społecznych dotyczących współczesną Polskę. Rośnie bowiem liczba osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych. Narkomania wiąże się z zagrożeniami dla zdrowia oraz problemami społecznymi, takimi jak bezrobocie, ubóstwo, bezdomność oraz przestępczość.

Celem głównym programu jest: *ograniczenie używania narkotyków i związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych*. Program uchwalany jest raz w roku przez Radę Gminy Somonino. Aktualnie obowiązująca wersja programu zaakceptowano Uchwałą Nr III/13/10 przez Radę Gminy Somonino.

Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2011 rok w Gminie Somonino	Strategia Rozwoju Gminy Somonino							
Cele główne programu:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Cel 1: Zapewnienie większej świadomości, edukacji i poparcia dla działań podejmowanych na rzecz ogółu społeczeństwa, w szczególności dla dzieci i młodzieży z zakresu zapobiegania narkomanii.					X	X		
Cel 2: Promocja zdrowego stylu życia.					X	X		
Cel 3: Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się zapobieganiem narkomanii.					X	X		
Cel 4: Monitorowanie problemów narkotykowych.					X	X		
Cel 5:Unowocześnienie programów profilaktycznych i dostosowanie ich do zdiagnozowanych potrzeb.					X	X		

4. Wieloletni Program Współpracy Gminy Somonino z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2011-2013.

Dokument stanowi inicjatywę Samorządu Gminy Somonino w sprawie wprowadzenia działań do zrównoważonego rozwoju gminy oraz poprawy życia mieszkańców. Społeczna aktywność lokalnych inicjatyw obywatelskich przyczynia się do pełniejszego zaspokojenia potrzeb wspólnoty oraz do rozwoju poczucia odpowiedzialności za przyszłość gminy. Rada Gminy zatwierdziła dokument Uchwały Nr III/11/10 29 grudnia 2010 roku.

Wieloletni Program Współpracy Gminy Somonino z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2011-2013 w Gminie Somonino	Strategia Rozwoju Gminy Somonino							
Cele główne programu:	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
Cel 1: Zapewnienie efektywnego wykonywania zadań własnych Gminy wynikających z przepisów prawa poprzez włączenie organizacji pozarządowych w realizację tych zadań.					X	X		
Cel 2: Budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez umocnienie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za swoje otoczenie i wspólnotę lokalną oraz jej tradycję.					X	X		
Cel 3: Zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu problemów lokalnych poprzez ich aktywizację społeczną.					X	X		
Cel 4: Uzupełnienie działań Gminy w zakresie nie objętym przez struktury samorządowe.					X	X		
Cel 5: Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich.					X	X		
Cel 6: Pomoc i współpraca z organizacjami pozarządowymi w aktywnym pozyskaniu środków z UE lub innych źródeł zewnętrznych, służąca zrównoważonemu rozwojowi Gminy.					X	X		

5. Plany Odnowy Miejscowości

Obecnie, w Gminie Somonino funkcjonuje 12 Planów Odnowy Miejscowości. W roku 2009 Rada Gminy Somonino Uchwaliła 7 Planów dla następujących miejscowości: Somonino, Kaplica, Piotrowo, Egiertowo, Ostrzyce, Hopowo oraz Połęczyno, które obowiązują do 2016 roku. Natomiast w roku 2011 Rada uchwaliła Plany Odnowy dla miejscowości: Borcz i Kamela, które obowiązują do 2018 roku, Ponadto w 2012 roku uchwalono Plany dla miejscowości Strakowa Huta, Ramleje oraz Rąty, które będą aktualne aż do 2019 roku.

Dokumenty te pełnią funkcję strategii rozwoju poszczególnych miejscowości Gminy Somonino. Wyznaczają kierunki i cele ich rozwoju do 2016 i 2019 roku. Każdy Plan Odnowy jest dostosowany do wymagań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, Osi 3 – Działania „Odnowa i rozwój wsi”, którego celem jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich.

„Strategia Rozwoju Gminy Somonino na lata 2012-2019” wpisuje się w zakres wszystkich Planów Odnowy poszczególnych miejscowości.

ZAŁĄCZNIK 2

Wyniki ilościowych badań ankietowych w ramach przygotowanego dokumentu

„Strategii Rozwoju Gminy Somonino na lata 2012 – 2019”

Ilościowe badanie socjologiczne zostało przeprowadzone w formie wywiadów prowadzonych za pomocą kwestionariusza zamieszczonego na stronie internetowej (www.somonino.pl). Kwestionariusz składał się z 7 pytań (zamkniętych oraz otwartych) oraz metryczki. Podczas badania zebrano i przeanalizowano 48 ankiet.

Celem tego badania ankietowego było zebranie ilościowych danych na temat: najważniejszych potrzeb rozwojowych gminy w opinii mieszkańców oraz oceny ich jakości życia.

**WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH PRZEDSTAWIONO PONIŻEJ ZA POMOCĄ
WYKRESÓW ORAZ DIAGRAMÓW:**

**Pytanie 1: Czy problem rozwoju społeczno - gospodarczego Gminy jest dla Pana(i)
ważny?**

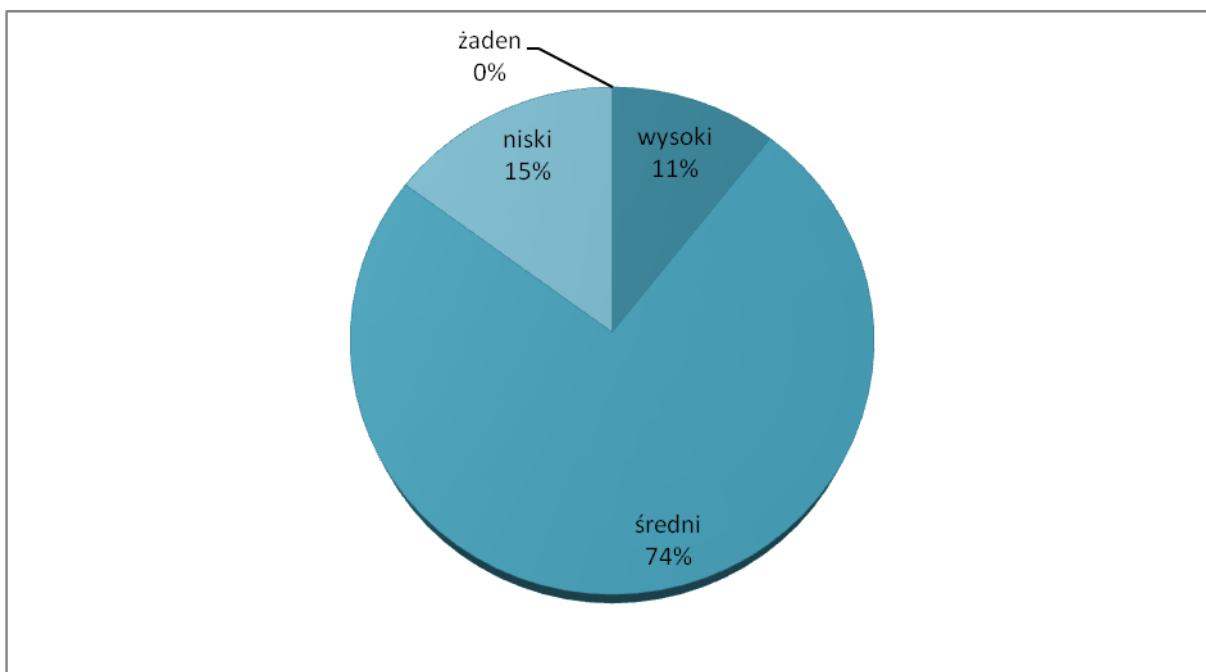
- a. TAK**
- b. NIE**
- c. NIE MAM ZDANIA**

Wykres 1

Pytanie 2: Proszę ocenić poziom współpracy między mieszkańcami a władzami Gminy.

- a. WYSOKI
- b. ŚREDNI
- c. NISKI
- d. ŻADEN

Wykres 2

Pytanie 3: Proszę wskazać, Pana(i) zdaniem, pięć najważniejszych problemów do rozwiązania na terenie Gminy Somonino:

Jest to pytanie otwarte, w którym najczęściej powtarzаныmi się obszarami problemowymi były:

- infrastruktura drogowa,
- warunki lokalowe w obiektach oświatowych,
- służba zdrowia,
- sale gimnastyczne przy szkołach,
- połączenia komunikacyjne,
- oświata
- budowa kanalizacji w miejscowościach nieskanalizowanych,
- poprawa bezpieczeństwa (budowa chodników),
- stan czystości wód,

- brak ścieżek rowerowych.

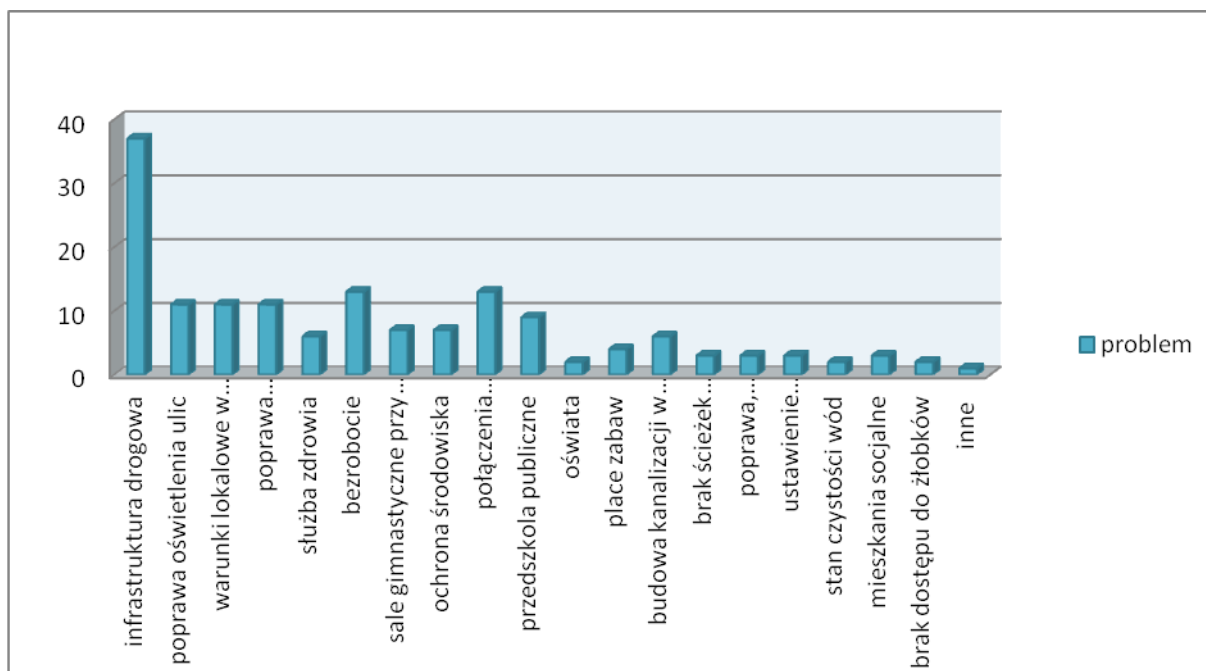

Diagram 1

Pytanie 4: Proszę wskazać trzy projekty, inwestycyjne do realizacji, które są według Pana(i) najważniejsze dla rozwoju Gminy Somonino.

Jest to pytanie otwarte, w którym najczęściej powtarzonymi się obszarami problemowymi były:

- polepszenie infrastruktury drogowej,
- polepszenie warunków lokalowych w szkołach,
- modernizacja chodników,
- budowa placów zabaw,
- budowa przedszkola publicznego,
- budowa drogi Ceramiczna i Kasztelańska,
- budowa sali gimnastycznej,
- budowa boisk,
- polepszenie dostępu do służby zdrowia,
- uzdatnienie wody pitnej,
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej.

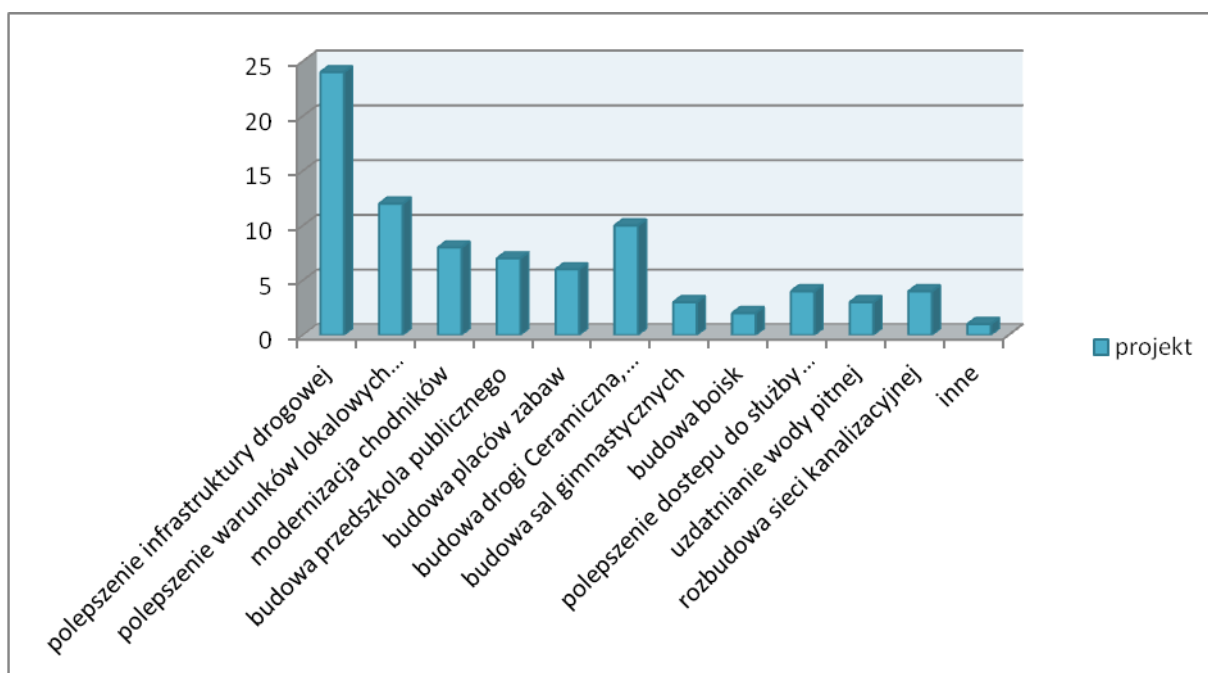

Diagram 2

Pytanie 5: Jakie problemy Pana(i) zdaniem występują na terenie Gminy?

W pytaniu tym zastosowano skalę od 1-4, prosząc ankietowanych o wpisanie numeru przy każdym zagadnieniu.

1. Wysokie zagrożenie problemem
2. Średnie zagrożenie problemem
3. Niskie zagrożenie problemem
4. Brak problemu

Ocena dotyczyła następujących obszarów:

- bezpieczeństwo publiczne,
- przestępczość,
- bezrobocie,
- ubóstwo,
- przemoc w rodzinie,
- alkoholizm,
- narkomania,
- brak dostępu do nowoczesnej technologii,
- zanieczyszczenie środowiska,
- emigracja z terenów Gminy ludzi młodych i dobrze wykształconych,

- rolnictwo

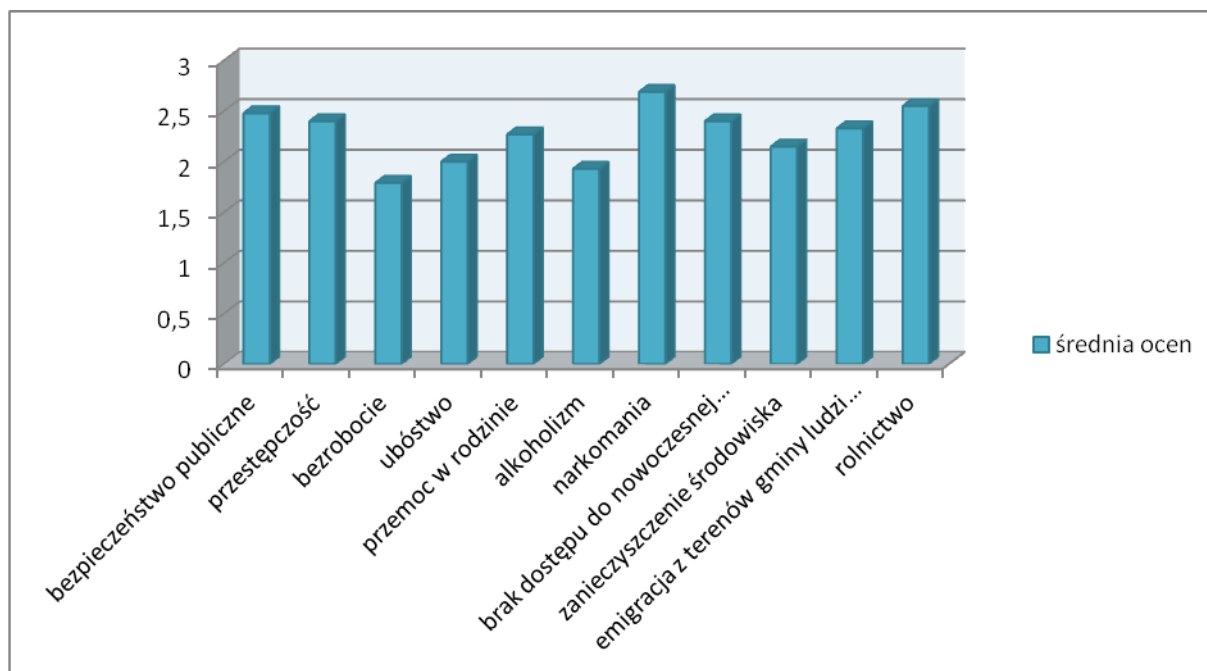

Diagram 3

Pytanie 6: Proszę ocenić jakość podanych dziedzin

W pytaniu tym zastosowano skalę od 1-4, prosząc ankietowanych o wpisanie numeru przy każdym zagadnieniu.

1. Bardzo dobra

2. Dobra

3. Zła

4. Bardzo zła

Ocena dotyczyła następujących obszarów:

- oferta inwestycyjna,
- oferta kulturalna,
- dostęp do opieki zdrowotnej,
- baza hotelowa,
- turystyka,
- promocja,
- sport i kultura fizyczna,

- handel,
- usługi,
- telekomunikacja,
- stan dróg, chodników, parkingów,
- połączenia komunikacyjne, ilość dróg,
- stan zabytków,
- dostęp do edukacji.

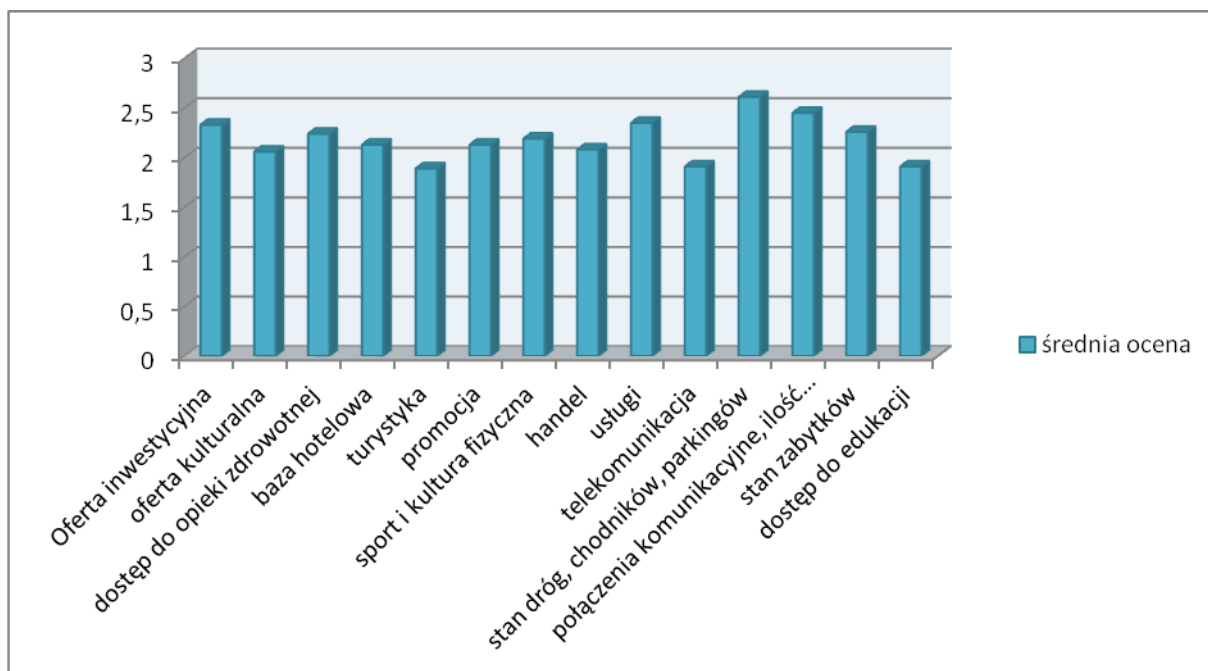
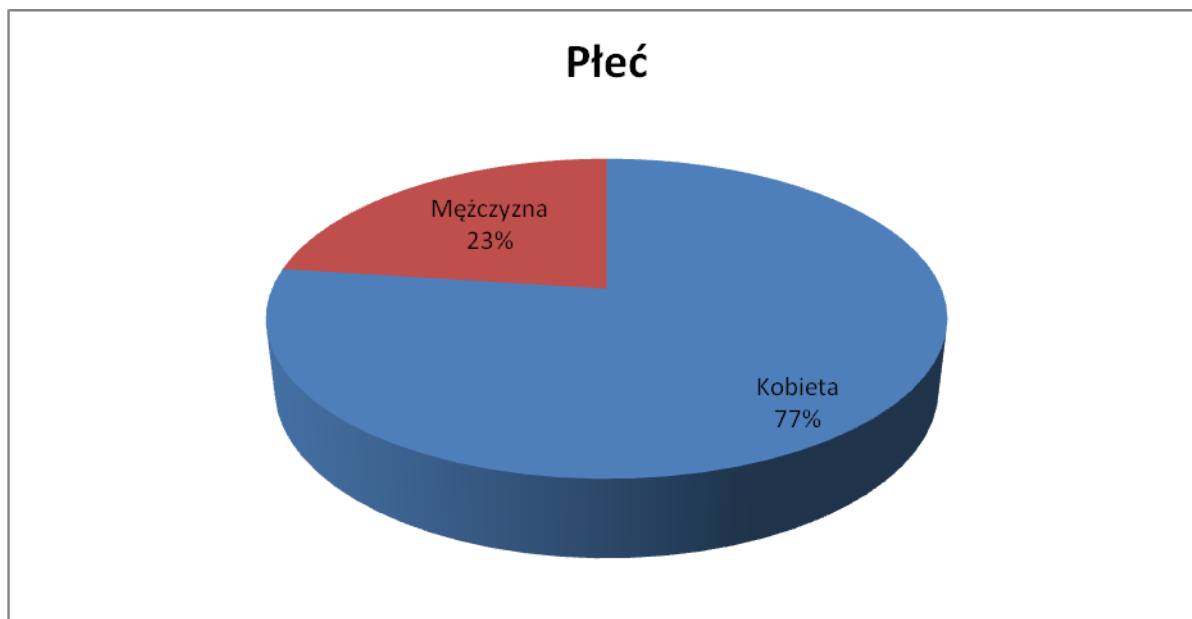
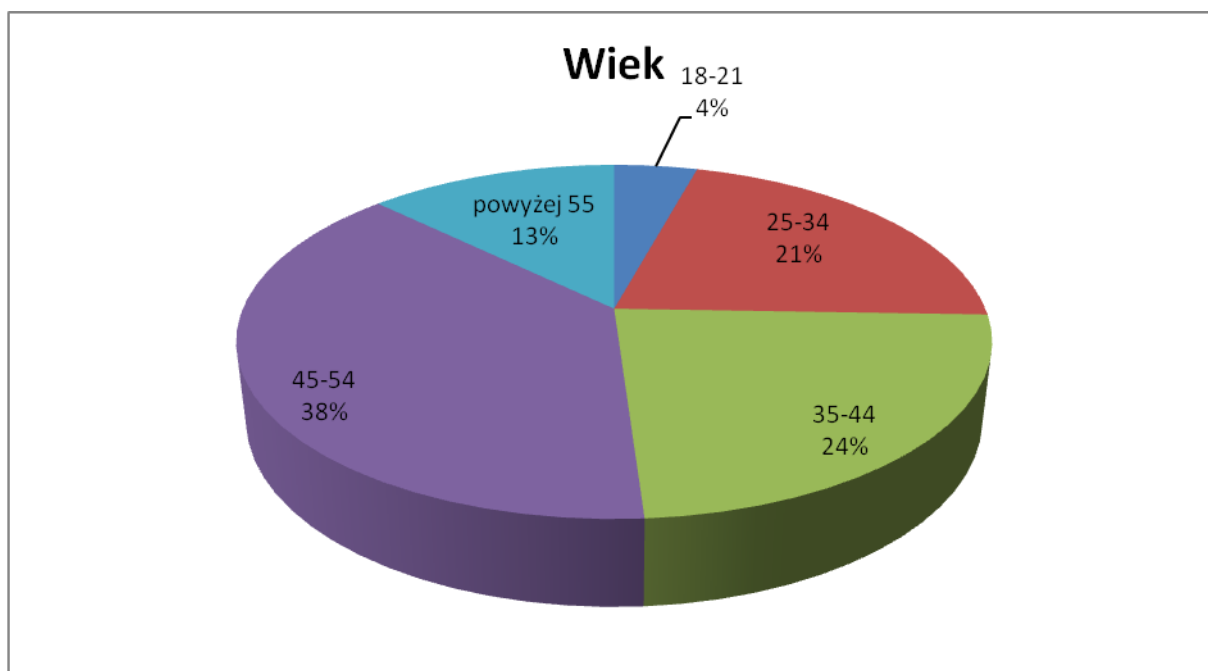

Diagram 4

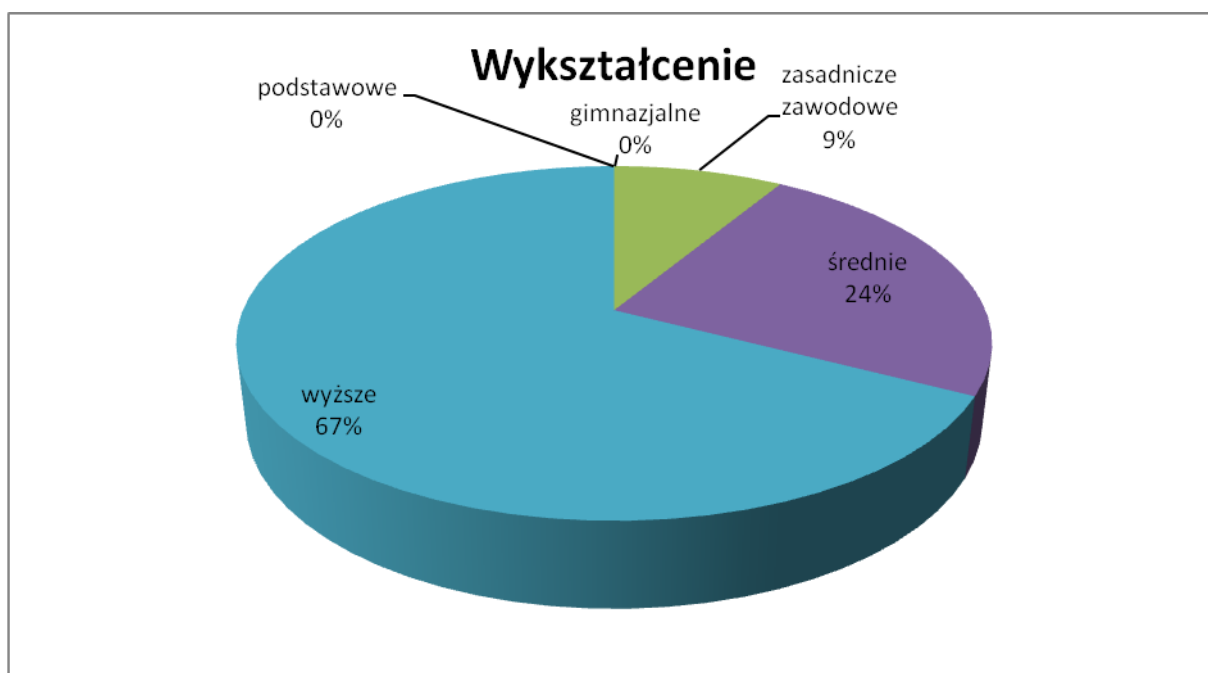
INFORMACJE O ANKIETOWANYCH

Wykres 3

Wykres 4

Wykres 5